

Anna Karttunen, Aija Kettunen & Keijo Piirainen

YHTEISTYÖLLÄ HYVINVOINTIA

Järjestöjen välinen ja järjestö-kuntayhteistyö hyvinvoinnin lisääjänä

Karttunen Anna, Kettunen Aija & Piirainen Keijo

YHTEISTYÖLLÄ HYVINVOINTIA

Järjestöjen välinen ja järjestö-kuntayhteistyö hyvinvoinnin lisääjänä

**Diakonia-ammattikorkeakoulu
Helsinki 2013**

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA

C Katsauksia ja aineistoja 31

C Reviews and Materials 31

Julkaisija: Diakonia-ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: Scanstockphoto

Taitto: Ulriikka Lipasti, Turun Etusivu Oy

ISBN 978-952-493-211-0 (nid)

ISBN 978-952-493-212-7 (pdf)

ISSN 1455-9935

TIIVISTELMÄ

**Anna Karttunen,
Aija Kettunen ja
Keijo Piirainen**

Yhteistyöllä hyvinvointia

Järjestöjen välinen ja järjestö-kuntayhteistyö
hyvinvoinnin lisääjänä

Helsinki:

Diakonia-ammattikorkeakoulu, 2013

106 s.

Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja
C Katsauksia ja aineistoja 31

ISBN

ISSN

978-952-493-211-0 (nid)

1455-9935

978-952-493-212-7 (pdf)

Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) toimeksiannosta toteutettu selvitys tarkastelee sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyötä sekä keskenään että kuntien kanssa. Selvitys on yhteistyön toteutustapojen ja toiminnan luonteen alustava kartoitus.

Järjestöillä on Suomessa tärkeä rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. RAY tukee ja rahoittaa järjestöjen toimintaa. Kuntien tehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja vastata sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä asukkailleen. RAY:n tavoitteena on löytää tapoja, joilla järjestöt voivat yhteistyössä edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä yhdistää järjestötyö ja julkinen palvelujärjestelmä ihmisiä hyödyttävällä tavalla. Tieto yhteistyön tämänhetkisestä tilasta sekä järjestö- ja kuntatoimijoiden ehdotukset ja arviot RAY:n toiminnasta auttavat kehittämään yhteistyön edellytyksiä.

Selvitys toteutettiin vaiheittain. Ensimmäisessä haastateltiin 17 sosiaali- ja terveysjärjestö- sekä kuntatoimijaa kolmella paikkakunnalla, Espoossa, Joensuussa ja Rovaniemellä. Näillä paikkakunnilla tiedettiin olevan monipuolista järjestötoimintaa ja yhteistyötä. Tulosten avulla laadittiin kysely kartoittamaan haastattelussa esille nousseiden ilmiöiden laajuutta. Kysely toteutettiin samoilla paikkakunnilla ja lisäksi Porissa. Kyselyn ja haastattelun tuloksia esiteltiin asiantuntijatyöpajassa, jossa käytyä keskustelua hyödynnettiin raportin laadinnassa.

Järjestöjen välisen ja järjestö-kuntayhteistyön koetaan olevan tapa tuottaa niukkenevilla resursseilla enemmän ihmisiä ja asukkaita tukevaa toimintaa, palvelua ja hyvinvointia. Yhteistyö järjestöjen kesken tuottaa järjestötoimijoille iloa, vahvistaa (vapaaehtois)toimijoita ja heidän osaamistaan sekä parantaa mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin. Järjestö-kuntayhteistyö ei korvaa julkisia palveluja, mutta täydentää palvelujärjestelmää vahvistamalla hyvinvoinnin edellytyksiä sekä tarjoamalla tiedollista ja vapaaehtoisapua. Hyödyllisenä pidetään myös sitä, että järjestöt toimivat osallistumis- ja vaikuttamiskanavina.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt pitivät tärkeimpinä yhteistyökumppaneinaan kuntia. Muita tärkeitä yhteistyötahoja olivat muut sosiaali- ja terveysjärjestöt, valtakunnalliset järjestöt ja tiedotusvälineet. Kuntatoimijoille sosiaali- ja terveysjärjestöt olivat tärkeitä yhteistyötahoja, joskin kunnan omat toimialat ja oppilaitokset olivat vielä tärkeämpiä. Yhteistyö sekä järjestöjen välillä että järjestöjen ja kuntien kesken ryhmittyi toisaalta välittömästi ihmisten hyvinvointiin vaikuttavaan ja toisaalta järjestelmätasoiseen yhteistyöhön. Ensimmäiseen ryhmään kuuluu yhteistyö erilaisten tapahtumien järjestämisessä, vahvistavan ja ongelmia ehkäisevän tuen tarjoaminen sekä vapaaehtoisuuteen ja vertaisuuteen perustuva auttaminen. Järjestöt ja kunnat tiedottavat myös vastavuoroisesti toistensa toiminnasta ja palveluista. Järjestelmätasoisessa yhteistyössä painottui toimintaedellytysten vahvistaminen. Myös suunnittelua ja kehittämistä tehdään yhteistyössä. Järjestöt tekevät lisäksi vaikuttamiseen liittyvää yhteistyötä.

Muutokset toimintaympäristössä, kuten väestön ikääntyminen, ovat vaikuttaneet sekä sosiaali- ja terveysalan järjestötyön että kuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeeseen, toimintaan ja toimijoihin. Ihmisten hyvinvointiin liittyvät ongelmat ovat muuttuneet haasteellisemmiksi ja tarvitaan moninaisempaa osaamista. Sitä saadaan käyttöön yhteistyöllä. Samalla resurssien koetaan niukentuneen. Se korostaa yhteistyön tarvetta, mutta tekee sen myös haasteellisemmaksi. Lisäksi järjestöjen palveluntuottajarooli on kilpailu- ja hankintalainsäädännön myötä muuttunut. Tämä vaikuttaa sekä palveluntuottajajärjestöjen resursseihin että yhteistyöhön kuntien järjestämisvastuulla olevien palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä. Koska RAY:n ei pitäisi rahoittaa järjestöjä kuntien palvelujen kehittämisessä, järjestöjen mahdollisuudet tuoda ihmisten ja asiakasryhmien näkökulmaa palvelujen kehittämiseen ovat heikentyneet.

Edellytyksenä yhteistyölle pidettiin ydintehtävään liittyvää yhteistä tavoitetta, mutta myös lisäresursseja ja rahoitusta tarvitaan. Yhteistyöperinteellä, yhteistyöhaluisilla henkilöillä ja yhteistyötä tukevilla rakenteilla on merkitystä. Järjestö-kuntayhteistyö edellyttää lisäksi, että toimijat tuntevat toisensa, jotta oikea yhteistyökumppani löytyy. Myös toimintakulttuurien erot on ymmärrettävä ja osattava ottaa huomioon. Tärkeitä ovat henkilöt, joilla on kokemusta sekä järjestö- että kuntatyöstä tai jotka toimivat samanaikaisesti molemmissa.

Rahoitus- ja kehittämisjärjestelmien ei koeta tällä hetkellä tukevan riittävästi yhteistyötä etenkin järjestöjen ja kuntien välillä. Sekä järjestö- että kuntavastaajat toivoivat RAY:lta rahoitustapoja, jotka kannustavat yhteistyöhön, mahdollistavat pitkäjänteisyyden ja erilaisten toimijoiden mukanaolon. Järjestöt kaipaavat tukea kuntien yhteistyöhalukkuuden synnyttämisessä sekä mahdollisimman konkreettisia ohjeita yhteistyömahdollisuuksista ja rahoituksen ehdoista.

Mahdollisuuksia järjestö-kuntayhteistyön vahvistamiseen nähtiin erityisesti toiminnassa, joka ei ole kuntien järjestämisvastuulla ja joka on hyvinvoinnin edellytyksiä vahvistavaa ja ongelmia ehkäisevää. Oma haasteensa on kuntien järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen, jossa järjestöjen erityisosaaminen ja kokemusasiantuntemus olisi arvokas resurssi vaikuttavien palvelujen sekä palvelujärjestelmien kehittämisessä.

Asiasanat:

sosiaali- ja terveysjärjestöt, kunnat, yhteistyö, hyvinvointi, resurssit

Teemat:

Hyvinvointi ja terveys

ABSTRACT

**Anna Karttunen,
Aija Kettunen and
Keijo Piirainen**

Increasing wellbeing through cooperation

Cooperation among NGO's and between
NGO's and municipalities increases
wellbeing

Helsinki:

Diaconia University of Applied Sciences, 2013

105 p.

Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja
C Katsauksia ja aineistoja 31

ISBN

ISSN

978-952-493-211-0 (nid)

1455-9935

978-952-493-212-7 (pdf)

This study, commissioned by Finland's Slot Machine Association (RAY), mapped the cooperation of non-governmental organisations (NGO's) in the social and health sector among themselves and with municipal parties. The report is a preliminary mapping of the activities involved and of the character of this cooperation.

NGO's play an important role in Finland in supporting health and social welfare and this, in turn, is supported and funded by RAY. It is the statutory duty of municipalities to promote the welfare of their residents and to provide social and health services for them. RAY aims to find ways for organisations to cooperate in their health and welfare promotion activities, combining the work of NGO's with the work conducted in the public service sector in the best way to benefit people. Information regarding the current state of such cooperation, proposals by both NGO's and municipal parties, and assessments of RAY's operations will all help establish the conditions for fruitful cooperation.

The study was conducted in phases. First, 17 parties were interviewed in NGO's in the social and health sector and in municipalities in the regions of Espoo, Joensuu and Rovaniemi. It was known that versatile activities and forms of cooperation existed among organisations in these regions. The results were used to create a survey to map the extent of the pheno-

mena found in the interviews. The survey was carried out in these same regions and also in the Pori region. The results of the interviews and the survey were presented in an experts' workshop; the discussions conducted in that workshop were made use of when writing this report.

The cooperation among NGO's themselves and between these organisations and municipal parties is seen to be the way in which ever fewer resources can be made to suffice for providing services, wellbeing and activities to support more people and to do it better. Cooperation among organisations gives pleasure to the participants; it is also felt by volunteers to be empowering, strengthening their expertise and improving their possibilities to contribute. The cooperation of NGO's and municipal parties does not come in place of public services but supplements them by improving the preconditions of social wellbeing through the providing of information and volunteer help. It is also seen as beneficial that NGO's provide channels for people to participate and contribute.

NGO's in the social and health sector see municipalities as their most important partners. Additional important partners of theirs include other social and health organisations, national organisations and the media. Municipal parties saw NGO's in the social and health sector as important partners, but, however, municipal functions and educational institutions were even more important for them. Cooperative activities among NGO's as well as between NGO's and municipalities were seen as being divided into two groups: first, activities with direct impact on the welfare of people, and second, cooperation on the level of the organisations. The first group includes cooperation in the production of various events, in providing empowering, problem-preventive support and in voluntary peer help. NGO's and municipalities reciprocally provide information concerning the operation and services of the others. In the organisation-level cooperation, activities focus on improving the operating conditions. Planning and development activities are conducted together as well. NGO's also cooperate in their lobbying activities.

Changes in the operational environment such as the aging of the population have had an effect on what is required of NGO's in the social and health sector and of municipal social and health services as well as of their ways of working and of the people in these fields. Problems relating to the wellbeing of people have become more challenging, and more versatile

expertise is now required. Cooperation is the way to find it. Resources are seen as scantier than before, and that highlights the need for cooperation, but cooperation is more challenging under the new conditions. In addition, the role of NGO's as service providers has changed along with the changes in the competition and procurement legislation. This has an effect on the resources of service-providing NGO's as well as on the cooperation in the provision and development of the statutory services of municipalities. Because RAY is not supposed to fund NGO's in respect of the development of municipal services, the possibilities of these organisations to bring up citizens' and client groups' views for the development of these services have been weakened.

It was seen that one condition for cooperation is a common goal relating to the key objective, but also additional resources and funding is required. The tradition of cooperation, people willing to cooperate, and structures supporting their cooperation are all significant. In addition, cooperation among NGO's and municipal parties requires that the participants are aware of one another so that they are able to find the right partners. Differences in operational cultures must be understood and respected. People with experience in NGO's and municipal work, and people who work in both of these areas, are invaluable.

The current structures for funding and development are not seen to support cooperation sufficiently, in particular between NGO's and municipal parties. Survey respondents in NGO's as well as in municipal organisations expressed their desire that RAY would provide funding instruments that encourage cooperation, make possible long-term work and enable the inclusion of a variety of parties. NGO's would appreciate support when they try to raise a municipal desire for cooperation; they would also appreciate concrete guidelines concerning such cooperation and the conditions of its funding.

It was seen that there are opportunities to strengthen the cooperation between NGO's and municipal parties, particularly regarding activities that are not statutory for municipalities and that create preconditions for welfare and also prevent problems. A particular challenge is presented by the development of statutory municipal social and health services; the special skills and the expertise by experience that are available in NGO' would form invaluable resources to be applied in the effective development of these services and service systems.

Keywords:

non-governmental organisations (NGO's) in the social and health sector, municipalities, cooperation, welfare, resources

Themes:

Welfare and health

Available:

In print and as an Open Access web publication

ESIPUHE

Raha-automaattiyhdistyksen toimeksiannosta toteutettiin vuonna 2012 Diakonia-ammattikorkeakoulussa selvitys järjestöjen välisestä ja järjestö-kuntayhteistyöstä. Alustavan kartoituksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa, jota tarvitaan yhteistyön ja sen edellytysten kehittämisessä. Koska selvitys on herättänyt kiinnostusta, Diakonia-ammattikorkeakoulu sopi syksyllä 2013 Raha-automaattiyhdistyksen kanssa selvityksen julkaisemisesta.

Tekijät kiittävät Raha-automaattiyhdistystä mahdollisuudesta selvittää sekä tutkijoiden että Diakonia-ammattikorkeakoulun näkökulmasta kiinnostavaa ja ajankohtaista aihetta. Lämpimät kiitokset osoitetaan haastatteluihin, kyselyyn ja työpajaan osallistuneille järjestö- ja kuntatoimijoille sekä muille asiantuntijoille.

Pieksämäellä 19.11.2013

Sisällys

1 JOHDANTO.....	15
1.1 Taustaa.....	15
1.2 Selvityksen tavoitteet ja tulosten hyödyntäminen.....	16
1.3 Aineisto ja menetelmät.....	17
2 JÄRJESTÖT HYVINVOINNIN TUOTTAJINA JA JÄRJESTÖYHTEISTYÖ.....	21
2.1 Järjestöt, kunnat ja yhteistyö.....	21
2.2 Hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistapa järjestöyhteistyön jäsentäjänä.....	23
2.3 Perusteluja järjestöjen kyvyille tuottaa hyvinvointia.....	26
2.4 Viimeaikaista keskustelua järjestöjen toiminnasta ja yhteistyöstä Suomessa.....	28
3 SELVITYKSEN TULOKSET: JÄRJESTÖYHTEISTYÖ TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI.....	33
3.1 Järjestöyhteistyö: kumppanit ja toiminta.....	33
3.2 Toimintaympäristö ja järjestöyhteistyön tarve.....	37
3.3 Järjestöyhteistyön hyödyt.....	39
3.3.1 Järjestöjen välisen yhteistyön hyödyt.....	40
3.3.2 Järjestö-kuntayhteistyön hyödyt.....	43
3.4 Yhteistyön syntyminen ja yhteistyön edellytykset.....	46
3.4.1 Yhteistyön syntyminen.....	46
3.4.2 Järjestöjen välisen yhteistyön edellytykset.....	50
3.4.3 Järjestö-kuntayhteistyön edellytykset.....	53
3.5 Raha-automaattiyhdistys järjestöyhteistyön edistäjänä.....	57
4 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	61
4.1 Keskeiset tulokset.....	61
4.2 Tulosten pohdinta.....	65
4.3 Johtopäätökset.....	66
4.4 Jatkotutkimustarpeita.....	69
LÄHDELUETTELO.....	72

LIITTEET

Liite 1. Haastatellut järjestö- ja kuntatoimijat.....	76
Liite 2. Lista asiantuntijatyöpajaan osallistuneista	77
Liite 3. Haastattelurunko järjestötoimijoille.....	78
Liite 4. Haastattelurunko kuntatoimijoille.....	81
Liite 5. Kyselylomake järjestötoimijoille	83
Liite 6. Kyselylomake kuntatoimijoille.....	97

TAULUKOT

Taulukko 1. Aineiston koostumus.....	19
Taulukko 2. Yhteistyön ulottuvuudet ja sisällöt.....	35
Taulukko 3. Toimijoiden yhteistyöhalukkuus ja -rakenne yhteistyön syntymisessä.....	49
Taulukko 4. Järjestöyhteistyön onnistumisen edellytykset ja hyödyt hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistavan avulla jäsennettynä.....	64

KUVIOT

Kuvio 1. Hyvinvoinnin tuotanto yhteistyössä ja ilman yhteistyötä.....	24
Kuvio 2. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyötahojen tärkeys...34	
Kuvio 3. Järjestöjen välisen yhteistyön hyötyjä järjestövastaajien arvioimina.....	42
Kuvio 4. Järjestö-kuntayhteistyön hyötyjä järjestö- ja kuntavastaajien arvioimina.....	44
Kuvio 5. Järjestöjen välisen yhteistyön haasteita järjestövastaajien arvioimina.....	52
Kuvio 6. Järjestö-kuntayhteistyön haasteita järjestö- ja kuntavastaajien arvioimina.....	54
Kuvio 7. Järjestö-kuntayhteistyön määrä ja helppous järjestövastaajien arvioimina.....	56
Kuvio 8. Kuntavastaajien näkemyksiä järjestötyön ja palvelujärjestelmän yhdistymisestä paikkakunnalla.....	56
Kuvio 9. Järjestö- ja kuntavastaajien arviot Raha-automaatti- yhdistyksestä järjestöjen välisen yhteistyön edistäjänä.....	58

Kuvio 10. Järjestö- ja kuntavastaajien arviot Raha-automaattiyhdistyksestä järjestö-kuntayhteistyön edistäjänä.....59

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Suomessa uskotaan vahvasti, että aktiivinen kansalaisyhteiskunta voi toiminnallaan edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä ehkäistä ja vähentää sairauksia ja sosiaalisia ongelmia. Näin toimiessaan kansalaisyhteiskunta voi myös vähentää virallisten hyvinvointipalvelujen tarvetta. Arvokasta on myös luovuus ja aktiivisuus kehitettäessä ja testattaessa uusia ratkaisu- ja toimintamalleja. Järjestöt ovat suomalaisen kansalaisyhteiskunnan keskeisiä toimijoita ja tärkeitä suomalaisten hyvinvoinnille. Toisaalta suomalaisessa julkisessa hyvinvointipalvelujärjestelmässä kunnilla on keskeinen rooli. Kuntien tehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja ne vastaavat sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisestä asukkailleen. (Mm. Möttönen & Niemelä 2005; Kuntalaki 1995/365.)

Raha-automaattiyhdistys (RAY) avustaa järjestöjä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisessä. RAY:lla on Suomessa yksinoikeus rahapeleihin, joiden tuoton se käyttää avustuksiin, ja jakaa vuosittain miltei 400 miljoonaa euroa järjestöjen toimintaan, kuten vapaaehtois- ja vertaistyöhön, tiedotukseen ja neuvontaan, osallistumismahdollisuuksien edistämiseen sekä vaikuttamiseen ja edunvalvontaan. Avustuksia voivat hakea sosiaali- ja terveystalvelujen järjestöt ja säätiöt terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Avustustenjaosta päättää sosiaali- ja terveystministeriö, ja avustuksia on kolmenlaisia: toiminta-avustuksia järjestöjen perustoimintaan, investointiavustuksia rakentamiseen ja hankintoihin sekä projektiavustuksia määräaikaikaiseen kehittämiseen ja kokeiluun. (Raha-automaat-

tiyhdistys 2013.) RAY:n avustusstrategian 2012–2015 yhdeksi missioksi on kirjattu, että järjestöt löytävät yhdessä kuntien kanssa keinoja yhdistää raha-automaattiavusteinen järjestötyö ja julkinen palvelujärjestelmä ihmisiä hyödyttävällä tavalla. RAY rohkaisee järjestöjä sekä keskinäiseen yhteistyöhön että aktiiviseen kumppanuuksien ja yhteistoimintamahdollisuuksien etsimiseen kuntien, yritysten ja muiden terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen kannalta tärkeiden toimijoiden kanssa. Edelleen RAY korostaa järjestölähtöisen toiminnan niveltymistä virallisiin palvelu- ja etuusjärjestelmiin sekä palveluiden ja palvelujärjestelmien kehittämistä soveltuvilta osin yhteistyössä kuntien kanssa. Sen lisäksi, että RAY näkee yhteistyön keinona lisätä hyvinvointia, yhteistyön toivotaan edistävän kehittämistyön tulosten hyödyntämistä ja hyviksi todettujen käytäntöjen juurruttamista. (Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategia 2012–2015; Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategian 2012–2015 toimeenpanosuunnitelma – vuosi 2012.)

Kuntatalouden kiristyessä lakisäätteisten sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen haasteet kasvavat. Tämä vaikuttaa järjestöihin kohdistuviin odotuksiin. Tällöin, vaikka yhteistyötä korostetaan, on tarpeen samalla selkeyttää RAY-avusteisen järjestötyön ja kuntien järjestämistä vastuulle kuuluvien palvelujen välistä rajanvetoa.

1.2 Selvityksen tavoitteet ja tulosten hyödyntäminen

Järjestöyhteistyö ei Suomessa ole juurikaan tutkittu, eikä sen laajuudesta tai suomalaisista toteutustavoista ja edellytyksistä ole käytettävissä kattavaa tietoa. Tieto on tarpeellista ilmiön ymmärtämiseksi ja sen edellytysten parantamiseksi, sillä RAY:lla on mahdollisuus vaikuttaa järjestöyhteistyön edellytyksiin avustustoiminnallaan.

Tämä RAY:n toimeksiannosta toteutettu alustava kartoitus kohdistuu järjestöyhteistyön toteutustapoihin ja toiminnan luonteeseen. Kiinnostuksen kohteena on sekä järjestöjen keskinäinen että järjestöjen ja kuntien välinen yhteistyö. Painopiste on muussa kuin kuntien järjestämistä vastuulle kuuluvien palvelujen tuotantoon liittyvässä yhteistyössä, mikä näkyy muun muassa aineiston valinnassa. Yhteistyötä tarkastellaan seuraavista näkökulmista:

- Mitä yhteistyö on käytännössä?
- Miten järjestöjen ja kuntien toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet yhteistyöhön ja sen tarpeeseen?

- Miksi yhteistyötä tehdään, ja mitä hyötyjä siitä koetaan olevan?
- Millaisia haasteita yhteistyössä kohdataan ja millaisten edellytysten on täytyttävä, jotta yhteistyöhön päästään?
- Millaisiksi RAY:n rooli ja mahdollisuudet nähdään yhteistyön edistäjinä?

Selvityksen tavoitteena on lisäksi täsmentää yhteistyön ja sen edellytysten kannalta keskeisiä jatkokysymyksiä, joista tarvitaan lisää tietoa.

Raportissa esitellään keväällä ja kesällä 2012 toteutetun alustavan kartoituksen tulokset. Ensimmäisessä johdantoluvussa kuvataan selvitysaineisto ja menetelmät. Toisessa luvussa pohjustetaan järjestöyhteistyön tarkastelua kuvaamalla selvityksen kohdetta: järjestöjä, kuntia ja yhteistyötä. Lisäksi kuvataan hieman viimeaikaista järjestöjä koskevaa suomalaista keskustelua, minkä toivotaan auttavan lukijaa sijoittamaan selvitys ja sen tulokset järjestöjen nykyiseen tilanteeseen. Kysymyksenasettelua jäsennetään hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistavan avulla. Kolmannen luvun muodostavat tulokset, ja se rakentuu toteutuvan yhteistyön, toimintaympäristön, yhteistyön hyötyjen sekä haasteiden ja edellytysten kuvaamisesta sellaisina kuin järjestö- ja kuntatoimijat toivat ne esille haastatteluissa ja kyselyvastauksissa. Luvun lopussa esitetään selvitykseen perustuvia näkemyksiä RAY:n roolista ja mahdollisuuksista yhteistyön edistämisessä. Viimeiseen lukuun neljä kootaan keskeiset tulokset, nostetaan esille yhteistyön kannalta kriittisiä kysymyksiä ja täsmennetään asioita, joista tarvitaan lisää tietoa yhteistyön edellytysten parantamiseksi.

1.3 Aineisto ja menetelmät

Selvitys toteutettiin ja aineisto kerättiin vaiheittain. Aluksi toteutettiin haastattelut, jotka lisäsivät ymmärrystä järjestölähtöisestä yhteistyöstä. Haastatteluiden tuloksia hyödynnettiin kyselylomakkeiden laadinnassa. Kyselyaineiston avulla saatiin tietoa haastatteluissa esille nousseiden ilmiöiden laajuudesta. Kyselyn ja haastattelujen tuloksia esiteltiin asiantuntijoille työpajassa, jossa käytyä keskustelua hyödynnettiin raportin laadinnassa.

Haastattelut keskitettiin kolmelle paikkakunnalle: Espooseen, Joensuuun ja Rovaniemelle, jolloin saatiin tietoa paikkakuntakohtaisesta yhteistyöstä ja paikallisista tekijöistä. Paikkakunnat valittiin yhteistyössä RAY:n kanssa. Näillä paikkakunnilla tiedettiin olevan monipuolista järjestötoimintaa sekä yhteistyötä hyvinvoinnin vahvistamisessa, hyvinvointia

uhkaavien ongelmien ehkäisemisessä ja ongelmia kohdanneiden auttamisessa ja tukemisessa. Haastattelut toteutettiin puhelinhaastatteluina touko- ja kesäkuussa 2012. Haastateltavat valittiin käyttämällä niin sanottua lumipallomenetelmää. Jokaiselta paikkakunnalta RAY:n edustaja ehdotti ensimmäistä haastateltavaa, jonka tiedettiin olevan aktiivinen järjestöyhteistyössä. Seuraavat haastateltavat valittiin haastatteluissa mainituista yhteistyökumppaneista ja paikkakunnan keskeisistä järjestötoimijoista. Haastateltavat järjestötoimijat (n=13) olivat paikkakunnalla toimivien sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminnanjohtajia, puheenjohtajia tai projektipäälliköitä. Kuntatoimijat (n=4) työskentelivät sosiaali- ja terveyspalveluiden johtotehtävissä. Haastatteluaineisto paikkakunnittain on esitetty taulukossa 1. Haastattelut tallennettiin ja niistä tehtiin niin sanottu puhekielinen tapausta referoiva litterointi, jossa haastateltavien vastaukset kirjoitettiin ylös asiatarkeudella niin, että puheen sisällön pääkohdat säilyvät. (Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2013.) Tätä kutsutaan myös Case-litteroinniksi (esim. Tutkimustie 2013). Tällainen valikoiva litterointi soveltuu kirjoittajien mielestä kartoittavan selvityksen strukturoituun tiedonkeruuseen, jossa useilta henkilöiltä kysytään samoja asioita ja kiinnostus kohdistuu vain tiettyihin asioihin (Grönfors 1985, 156). Haastattelurungot järjestö- ja kuntatoimijoille ovat liitteinä 3 ja 4.

Kyselyaineisto kerättiin sähköisellä Webropol-kyselyllä. Kyselylomakkeen sisältö laadittiin haastatteluiden pohjalta nostamalla arvioitaviksi niitä asioita, joita haastateltavat mainitsivat. Järjestö- ja kuntatoimijoille lähetettiin omat kyselylomakkeet (liitteet 5 ja 6). Kysely lähetettiin Espoon, Joensuun, Rovaniemen ja lisäksi Porin järjestö- ja kuntatoimijoille. Pori, jossa myös tiedettiin olevan aktiivista järjestötoiminnan ja yhteistyötä, valittiin täydentämään kyselyaineistoa. Kysely lähetettiin sosiaali- ja terveysalan järjestöille, joiden yhteystiedot olivat saatavissa avoimista internetlähteistä kuten esimerkiksi järjestöjen kotisivuilta. Järjestökyselyn vastaajat olivat yhdistysten hallitusten puheenjohtajia, palkattuja toiminnanjohtajia tai palkattuja työntekijöitä. Kysely lähetettiin kuntatoimijoille, joiden sähköpostiosoite löytyi avoimista internetlähteistä ja jotka toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon johto- ja esimiesasemassa tai asiakastyössä. Kyselystä rajautuivat luonnollisesti pois ne järjestöt, joiden yhteystietoja ei ollut saatavilla internetistä. Myös kuntatoimijoiden yhteystietoja oli saatavilla eri tavoin eri kunnissa. Kyselyaineisto paikkakunnittain on esitetty taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Aineiston koostumus

		Espoo	Joensuu	Rovaniemi	Pori	
Haastattelut	Järjestötoimijoita	4	4	5	*	13
	Kuntatoimijoita	2	1	1	*	4
YHTEENSÄ HAASTATELTUJA		6	5	6	*	17
Kyselyvastaajat	Järjestövastaajia** (Lähetetty 448)	20	27	23	21	96 21,4%
	Kuntavastaajia** (Lähetetty 246)	2	6	8	6	22 8,9%
YHTEENSÄ KYSELY- AINEISTOVASTAAJIA** (Lähetetty 694)		22	33	31	27	118 17%

*Porissa ei tehty haastatteluja.

**Kyselyvastaajien itsensä ilmoittamat paikkakunnat. Viisi järjestövastaajaa ei ilmoittanut järjestön paikkakuntaa/seutua.

Haastatteluilla, jotka toteutettiin kolmella, ja kyselyillä neljällä paikkakunnalla, ei pyritty yleistettävyyteen, vaan toimeksiannon mukaisesti saamaan alustava kuva yhteistyöstä ja sen erilaisista muodoista. Avoimista internetlähteistä saatavissa olevaan sähköpostiosoitteistoon perustuva otos ei ole kattava eikä kyselyllä pyritty tilastolliseen merkitsevyyteen. Kysely tarjosi mahdollisuuden testata haastattelujen tuloksia suuntaa antavasti. Koko aineiston vastausprosentti oli 17,0 prosenttia, järjestötoimijoilla 21,4 prosenttia ja kuntavastaajilla 8,9 prosenttia. Aineiston pienuuden vuoksi paikkakuntakohtaisia vastausprosentteja ei esitetä ja aineistoa käsitellään kokonaisuutena. Kyselyn tulosten tulkinnessa on huomioitava myös kuntavastaajien vähäinen määrä. Voidaan olettaa, että vastaajiksi kunnista valikoituivat ne, jotka ovat kiinnostuneita järjestöyhteistyöstä ja kuntatoimijoiden vähäinen vastaushalukkuus kertoo osaltaan alhaisesta kiinnostuksesta. Myös haastatteluihin järjestötoimijat osallistuivat halukkaammin kuin kuntatoimijat. Alhaiseen vastausaktiivisuuteen saattoi vaikuttaa myös kyselyn ajoittuminen kesälomakaudelle elokuuhun.

Tuloksia esiteltiin järjestö- ja kuntatoimijoille sekä tutkijoille vuorovaihteisessa **asiantuntijatyöpajassa**, jonka tarkoituksena oli keskustella haastattelujen ja kyselyn tuloksista ja synnyttää vuoropuhelua järjestö- ja

kuntatoimijoiden, tutkijoiden ja RAY:n välille. Keskustelu oli vilkasta ja nosti esille monia tärkeitä kysymyksiä muun muassa järjestöjen ja palvelujärjestelmän välisestä suhteesta, järjestöosaamisesta ja sen merkityksestä yhteistyölle sekä odotuksista RAY:tä kohtaan. Asiantuntijatyöpaja antoi tietoa myös siitä, millaisia kysymyksiä järjestöyhteistyöstä tulisi jatkossa selvittää. Työpajan antia hyödynnettiin tulosten tulkinnassa. Esille nousseita asioita on sisällytetty raportin kohtiin, joihin ne liittyvät. Lista työpajaan osallistuneista on liitteessä 2.

2 JÄRJESTÖT HYVINVOINNIN TUOTTAJINA JA JÄRJESTÖYHTEISTYÖ

2.1 Järjestöt, kunnat ja yhteistyö

Selvityksen kohteena ovat **järjestöt**, täsmällisemmin rekisteröidyt yhdistykset, jotka edustavat pääosin sosiaali- ja terveystaloutta. Järjestökäsitettä käytetään suomalaisessa yleiskielessä, vaikka toimijat ovat täsmällisemmin määriteltynä yhdistyksiä. RAY sisällyttää järjestökäsitteeseen sekä yhdistykset että säätiöt. Yhdistykset ovat määritelmänsä mukaan useamman kuin kahden henkilön vapaaehtoisia yhteenliittymiä, joissa perustana on yhteinen intressi. Yhdistykset ovat valtiosta riippumattomia – itsehallinnollisia ja yksityisiä – eikä toiminnan päämääränä ole taloudellisen voiton tavoittelu. Myöskään jäsenten enemmistö ei ole palkkasuhteessa yhdistykseen. (Siisiäinen & Kankainen 2009.)

Tämän selvityksen kohteena ovat erityisesti ne yhdistykset, jotka toimivat terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin alueella. Näistä käytetään yleisesti nimitystä sosiaali- ja terveysjärjestöt. Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin alueella voi toimia myös muita kuin perinteisiä sosiaali- ja terveysjärjestöjä, esimerkiksi kylä- ja kaupunginosayhdistyksiä ja eläkeläisjärjestöjä. (Mm. Salmikangas 2011.)

Yhdistyksillä voidaan nähdä kolme toisistaan osittain poikkeavaa, mutta toisiinsa kuitenkin linkittyvää roolia. Ensinnäkin yhdistykset toimivat kansalaisten puolestapuhujina, edustajina, ikään kuin yhdistävänä ja välittävänä rakenteena kansalaisten ja julkisen sektorin välillä. Toisena voidaan nähdä toiminta, joka sekä perustuu yhteisöllisyyteen että vahvistaa

yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta, tarjoaa arvokkaita elämänsisältöjä ja mahdollisuutta työskennellä yhteisen hyvän puolesta. Toisin sanoen toiminta vahvistaa hyvinvoinnin edellytyksiä. Kolmantena voidaan tunnistaa auttamiseen, palvelujen tuotantoon ja palvelujen tarvelähtöiseen kehittämiseen liittyvä rooli, jolla Suomessa on pitkät perinteet. Järjestöt ovat olleet merkittäviä monien, tällä hetkellä itsestään selvyytensä pidettävien ja julkisen sektorin vastuulla olevien sosiaali- ja terveystalouden kehittäjiä ja ensimmäisiä tarjoajia. (Anttonen & Sipilä 1992; Isaksson 1997.)

Järjestölähtöinen auttaminen ja palvelutuotanto voidaan jakaa kahteen erilaiseen toimintamuotoon: ei-ammattilaisten tekemään tiedolliseen auttamiseen, vertaistukeen ja vapaaehtoistoimintaan sekä toisaalta ammattimaiseen palvelutuotantoon, jota palvelun järjestämistä vastaavat, usein kunnat, ostavat asukkailleen. (Hokkanen, Kettunen & Piirainen 2005.)

Kiinnostuksen kohteena on järjestöjen välisen yhteistyön lisäksi järjestöjen ja **kuntien** välinen yhteistyö. Kunnat ovat asukkaidensa yhteenliittymiä, paikallisia itsehallinnollisia yhteisöjä, joiden yleisenä tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia. Kunnilla on myös erityislakien mukainen vastuu järjestää asukkaille säädetyt julkiset sosiaali- ja terveystaloudet. Lainsäädäntö ei kuitenkaan määrää kuntien palvelutuotantoa kovinkaan tarkasti, jolloin esimerkiksi kuntatalouden kiristyminen vaikuttaa palvelujärjestelmään. Kunnat voivat tuottaa lakisääteisiä palveluja itse, yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai ostamalla niitä muilta palveluntuottajilta, esimerkiksi yrityksiltä tai järjestöiltä. Lakisääteisten palvelujen lisäksi kunnat voivat tukea asukkaitensa hyvinvointia muilla tavoilla. Kuntien näkökulmasta kuntien ja järjestöjen välinen yhteistyö liittyy sosiaali- ja terveystaloudelliseen palvelujärjestelmään, joka koostuu sekä lakisääteisistä että muista toimenpiteistä. Siten yhteistyö voi liittyä lakisääteisten järjestämistä vastaavien palvelujen tuotantoon tai täydentää palvelujärjestelmää muunlaisella tuella ja avulla tai toiminnalla, joka esimerkiksi vahvistaa hyvinvoinnin edellytyksiä tai ehkäisee ongelmien syntymistä. Kun kunta hankkii palveluja ulkopuoliselta taholta, palvelujen hankintaa määrittää hankintalainsäädäntö.

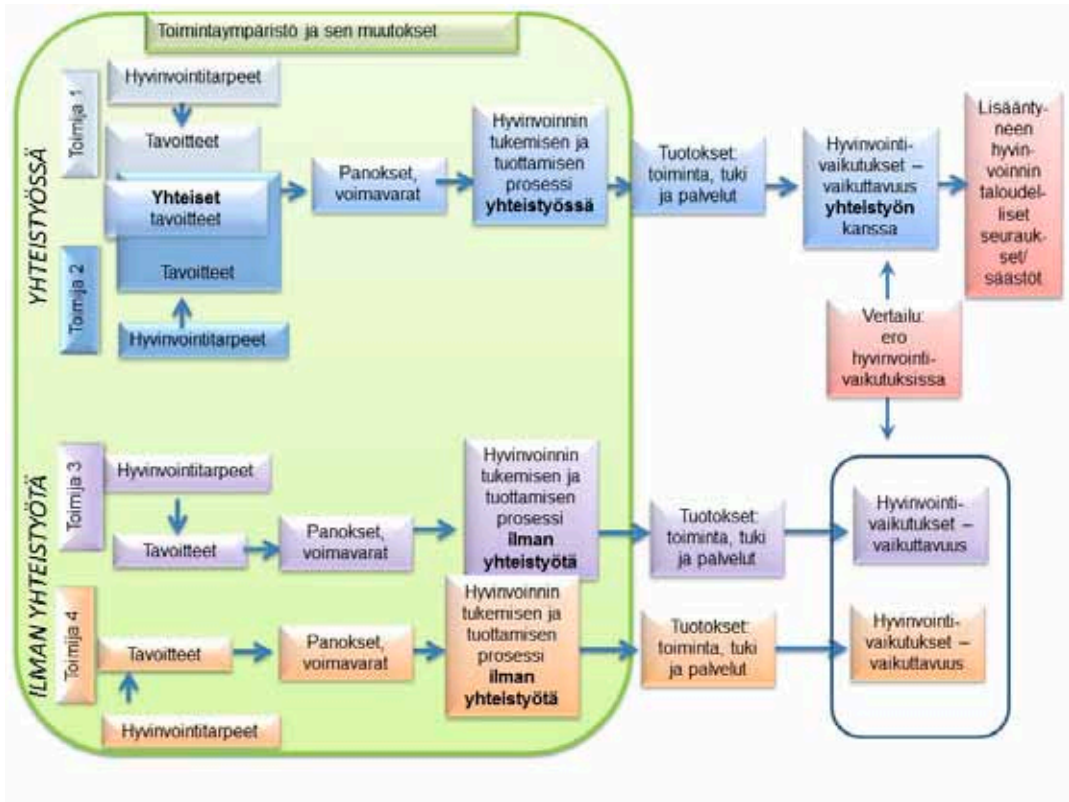
Kunnilla ja tarkastelun kohteena olevilla järjestöillä voidaan havaita yhteinen tavoite, ihmisten hyvinvointi, ja yhteinen toiminta-alue, hyvinvoinnin tuottaminen. Kunnille se on lakisääteistä, joskaan ei kovin yksityiskohdallisesti säädeltä. Järjestöille se on jäsenten tahdosta syntyneitä toimintaa.

Yhteistyölle, joka on selvityksen keskeinen teema, ei asetettu tiukkoja kriteereitä. Oletuksena kuitenkin on, että yhteistyöstä puhuttaessa toimijoilla on yhteisiä tavoitteita tai päämääriä, joiden saavuttamiseksi yhdessä toimitaan. Lisäksi yhteistyötä määrittää vapaaehtoisuus; yhteistyö ei voi olla hierarkkista, joskin yhteistyöhön voi liittyä muodollisia sopimuksia. (Kts. esim. Okko ym. 2007.) Järjestö- ja kuntatoimijoiden toivottiin kuvaavan, millaisena he näkevät yhteistyön ja millaisia asioita siihen kuuluu.

2.2 Hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistapa järjestöyhteistyön jäsentäjänä

Selvityksen taustalla on sosiaalitaloudelliseen arviointiin perustuva hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistapa, jonka avulla selvityksen tekijät jäsentävät ilmiötä. Tästä näkökulmasta tarkastelun kohteena on hyvinvoinnin tuottaminen ihmisille, jolloin keskeinen kysymys on, miten niukat – ja edelleen niukkeneviksi koetut – voimavarat voidaan käyttää siten, että niillä saadaan tuotettua mahdollisimman paljon tavoiteltua hyvinvointia niille ihmisille tai ihmisryhmille, joille hyvinvointia halutaan tuottaa.

Voimavaroilla tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä toimintaan tarvitaan sisältäen esimerkiksi vapaaehtoiset ja heidän panoksensa, tarvittavat rahalliset resurssit sekä osaamisen. Edelleen ajatellaan, että ihmisten hyvinvoinnin lisääntyminen saa aikaan myös taloudellisia säästöjä, koska palvelujen tarve joko viivästyy tai vähenee. Taloudellisen arvioinnin näkökulmasta keskeinen kysymys on, tuotetaanko yhteistyöllä enemmän hyvinvointia suhteessa käytettyihin resursseihin kuin ilman yhteistyötä, eli onko yhteistyö tehokkaampi tapa tuottaa hyvinvointia. Hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistavan keskeiset elementit sovellettuna järjestöyhteistyöhön on esitetty kuviossa 1. (Mukailtu Knapp 1984; Kendall & Knapp 2000.)

KUVIO 1. Hyvinvoinnin tuotanto yhteistyössä ja ilman yhteistyötä

Kuviota 1 voidaan tulkita yksinkertaistettuna seuraavasti: on ihmisiä ja heillä on hyvinvoinnin parantamiseen tai hyvinvoinnin edellytysten vahvistamiseen liittyviä tarpeita. Sekä järjestöissä että kunnissa asetetaan tavoitteita, määritellään ja päätetään, millä tasolla tarpeisiin halutaan vastata. Panosten ja voimavarojen, joita käytetään tai halutaan käyttää hyvinvoinnin tukemiseen ja tuottamiseen, tulisi vastata tavoitteita. Hyvinvoinnin tukemisen ja tuottamisen prosessissa voimavarat ”yhdistetään” tueksi ja palveluiksi, esimerkiksi tapahtumiksi, matalan kynnyksen toiminnaksi, vertaistueksi, vapaaehtoisavuksi ja palveluiksi. Jos tuki ja palvelut vastaavat oikealla tavalla ihmisten tilannetta ja tarpeita, ne vahvistavat hyvinvoinnin edellytyksiä tai lisäävät hyvinvointia tavoitteen mukaisesti. Lisääntyneen hyvinvoinnin seurausvaikutuksena palvelujen tarve viivästyy tai paljon resursseja vaativan tuen sekä korjaavien palvelujen tarve vähenee.

Toimintaympäristö ja sen muutokset eli ulkopuoliset tekijät vaikuttavat hyvinvoinnin tuotantoon useassa vaiheessa (Kiiveri 2007, 18). Toi-

mintaympäristö voidaan jakaa osiin, joita ovat sosiaalinen, taloudellinen, poliittinen ja lainsäädännöllinen, kulttuurinen, ekologinen sekä tekninen toimintaympäristö (Kiiveri 2007, 18). Nämä vaikuttavat eri tavoin eri hyvinvoinnin tuotannon vaiheisiin. Sosiaaliseen toimintaympäristöön sisältyy erilaisia väestöön liittyviä tekijöitä, esimerkiksi väestörakenteen muutoksia. Nämä vaikuttavat erityisesti hyvinvointitarpeisiin, mutta myös toimijoihin ja voimavaroihin. Taloudellisessa toimintaympäristössä tärkeä on rahoitusjärjestelmä, joka vaikuttaa käytettävissä oleviin panoksiin ja resursseihin. Tekniseen toimintaympäristöön kuuluu esimerkiksi tietotekninen kehitys, joka on merkittävä myös yhteisöllisyyden ja verkostoitumisen näkökulmasta. Tekninen toimintaympäristö vaikuttaa siihen, mitä tehdään ja miten. Poliittinen ja lainsäädännöllinen toimintaympäristö vaikuttaa erityisesti ylätasoinen tavoitteiden asettamiseen ja toimintamahdollisuuksiin.

Kuntien ja järjestöjen toimintaympäristössä on tapahtunut ja tapahtuu muutoksia, joilla on vaikutusta sekä ihmisten hyvinvointiin liittyviin tarpeisiin, tavoitteenasetteluun, käytettävissä oleviin voimavaroihin että tapaan, jolla hyvinvointia tukevaa tai tuottavaa toimintaa voidaan toteuttaa. Esimerkiksi sosiaalisen toimintaympäristön muutokset, kuten ikääntyminen, maahanmuutto ja ihmisten ongelmien monimutkaistuminen, ovat vaikuttaneet tarpeisiin. Ikääntyminen on näkynyt myös aktiivisten järjestötoimijoiden ja työvoiman vähenemisenä. Poliittinen toimintaympäristö on vaikuttanut siihen, millainen hyvinvoinnin taso ja jakautuminen koetaan tavoiteltavaksi ja oikeudenmukaiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita keskustelu hoitolaitoksissa elävien vanhusten elämänlaadusta. Myös taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut. Kuntien resurssit ovat vähentyneet kuntatalouden kiristyessä ja keskustelu järjestöjen avustamisen periaatteista on lisääntynyt. Järjestöjen voimavaroihin ovat vaikuttaneet myös muutokset RAY:n avustusperiaatteissa, verotuskäytännöissä ja kuntien palvelujen hankintatavoissa. Jälkimmäinen on esimerkki myös siitä, miten lainsäädännöllisen toimintaympäristön muutos vaikuttaa tapoihin, joilla järjestöt ja kunnat voivat tehdä yhteistyötä.

Kun yhteistyötä halutaan edistää, oletetaan, että yhteistyö sekä järjestöjen välillä että järjestöjen ja kuntien kesken tuottaa enemmän haluttua hyvinvointivaikutusta kuin ilman yhteistyötä saataisiin aikaan. Tällöin olennaista on, että yhteistyö on riittävän vaivatonta, eivätkä yhteistyön toteuttamiseen tarvittavat lisäresurssit ole suurempia kuin yhteistyöstä saatava hyöty. Tätä

näkökulmaa ja erityisesti taloudellisten seurausten näkyväksi tekemistä on kehitetty Britanniassa (Bauer & Fernández 2012; Bauer, Knapp & Perkins 2011; Bauer, Fernández, Knapp & Anigbogu 2010; Knapp, Bauer, Perkins & Snell 2012; Knapp, Bauer, Perkins & Snell 2010).

Seuraavassa kappaleessa kuvataan ominaisuuksia, jotka tekevät järjestöistä tehokkaita hyvinvoinnin tuottajia. Tämän vuoksi järjestöt ovat – ainakin teoriassa – houkuttelevia yhteistyökumppaneita kunnille, joiden velvollisuutena on tuottaa hyvinvointia kuntalaisille ja myös tuottaa korjaavia palveluja, jos kuntalaisten hyvinvointi heikkenee ja ongelmia ilmaantuu.

2.3 Perusteluja järjestöjen kyvyille tuottaa hyvinvointia

Hyvinvoinnin tuotannossa on tehtäviä, joita julkinen sektori ei helposti ota hoitaakseen, eivätkä ne mahdollista sellaista taloudellista toimintaa, että yritykset kiinnostuisivat kyseisistä tehtävistä (mm. Seibel & Anheier 1990; Estelle 1990; Knapp, Robertson & Thomason 1990; Anheier & Kendall 2000; Kendall & Knapp 2000). Tämä perustelee vapaaehtoissektorin ja järjestöjen olemassaoloa ja roolia hyvinvoinnin lisääjinä.

Edellä mainittuja tehtäviä ovat ensinnäkin **yhteisöllisyyden vahvistaminen** ja siihen liittyvä yhteisöjen hyvinvoinnin edistäminen. Muun muassa yhteenkuuluvuus, osallisuus, välittäminen, keskinäinen tuki ja mielekäs tekeminen lisäävät hyvinvoinnin edellytyksiä ja vähentävät sosiaalisia ongelmia. Tällaisen toiminnan yhteydessä puhutaan myös sosiaalisen pääoman (social capital), yhteisöpääoman (community capital) tai yhteisöjen kyvykkyyden (community capacity) lisäämisestä. Järjestöjen toiminta tällä alueella on laajaa, josta esimerkkinä mainittakoon erilaiset matalan kynnyksen kohtaamispaikat. Myös kylä- ja asukasyhdistysten toiminnan painopiste sijoittuu tälle toiminta-alueelle. Tämän tyyppisen toiminnan mahdollisuuksia hyvinvoinnin edistäjänä on pidetty merkittävänä, vaikka myös kriittisiä kannanottoja on esitetty (mm. Ruuskanen 2002; Simmons ym. 2011; vrt. Craig 2007).

Toinen järjestökentälle usein "jäävä" tehtävä on pienten **syrjäytyneiden tai heikkojen ryhmien hyvinvoinnista** huolehtiminen. Tällaiset ryhmät eivät saa helposti riittävää huomiota, jotta poliittiseen konsensukseen päästäisiin ja päätös julkisten resurssien käytöstä saataisiin tehtyä. Hyvinvoinnin puutteisiin saattaa kuitenkin liittyä haitallisia sivuvaikutuksia, jotka

voivat olla merkittäviä. Järjestö, joka kokee asian omakseen, voi päättää toimintaan ryhtymisestä helpommin. Suomalainen esimerkki tällaisesta on suonensisäisiä huumeita käyttävien neulojen vaihto, jonka A-klinikka-säätiön terveysneuvontapiste Vinkin aloitti 1997. Alkuvaiheessa toimintaa kritisoitiin, mutta tällä hetkellä toiminta on vakiintunutta ja sen hyödyt tunnustetaan.

Kolmanneksi, järjestöt ovat tärkeitä palvelujen kehittämisessä, koska ne ovat joustavampia kuin julkinen sektori ja niillä on kyky **reagoida nopeasti** muuttuviin tilanteisiin ja tarpeisiin. Kehittämisen kannalta tärkeää on myös järjestöille ominainen tapa lähestyä tukea ja palveluja ihmisten – ei niinkään järjestelmän – näkökulmasta ja kyky yhdistää kehittämiseen kokemusasiatuntijuutta.

Neljäs tehtävä, joka taloustieteessä liitetään myös kolmeen edelliseen, on järjestöjen yrityssektoria parempi kyky käsitellä niin sanottua **epätäydellisen tiedon ongelmaa** ja siitä aiheutuvia lisäkustannuksia. Järjestöt pystyvät vastaamaan tiedon puutteista johtuviin haasteisiin joissakin tapauksissa myös julkista sektoria paremmin. Sosiaali- ja terveyspalveluille on tyypillistä, että niitä on vaikea tuottaa ja laatua on vaikea määritellä yksiselitteisesti. Seurauksena on, että palvelua hankittaessa on vaikea tietää, mitä lopulta saa. Laatu ja se, vastaako palvelu tarvetta, voidaan usein arvioida vasta palvelutilanteessa tai sen jälkeen. Vaikutukset syntyvät usein vieläkin myöhemmin, joskus vasta pitkän ajan kuluttua. Koska palvelun laadusta, soveltuvuudesta ja vaikutuksista ei ole varmuutta, vaaditaan luottamusta. Palvelun tarvitsija luottaa helpommin voittoa tavoittelemattomaan ja asiakasryhmän etua korostavaan järjestöpalveluntuottajaan, jos vaihtoehtona on voittoa tavoitteleva yritys tai kustannusten säästämiseen pakotettu julkinen palveluntuottaja. Samantyyppinen tilanne on silloin, kun palvelun ostajana asiakkaan puolesta toimii kolmas taho, kunta tai omainen. Jos luottamusta ei ole, tapa lisätä varmuutta on valvonta, joka vaatii selkeitä ennalta määriteltyjä sopimuksia ja ohjeita. Kolmannen tahon on vaikea valvoa asiakkaan puolesta ostamiensa palvelujen laatua. Myös joillekin asiakasryhmille, esimerkiksi lapsille, heikoille vanhuksille tai kehitysvammaisille palvelujen valvonta voi olla mahdotonta. Mitä vaikeammin määriteltävä valvottava toiminta on, sitä enemmän sopimuksista ja valvonnasta syntyy kustannuksia.

Viides järjestöjen tukeen ja apuun usein liittyvä ominaisuus on niin sanottu aineeton resurssi. Aineettomille resursseille tyypillistä on, että niitä ei voi ostaa tai myydä. Aineetonta resurssia on esimerkiksi vertaistuki, ihmisten arjen aito tunteminen ja yhteisöllinen luottamukseen perustuva ilmapiiri. (Kendall & Knapp 2000.)

2.4 Viimeaikaista keskustelua järjestöjen toiminnasta ja yhteistyöstä Suomessa

Suomessa on viime vuosina puhuttu ja kirjoitettu paljon kolmannen sektorin toiminnasta ja siihen kohdistuvista muutospaineista. Suuri osa kiinnostuksesta on kohdistunut järjestöjen palveluntuottajarooliin, joka on muuttunut erityisesti julkisia hankintoja ja markkinoiden kilpailuneutraliteettia koskevien säännösten kiristyessä. Sen sijaan järjestöjen muu hyvinvointia edistävä toiminta ja yhteistyö ovat jääneet vähemmälle huomiolle.

Sekä Raha-automaattiyhdistyksen että Verohallinnon linjaukset ovat tarkentuneet sen suhteen, millaista palveluntuotantoa järjestöillä voi avustettuna ja verovapaana olla. Tämä vaikuttaa sekä järjestöjen taloudellisiin toimintaedellytyksiin (esim. Harju & Niemelä 2011) että organisoitumiseen. Verotettava ja taloudelliseksi toiminnaksi katsottava palvelutuotanto on erotettava järjestön yleishyödyllisestä toiminnasta (esim. Hokkanen ym. 2005). Kehitys ohjaa myös etsimään uudenlaisia tapoja palveluntuotanto-yhteistyöhön (Möttönen & Niemelä 2005). Hyvä yleiskuva tilanteesta ja sen haasteista on Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan teettämässä selvityksessä (Ojala 2010) sekä aikaisemmassa Valtiontilintarkastajien toimeksiannosta tehdyssä selvityksessä (Särkelä ym. 2005).

Keskustelussa on koettu huolta järjestöjen palveluista muun muassa sellaisille ryhmille tai alueille, joissa ei ilman järjestöjä olisi riittävästi tai kannattavaa yksityistä palveluntuotantoa. Tällaisia voivat olla pienten erityisryhmien palvelut tai palvelut harvaan asutuilla alueilla (Ojala 2010; Pihlaja 2010). Järjestöjen merkitystä on korostettu erityisesti maaseudun hyvinvoinnin ja palvelujen näkökulmasta. Maaseudun palvelumarkkinoiden tyypillinen piirre on palveluntuottajien vähäisyys eikä niinkään kilpailun vääristyminen. Maaseudulla korostuu palveluntuotantoa enemmän järjestöjen merkitys yhteisöllisyyden vahvistajana ja tätä kautta terveyden,

toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edellytysten vahvistajina (Pihlaja 2010; Kattilakoski, Kilpeläinen & Peltomäki 2012).

Palvelujen järjestämistapojen muutokseen ja samanaikaiseen keskittymiskehitykseen on liitetty palvelujen etääntyminen kansalaisista sekä konkreettisesti että myös kokemuksellisesti. Vastareaktiona tälle on koettu tarvetta löytää uudelleen keinoja kansalaislähtöiseen palvelujen kehittämiseen, joka aiemmin liittyi luontevasti järjestöjen palveluntuottajarooliin (Matthies, Kattilakoski & Rantamäki 2011 vrt. Virtanen 2010). Pitemmän ajan yleiskuvan toimintaympäristön muutoksista järjestöjen näkökulmasta antaa vuodesta 2006 lähtien julkaistu järjestöbarometri, jossa muun muassa talouteen liittyvät kysymykset, palvelujen tuottaminen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kilpailuttamien ovat olleet esillä (Peltosalmi & Särkelä 2011).

RAY:n teettämä vapaaehtoistoimintaa koskenut Anne Birgitta Pessin ja Tommi Oravasaarien (2010) tutkimus kohdistui myös järjestöyhteistyöhön ja siinä tuli esille paikallistason yhteistyön merkityksellisyys. Yhteistyön koettiin edistävän tavoitteiden saavuttamista, ja yhteistyöprojektien uudet muodot ja sisällöt olivat innovatiivisia. Järjestöt tekevät yhteistyötä myös yritysten kanssa. Yritykset pitävät järjestöjä ammattitaitoisina toimijoina, joilta on paljon opittavaa. Kun yritysten keskinäisen yhteistyön päätavoite on kannattava liiketoiminta, yhteistyössä järjestöjen kanssa korostuu yleisempi "yhteinen hyvä". (Aaltonen ym. 2010; Kuvaja 2011). Järjestö-kuntayhteistyö osoittautui merkitykselliseksi Piiraisen ja kumppaneiden (2010) järjestöjen vaikutuksiin kohdistuneessa tutkimuksessa. Vuoden 2009 järjestöbarometri kartoitti järjestöjen ja kuntien välisiä suhteita. Paikallinen yhteistyö oli laajaa ja monipuolista, joskin järjestöjen näkemysten huomioon ottamisen arvioitiin toteutuvan melko huonosti. Järjestöt kuitenkin uskoivat kuntien suhtautumisen muuttuvan myönteisemmäksi. (Peltosalmi ym. 2009.) Ramboll Management Consulting Oy teki RAY:lle selvityksen järjestöjen alueellisista yhteistyörakenteista (Selvitys järjestöjen alueellisista yhteistyörakenteista - loppusynthesei 2012). Ydinviestissä korostuivat siirtyminen yksittäisistä rakenneprojekteista kohti rakenteiden luomisen jatkumoa, tavoitteellisuus ja yhteistyön hyödyt, riittävät volyymit, laajempi tukipalveluajattelu ja investointiavustusten käyttöönotto vasta myöhemmässä vaiheessa.

Järjestöyhteistyön näkökulmasta kiinnostava on Helsingin kaupungin sosiaaliviraston arvoverkkoajattelu, johon sosiaaliviraston palvelustrategia perustuu (Helsingin kaupungin sosiaalivirasto 2009). Helsingin sosiaaliviraston arvoverkkoa ja sen johtamista on tutkittu tuottavuuden ja innovaatioiden näkökulmasta (Jalonen ym. 2011). Arvoverkkoajattelun perustana ovat palvelut ja kunnan järjestämismääräykset, mutta se tunnistaa palvelujärjestelmän myös kokonaisuutena, johon kuuluu muitakin kuin vain julkisia toimijoita. Vaikka palvelutuotanto ja sen kehittäminen on keskiössä, arvoverkkoajattelussa ja strategiassa tunnistetaan myös kansalaisjärjestöt, vapaaehtoistyö ja vertaistoiminta ja näiden tukeminen. Aktiivinen kansalaistoiminta ja sen tukeminen nähdään tehokkaana tapana siirtää strategian painopistettä hoivan tarpeen ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen.

Keskusteltaessa järjestöyhteyden ja julkisten palvelujen rajapinnasta huomionarvoista on hyvinvointia tukeva ja edistävää sekä ongelmia ehkäisevä tai auttava toiminta, joka ei ole selkeästi lakisääteistä eikä kunnan tuottamisvelvollisuuden piirissä. Yhteistyö tällä alueella on jäänyt palveluntuotantoyhteistyötä vähäisemmälle huomiolle. Tällaisessa toiminnassa järjestöille ja erilaisille yhteistyötavoille on sekä mahdollisuuksia että tarvetta. (Kts. myös Anttila & Juote 2010.)

Lopuksi on syytä nostaa esille sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2011 tarkistetut järjestöpolitiikan peruslinjaukset (Sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöt sosiaali- ja terveysministeriön kumppaneina 2011):

Ministeriö

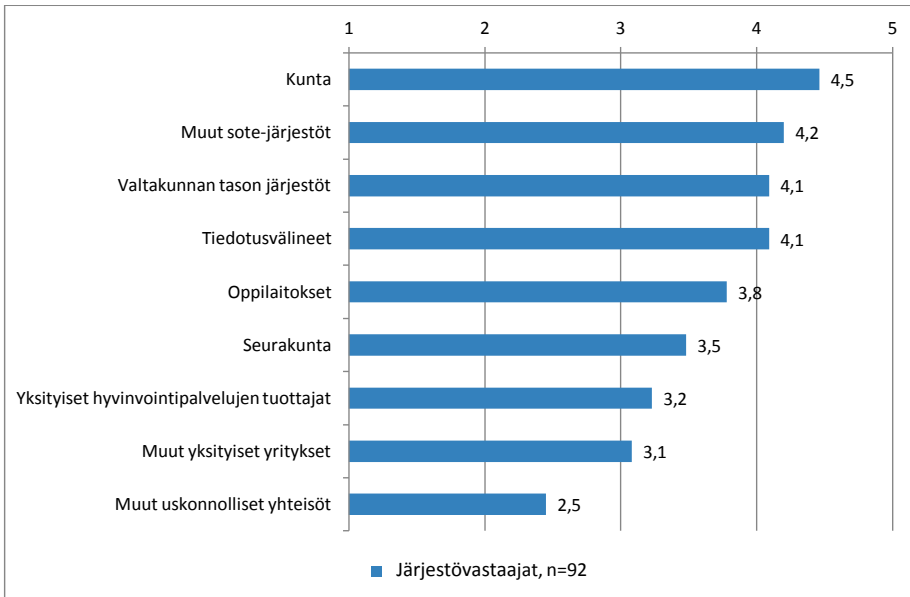
- katsoo, että kansalaisjärjestötoiminta edesauttaa kansalaisten osallistumista ja hyvän elämän edellytysten luomista
- ylläpitää yhteistyötä järjestöjen kanssa ja vahvistaa yhteistä sitoutumista strategiaan tavoitteisiin
- tiivistää yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa EU-politiikan ja muun kansainvälisen politiikan linjausten valmistelussa ja toimeenpanossa
- kannustaa järjestöjä laaja-alaiseen alueelliseen yhteistyöhön kuntien, muiden kolmannen sektorin toimijoiden ja yritysten kanssa
- pyrkii selventämään järjestölähtöisen auttamistyön ja kolmannen sektorin elinkeinotoiminnan sääntöjä järjestöjen panoksen turvaamiseksi molemmilla aloilla
- tähtää toimillaan kansalaisjärjestöjen rahoituksen turvaamiseen yhteiskunnallisen hyvän edistämiseksi.

Erityisesti ensimmäinen ja kolme viimeistä linjausta osoittavat selvityksen teeman olevan myös ministeriön kannalta ajankohtainen.

3 SELVITYKSEN TULOKSET: JÄRJESTÖYHTEISTYÖ TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI

3.1 Järjestöyhteistyö: kumppanit ja toiminta

Järjestöyhteistyö terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi on kohdepaikkakunnilla hyvin monimuotoista, ja järjestöillä on paljon erilaisia yhteistyökumppaneita. Kuntien ja järjestöjen lisäksi haastatteluissa mainittiin yhteistyökumppaneina muun muassa oppilaitokset, seurakunta, tiedotusvälineet ja yritykset. Kyselyn perusteella sosiaali- ja terveysjärjestöjen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat kunta ja muut järjestöt sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla (kuviokuva 2). Tiedotusvälineet koettiin melko tärkeinä yhteistyökumppaneina, kun taas uskonnollisia yhteisöjä, muita kuin seurakuntia, ei koettu kovin tärkeiksi yhteistyökumppaneiksi. Kuntatoimijoille paikalliset sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat kunnan omien toimialojen ja oppilaitosten jälkeen kolmanneksi tärkeimpiä yhteistyökumppaneita.

KUVIO 2. Sosiaali- ja terveystajärjestöjen yhteistyötahojen tärkeys¹

Yhteistyötä tehdään sekä ihmisten tukemisessa ja auttamisessa että järjestelmätasolla. Ihmisillä ei tarkoiteta pelkästään sosiaali- tai terveydenhuollon asiakkaita vaan kaikkia, jotka osallistuvat järjestöjen toimintaan tai joita tuetaan tai autetaan. Järjestelmätason yhteistyöllä tarkoitetaan organisaatioiden välistä yhteistyötä, jonka hyöty ihmisten hyvinvoinnille on välillistä. Järjestöjen ja järjestö-kuntayhteistyön muotoja on koottu taulukkoon 2.

¹ Kysymys: 8. Miten tärkeänä pidät järjestösi yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa? Keskiarvot asteikolla 1–5; 1 = Ei ollenkaan tärkeä, 2 = Ei tärkeä, 3 = Kohtalainen, 4 = Melko tärkeä, 5 = Erittäin tärkeä.

TAULUKKO 2. Yhteistyön ulottuvuudet ja sisällöt

	Järjestö & järjestö	Järjestö & kunta
Ihmis/ asukas/ asiakas-rajapinta	<p>Tapahtumia, tilaisuuksia - virkistys-, ryhmä-, leiri- ja retkitoimintaa</p> <p>Tukea ja apua - matalan kynnyksen paikkoja, sosiaalista toimintaa - vapaaehtois- ja tukihenkilötoimintaa - vertaistukea, henkistä ja tiedollista tukea</p>	<p>Tapahtumia, tilaisuuksia Tukea ja apua – kunnan näkökulmasta palveluja täydentävää toimintaa - matalan kynnyksen paikkoja, sosiaalista toimintaa - vapaaehtois- ja tukihenkilötoimintaa - vertaistukea - kriisiauttamista - tiedollista tukea - ohjausta palveluihin</p> <p>Tiedottamista ihmisille/ asukkaille/asiakkaille - järjestöt kuntien palveluista - kunnat järjestöjen toiminnasta</p>
Järjestelmä-taso	<p>Toimintaedellytyksiä - yhteiset tilat, verkostot, tietopankit - yhteistyörakenteet</p> <p>Osaamisen vahvistamista - koulutuksia</p> <p>Yhteisesiintymistä - strategiatyötä - vaikuttamista, edunvalvontaa - tiedottamista</p> <p>Yhteisiä hankkeita</p>	<p>Toimintaedellytyksiä - toimitiloja, avustuksia</p> <p>Suunnittelua - strategia- ja ohjelmatyö, työryhmät</p> <p>Kehittämissyhteistyötä - järjestöiltä ihmisten näkökulma</p>

Yksilöitä välittömästi tukeva ja auttava järjestöjen välinen yhteistyö liittyy usein erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseen. Tämä nousi esille haastatteluissa ja painottui myös kyselyssä. Yhteistyössä toteutetaan virkistys-, ryhmä- ja leiritoimintaa, joka voi olla toistuvaa yhteistyötä tai yksittäisiä tilaisuuksia. Lisäksi järjestöt tekevät keskenään yhteistyötä tukeen ja apuun liittyen järjestämällä muun muassa erilaisia matalan kynnyksen paikkoja ja sosiaalisen toiminnan muotoja. Järjestöt tekevät ja koordinoivat yhteistyössä myös vapaaehtois- ja tukihenkilötoimintaa, vertaistukea sekä henkistä ja tiedollista tukea.

Järjestelmätasolla järjestöjen välinen yhteistyö painottuu toimintaedellytysten parantamiseen, ja kysely vahvisti haastatteluissa saatua kuvaa. Toimintaedellytyksiin kuuluu muun muassa yhteisissä tiloissa toimiminen. Yhteistyö mahdollistaa järjestelmätason tiedonvälittämisen sekä yhteydenpidon, ja lisäksi järjestöpankeissa on mahdollista esitellä toimintaa. Osaamista vahvistetaan yhteistyössä muun muassa järjestämällä yhteisiä koulutuksia ja muita hyviä käytäntöjä levittäviä tilaisuuksia. Yhteistyörakenteet (esim. Espoon järjestöjen yhteisö) ja verkostot (esim. Neuvokas Rovaniemellä) lisäävät toiminnan ja yhteistyön suunnitelmallisuutta. Tiedottaminen, yhteisesiintymiset, vaikuttaminen, edunvalvonta sekä yhteinen strategiatyö (esim. alueellinen järjestöstrategia, kumppanuusstrategia) mainittiin yhdessä tehtävinä asioina. Lisäksi kuntaan pidetään yhteyttä keskitetysti. Järjestöt toteuttavat yhdessä myös hanketoimintaa. Lisäksi työllistämiseen ja oppilaitosyhteistyöhön liittyvä yhteistyö mainittiin haastatteluissa.

Järjestö-kuntayhteistyön sisällöt ovat osittain samoja kuin järjestöjen välisen yhteistyön, mutta eri painotuksin. Kuntien näkökulmasta järjestöjen toiminta voidaan nähdä palvelujärjestelmää täydentävänä, joskaan ei sitä korvaavana. Järjestöjen näkökulmasta samaa toimintaa ei ajatella palvelujärjestelmän täydentämisenä, vaan järjestöjen itsensä ohjaamana ja omista tavoitteista syntyvänä. Palvelujärjestelmä voidaan ymmärtää myös laajasti hyvinvointia tuottavana kokonaisuutena. Tällöin järjestöjen toiminta voidaan nähdä osana laajasti ymmärrettyä palvelujärjestelmää.

Ihmisiä välittömästi tukeva ja auttava järjestö-kuntayhteistyö sisältää erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien yhteistä järjestämistä. Järjestöt ja kunnat toteuttavat yhteistyössä myös matalan kynnyksen toimintaa, sosiaalista toimintaa, vapaaehtois-, tukihenkilö- ja vertaistukitoimintaa, kriisiauttamista sekä tiedollista tukea. Yhteistyön kohteena voivat olla esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisy ja yksinäisyyden ongelmat, jolloin tarjoamalla mielekkäitä sosiaalisen toiminnan rooleja voidaan lisätä sosiaalista pääomaa ja osaamista. Järjestön ja kunnan yhteistyössä ylläpitämästä matalan kynnyksen kohtaamispaikasta esimerkki on Joensuussa toimiva kansalaistalo. Se on vakiintunut Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry:n, Soroppi ry:n ja Suomen sosiaali- ja terveys ry:n (SOSTE:n) ylläpitämäksi kohtaamispaikaksi, jota kaupunki tukee. Soroppi ry on joensuulainen vapaaehtoistoimintaa ja syrjäytymisen ehkäisyä tukeva järjestö. Järjestöt ja kunnat tekevät

yhteistyötä myös uusien asiakasryhmien kohtaamisessa. Järjestöt ja kunnat tekevät tiedottamistyötä kahteen suuntaan. Järjestöt tiedottavat kuntien palveluista ja toiminnasta ja voivat myös ohjata ihmisiä palveluihin. Kunnat tiedottavat palveluidensa asiakkaille järjestöjen toiminnasta: esimerkiksi terveydenhuollon yksiköissä annetaan tietoa potilasjärjestöistä.

Järjestelmätason järjestö-kuntayhteistyö on järjestöjen toimintaedellytyksiä vahvistavaa esimerkiksi silloin, kun kunta antaa järjestötoimintaan avustuksia tai toimitiloja. Järjestöt osallistuvat myös suunnitteluun erilaisen strategia-, ohjelmaryhmien sekä muiden työryhmien kautta ja tuovat esille ihmisten, jäsentensä ja asiakkaiden näkökulmaa. Haastattelupaikkakunnilla on pidetty esimerkiksi järjestöfoorumeita, ohjelmatyöryhmiä ja alueellisia hyvinvointityöryhmiä. Järjestöt ja kunnat toteuttavat yhteistyössä hankkeita uusien innovaatioiden kokeilemiseksi sekä uusien toimintatapojen ja käytäntöjen kehittämiseksi. Myös tällöin järjestöt ovat ihmisten arjen ja tarpeiden asiantuntijoita.

Järjestöjä koskeneessa keskustelussa on viime aikoina korostunut kuntien järjestämismvastuulla olevien palvelujen tuottaminen ja myyminen. Tätä ei suurimmassa osassa haastatteluja kuitenkaan nostettu esille yhteistyönä. Kysymys kuntien järjestämismvastuulla olevista palveluista koettiin erillisenä asiana. Selvitykseen valikoituneiden järjestöjen painopiste ei ollut palvelujen tuotannossa eikä varsinkaan lakisääteisten palvelujen tuottamisessa.

3.2 Toimintaympäristö ja järjestöyhteistyön tarve

Yhteistyön tarpeeseen vaikuttavia tekijöitä voi lähestyä toimintaympäristöajattelun kautta. Jos yhteistyö ajatellaan johdantoluvussa esitetyllä tavalla hyvinvoinnin tuotantona (kuvio 1), toimintaympäristön muutokset vaikuttavat eri hyvinvoinnin tuottamisen vaiheisiin: hyvinvointiin liittyviin tarpeisiin, tavoitteisiin, panoksiin ja tuotantoprosessiin. Näin toimintaympäristön muutokset vaikuttavat myös yhteistyön tarpeeseen.

Haastatteluissa nousi esille **sosiaalisen toimintaympäristön** muutoksia, jotka lisäävät tai monimutkaistavat hyvinvointiin liittyviä tarpeita. Näitä olivat muun muassa väestön ikääntyminen, maahanmuutto, syrjäytyminen, eriarvoistuminen ja ongelmien laaja-alaisuus. Ikääntyminen lisää yhteistyön tarvetta myös vähentäessään aktiivitoimijoiden määrää järjestöissä. Kun toimijoita on vähän, tarvitaan yhteistyötä.

Poliittinen ja lainsäädännöllinen toimintaympäristö vaikuttaa sekä tavoitteiden muodostumiseen että toimintamahdollisuuksiin. Haastatteluissa mainittuja poliittisen ja lainsäädännöllisen toimintaympäristön muutoksia olivat esimerkiksi kilpailutus- ja hankintalainsäädäntö, verottajan linjaukset, RAY:n linjaukset, ministeriöiden linjaukset ja KASTE-ohjelma. Näistä ensimmäisten arvioitiin vaikeuttaneen järjestöjen palveluntuotantoa sekä kehittämistyötä. Oleellisena muutoksena nähtiin järjestöjen palveluntuottajaroolin muutos, joka oli seurausta kuntien siirtymisestä tilaaja-tuottajamalliin ja kilpailuttamiseen. KASTE-ohjelmaan suhtautuminen oli ristiriitaista: toisaalta ohjelman koettiin korostaneen järjestöjen roolia, mutta sen ei koettu konkretisoituneen yhteistyöksi. Haastatteluissa esiintyi ilmaus "ministeriöiden linjaukset" tai "ministeriön linjaukset". Tämä voi liittyä toisaalta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan kehittämislinjauksiin, joita KASTE-ohjelma toteuttaa tai toisaalta myös valtiovarainministeriön hallinnonalan verotuslinjauksiin, joilla on vaikutusta palvelujen tuottamiseen ja siihen liittyvään kuntayhteistyöhön.

Taloudellisen toimintaympäristön muutokset, niukkenevat resurssit ja voimavarojen riittämättömyys korostuivat sekä järjestöjen välisessä että järjestö-kuntayhteistyössä. Niukkenevat resurssit ja yleinen heikko taloudellinen tilanne sekä tehokkuuden tavoittelu nousivat haastatteluaineistossa vahvasti esille yhteistyön tarvetta lisäävinä asioina. Järjestöjen välistä yhteistyötä perustellaan siten, että yhteistyötä tekemällä vältetään päällekkäisiä toimintoja, jolloin yhteistyö lisää tehokkuutta. Myös yksittäisten järjestöjen pienten rahallisten resurssien yhdistäminen mahdollistaa suurempien kokonaisuuksien toteuttamisen. Niukkuus koettiin myös yhteistyötä vaikeuttavana. Yhteistyö vaatii resursseja, mutta niukat resurssit joudutaan kohdistamaan ”ydintoimintoihin”.

Järjestöjen välisessä yhteistyössä voimavaroihin liittyvät myös osaaminen ja asiantuntemus. Asiakkaiden ongelmien laaja-alaisuuden myötä kasvaa osaamisen ja asiantuntijatiedon tarve. Kunkin järjestön ammattiosaaminen on usein keskittynyt tietyn aiheen ympärille. Yhteistyöllä pystytään hyödyntämään muiden järjestöjen osaamista ja vastaamaan paremmin moninaistuviin tietotarpeisiin.

Taloudellisen toimintaympäristön muutokset, niukkenevat resurssit ja voimavarojen riittämättömyys synnyttävät myös tarvetta järjestö-kuntayhteistyölle. Kuntatoimijoiden haastatteluissa todettiin muun muassa,

että ”kunnat eivät enää selviydy yksin”, vaan yhteistyö järjestöjen kanssa on välttämätöntä. Haasteena yhteistyölle voi kuitenkin olla se, että kunnat joutuvat keskittymään kaikkein välttämättömimpään toimintaan, jolloin yhteistyötä ei kyetä synnyttämään eikä ylläpitämään. Kuntaliitosten myötä palvelut ovat myös keskittyneet, mikä on muuttanut palveluverkkoa ja etäännyttänyt erityisesti syrjäseutujen asukkaita palveluista. Kuntaliitosten seurauksena järjestöissä on jouduttu pohtimaan, pitäisikö myös järjestöjen yhdistyä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. On myös järjestöjä, joiden toiminta on hyvin vakiintunutta tietylle alueelle, jolloin toiminta jatkuu entisenkaltaisena, vaikka kunnan raja muuttuisikin. Tällaiset järjestöt voivat tarjota uudenlaista paikallisuutta ja osallistumisfoorumeita kuntalaisille virallisten osallistumiskanavien harventuessa ja etäännyessä.

Kulttuurisen toimintaympäristön muutoksista haastateltavat mainitsivat yleisluontoisia tekijöitä, kuten elämän hektisyys ja kiireisyys, kilpailemisen kulttuuri ja monikulttuurisuus, joista erityisesti kahden ensimmäisen koettiin vaikeuttavan yhteistyötä. Toisaalta yhteistyö koettiin haastattelupaikkakunnilla perinteisenä ja pitkään jatkuneena, jolloin koettiin myös, että paikkakunnalle oli syntynyt yhdessä tekemisen kulttuuri. Kulttuurisen toimintaympäristön muutoksiin kuuluu myös se, että perinteisen järjestötoiminnan ja järjestöihin sitoutumisen ei koeta enää kiinnostavan nuoria. On kehitettävä uudenlaisia, mahdollisesti yhteistyöhön perustuvia tapoja saada nuoria mukaan muun muassa vapaaehtoistyöhön.

Järjestöt ja julkinen palvelujärjestelmä sijoittuvat osittain eri toimintaympäristöihin. Kuitenkin sosiaalinen toimintaympäristö, joka vaikuttaa erityisesti hyvinvointitarpeisiin, on sama järjestöillä ja kunnilla. Poliittinen ja lainsäädännöllinen toimintaympäristö eroavat jossain määrin. Myös taloudellinen toimintaympäristö poikkeaa, sillä järjestöjen ja kuntien käytettävissä olevat resurssit tulevat eri lähteistä. Toimintaympäristöjen rajat eivät kuitenkaan ole selkeitä, vaan samat muutokset näkyvät tai heijastuvat eri tavoin eri järjestelmissä vaikuttaen yhteistyöhön.

3.3 Järjestöyhteistyön hyödyt

Haastatteluissa kysyttiin järjestöyhteistyön hyötyjä, ja sähköisessä kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan sekä järjestöjen välisen (kuviokuva 2) että järjestö-kuntayhteistyön (kuviokuva 3) hyötyjä. Kun hyödyt sijoitetaan teoreettiseen

hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistapaan (kuvio 1), voidaan havaita, että yhteistyön hyödyt eivät kohdistu pelkästään lopputuloksiin ja vaikutuksiin, vaan hyötyjä koetaan olevan hyvinvoinnin tuotannon eri vaiheissa. Järjestöyhteistyön hyödyt liittyvät siten sekä toiminnan vaikutuksiin, käytettävissä oleviin panoksiin että toiminnan toteuttamiseen. Ennen tulosten tarkastelua on syytä muistuttaa, että selvityspaikkakunnilla tiedettiin olevan sekä aktiivista järjestötoimintaa että yhteistyötä.

3.3.1 Järjestöjen välisen yhteistyön hyödyt

Järjestöjen välisestä yhteistyöstä koettiin haastatteluissa olevan hyötyä toimijoille itselleen, ihmisille, joita halutaan tukea ja auttaa sekä järjestöille organisaatioina.

Yhdessä tekemisen ilo korostui sekä haastatteluissa että kyselyssä melko suurena yhteistyön hyötynä. Tämä on tärkeää, koska järjestötyö on pääosin vapaaehtoistoimintaa. Tällöin se, että yhteistyö on hauskaa, on tärkeä motivoiva tekijä. Yhdessä tekemisen ilo vahvistaa myös luottamusta, joka on yksi edellytys onnistuneelle yhteistyölle.

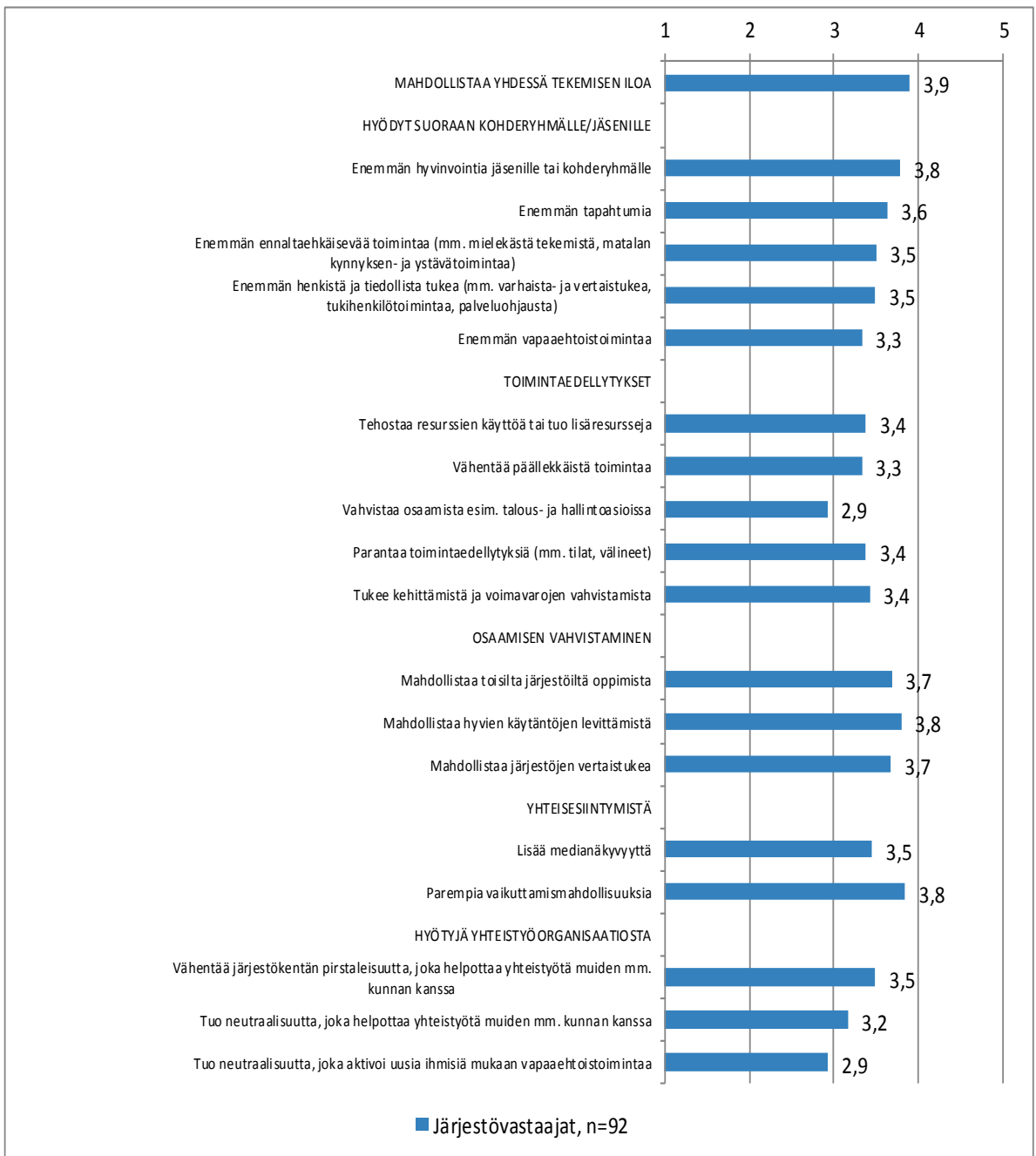
Ihmisille, kohderyhmälle tai jäsenille yhteistyö tuo enemmän hyvinvointia, mikä tuli esille niin haastatteluissa kuin kyselyvastauksissakin. Yhteistyö näkyy hyvinvointia tuottavan toiminnan lisääntymisenä, kuten suurempina määrinä tapahtumia, vahvistavaa ja ennaltaehkäisevää toimintaa sekä henkistä tiedollista tukea ja vapaaehtoistoimintaa.

Yhteisesiintymiseen liittyvistä hyödyistä kyselyssä korostui vaikuttamismahdollisuuksien paraneminen. Järjestöhaastateltavat kokivat, että yhdessä toimiminen tuo enemmän voimaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin. Yhteistyöllä saadaan myös enemmän näkyvyyttä tiedotusvälineissä. Erityisesti isommilla paikkakunnilla, joilla järjestöjä on paljon, yhteistyö auttaa tutustumaan toisiin järjestöihin ja niiden toimintaan. Mikäli järjestöt eivät tiedä toistensa toiminnasta, eivät ne pysty tekemään yhteistyötä.

Voimavaroihin liittyvistä hyödyistä **osaamisen vahvistuminen** tuli esille haastatteluissa ja sai vahvistusta myös kyselyssä. Yhteistyö mahdollistaa toisilta järjestöiltä oppimisen, hyvien käytäntöjen levittämisen ja järjestöjen vertaistuen. Lisäksi haastatteluissa nousi esille keskinäinen vahvistuminen, voimaantuminen ja virkistyminen. Myös virkistysnäkökulma, joka voidaan

liittää aiemmin mainittuun yhdessä tekemisen iloon, on oleellinen, kun ajatellaan aktiivisten vapaaehtoistoimijoiden jaksamista.

Yhteistyöllä parannetaan **toimintaedellytyksiä**. Tämä liittyy resursseihin ja tehokkuuden lisäämiseen. Kun tehdään yhteistyötä, voidaan välttää päällekkäisiä toimintoja. Yhteistyötä tekemällä voidaan myös jakaa kustannuksia ja välttää samoista resursseista kilpaileminen. Toimintaedellytysten parantaminen tarkoittaa myös inhimillisen pääoman ja asiantuntemuksen jakamista. Haastattelujen mukaan yhteistyöverkostojen avulla tavoitetaan enemmän ihmisiä ja saadaan asiantuntemusta yhteiseen käyttöön. Yhteistyö ja resurssien yhdistäminen mahdollistaa myös isompien hankkeiden koordinoinnin ja toteuttamisen. Yhteistyöhön liittyy vastavuoroisuuden ajatus – jotta saadaan, on annettava. Haastatteluissa mainittiin myös järjestöjen yhdessä tekemä jäsenhankinta ja vapaaehtoisten rekrytointi.

KUVIO 3. Järjestöjen välisen yhteistyön hyötyjä järjestövastaajien arvioimina²

² Kysymys 14. Seuraavassa luetellaan haastatteluissa esille nousseita järjestöjen välisen yhteistyön hyötyjä. Miten paljon arvioit hyötyjä syntyvän yhteistyöstä muiden järjestöjen kanssa? Keskiarvot asteikolla 1–5; 1 = Erittäin vähän, 2 = Melko vähän, 3 = Jonkin verran, 4 = Melko paljon, 5 = Erittäin paljon.

Järjestöillä on myös **yhteistyöorganisaatioita**, pysyviä rakenteita, joiden tehtävä on edistää yhteistyötä ja toimia yhteistyön koordinoijina. Yhteistyöorganisaatio voi olla esimerkiksi järjestö, jonka jäseninä on muita järjestöjä ja muita organisaatioita. Tarkastelupaikkakunnilla olevia yhteistyöorganisaatioita ovat esimerkiksi Espoon järjestöjen yhteisö ry EJY, Joensuussa toimiva Kotikartano ry ja valtakunnan tasolla SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, joka kokoaa yhteen valtakunnan tasolla sosiaali- ja terveysjärjestöjä ja jolla on myös alueellista toimintaa. Yhteistyöorganisaatioiden hyödyt liittyvät järjestökentän kokoamiseen ja neutraalisuuteen, jotka eivät kuitenkaan saisi johtaa ylhäältäpäin ohjautuvuuteen. Yhteistyörakenteita on tarkasteltu Ramboll Management Consulting Oy:n selvityksessä (Selvitys järjestöjen alueellisista yhteistyörakenteista - loppusynteesi 2012).

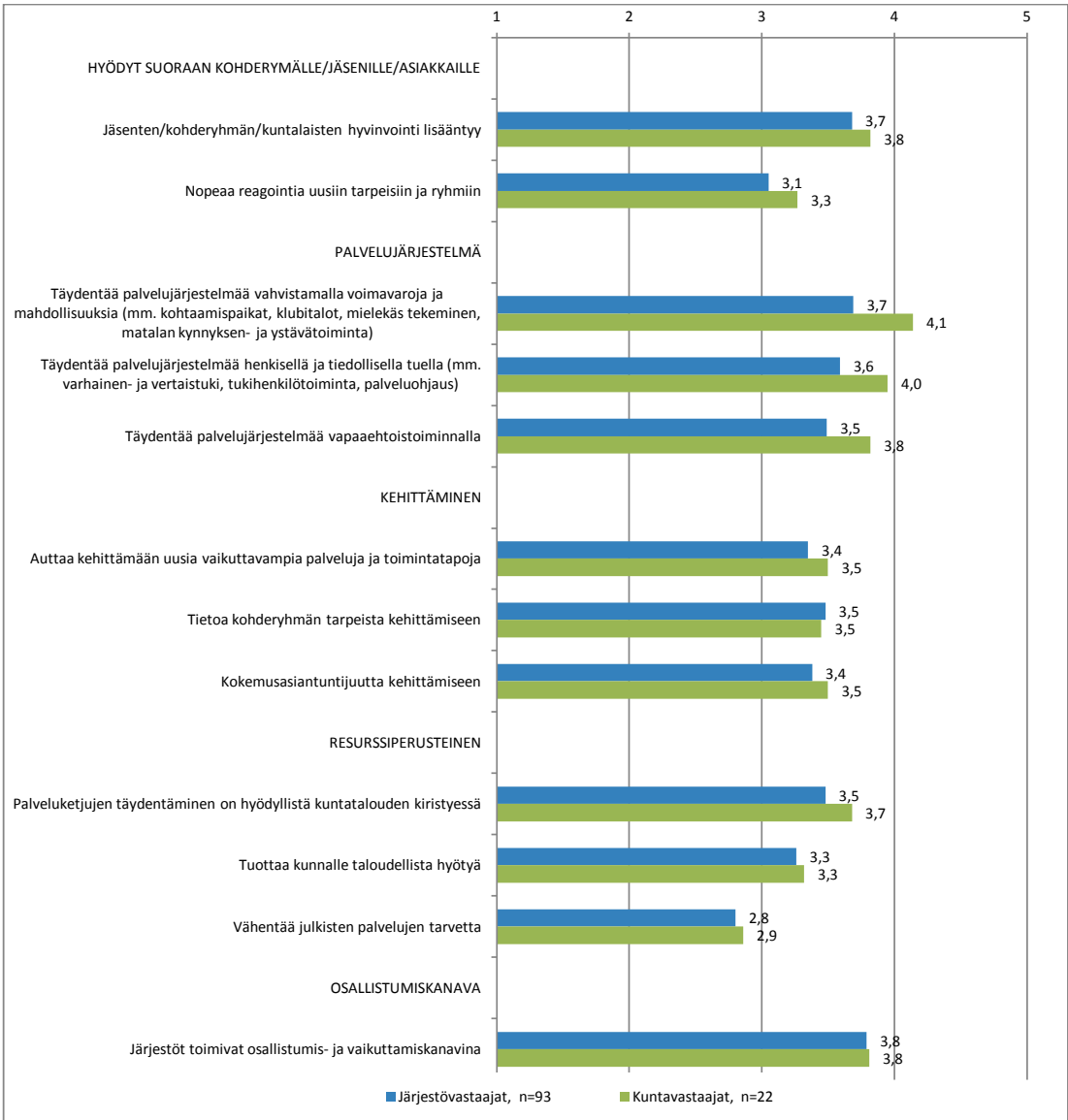
Yhteistyöorganisaatioiden neutraalisuudesta oli haastateltujen mukaan kahdenlaista hyötyä. Ensiksi yhteistyöorganisaation neutraalisuus helpottaa yhteistyötä muiden tahojen, muun muassa kunnan kanssa. Helpottuminen liittyy joidenkin yksittäisten järjestöjen vahvaan aatteelliseen toimintaan. Yhteistyön kannalta voi olla haasteellista, jos järjestöt ajavat tiukasti vain omaa tai kohderyhmänsä asiaa. Toisaalta neutraalisuuden ajateltiin myös aktivoivan uusia ihmisiä, esimerkiksi nuoria, mukaan, jos vapaaehtoisena toimiminen ei edellytä sitoutumista mihinkään tiettyyn järjestöön. Neutraalisuuden hyödyt eivät kuitenkaan saaneet vastakaikua kyselyyn vastanneilta järjestötoimijoilta, vaan yhteistyöorganisaation suurimpana hyötynä koettiin järjestökentän pirstaleisuuden väheneminen, joka auttaa yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten kunnan kanssa.

Järjestöjen välisen yhteistyön hyödyn tunnistivat myös kuntatoimijat. Haastatteluaineiston perusteella järjestöjen välinen yhteistyö vähentää järjestökentän pirstaleisuutta kunnan suuntaan, auttaa luomaan yhteisiä pelisääntöjä ja toimintatapoja järjestöjen kanssa sekä vähentää järjestöjen kilpailua samoista rahoista. Myös yhteistyöorganisaation neutraalius helpottaa yhteistyötä kunnan suuntaan. Kyselytulokset tukivat haastatteluista saatua kuvaa.

3.3.2 Järjestö-kuntayhteistyön hyödyt

Järjestö-kuntayhteistyön hyötyjä kysyttiin haastatteluissa ja kyselyissä sekä järjestö- että kuntatoimijoilta. Kyselyvastaajien arviot järjestö-kuntayhteis-

työn hyödyistä on esitetty kuviossa 4. Kuvion tulkinnessa on huomioitava, että kuntavastaajia oli huomattavasti vähemmän (n=22) kuin järjestövas-
taajia (n=93).

KUVIO 4. Järjestö-kuntayhteistyön hyötyjä järjestö- ja kuntavastaajien arvioimina³

³ Kysymys 23. Seuraavassa luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön hyötyjä. Miten paljon arvioit hyötyjä syntyvän järjestö-kuntayhteistyöstä? Keskiarvot asteikolla 1–5; 1 = Erittäin vähän, 2 = Melko vähän, 3 = Jonkin verran, 4 = Melko paljon, 5 = Erittäin paljon.

Järjestö- ja kuntatoimijat olivat kyselyvastausten mukaan melko samaa mieltä haastatteluissa esille nousseista järjestö-kuntayhteistyön hyödyistä. Yleisenä linjana oli, että kuntavastaajat arvioivat yhteistyön hieman hyödyllisemmäksi kuin järjestövastaajat. Tämä voi johtua myös kuntavastaajien vähäisestä määrästä (suuresta kadosta) ja siitä, että vastaajiksi valikoituivat ne, jotka ovat muita kiinnostuneempia järjestöyhteistyötä ja siihen liittyen kokevat järjestöyhteistyön hyödyllisenä. Kuten järjestöjen välisen yhteistyön, myös järjestö-kuntayhteistyön hyötynä nähdään, että se lisää **jäsenten, kohderyhmän tai kuntalaisten hyvinvointia**. Haastattelujen perusteella järjestöyhteistyö mahdollistaa myös nopean reagoimisen uusiin tarpeisiin ja ryhmiin, mutta kyselyvastauksissa tämä ei erityisesti korostunut.

Kunta- ja järjestövastaajien näkemykset erosivat eniten yhteistyön hyödyllisyydestä **palvelujärjestelmän täydentäjänä**. Kuntavastaajat pitivät hyötyä suurempana, vaikkakaan ero ei ole tilastollisesti merkitsevä. Yhtenä selittäjänä voi olla jo edellä mainittu kuntavastaajien valikoituminen. Järjestöt täydentävät palvelujärjestelmää muun muassa vahvistamalla ihmisten voimavaroja ja vapaaehtoistoiminnalla. Järjestöt tarjoavat myös vertaistukea, henkistä ja tiedollista tukea sekä toteuttavat terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävää toimintaa. Eroa järjestö- ja kuntavastaajien näkemyksissä voi selittää se, että osa järjestötoimijoista liittyy palvelujärjestelmän tiukasti kunnan lakisääteisiin palveluihin eikä halua nähdä järjestötoimintaa palvelujärjestelmälähtöisesti.

Järjestö-kuntayhteistyö tukee **kehittämistä**. Haastattelujen perusteella järjestöillä on sellaista tietoa ihmisten arjesta, todellisuudesta ja tarpeista, jota kuntien työntekijöillä ei ole. Tätä kokemusasiantuntijuuteen ja ihmisten arjen ymmärtämiseen perustuvaa tietoa järjestöt ja kunnat tarvitsevat kehittämisen tueksi, ja yhteistyö on yksi tapa saada tätä tietoa kehittämiseen. Siten yhteistyö auttaa kehittämään uusia vaikuttavampia palveluja ja toimintatapoja. Myös kyselyyn vastanneet tunnistivat hyödyt, mutta eivät arvioineet niitä erityisen suuriksi. Tämä on huomionarvoista, koska järjestöjen rooli palvelujen kehittäjänä on Suomessa perinteisesti ollut merkittävä. Toisaalta, erityisesti kuntien järjestämistä vastuulla olevien palvelujen kehittämisessä järjestöjen mahdollisuudet yhteistyöhön kuntien kanssa ovat heikentyneet. Tähän ovat vaikuttaneet hankintalainsäädäntö sekä RAY:n linjausten selkiytyminen siltä osin, että RAY ei rahoita kuntien jär-

jestämisvastuulla olevaa palvelutuotantoa, eikä myöskään sen kehittämistä. KASTE-ohjelmassa kehittämissyhteistyötä korostetaan, mutta sen ei koeta konkretisoituneen.

Resurssihödyt ovat varsin monitulkintaisia. Yhteistyön koettiin olevan hyödyllistä palveluketjun täydentämisessä kuntatalouden kiristyessä ja tuottavan kunnalle taloudellisia hyötyjä. Julkisten palvelujen tarpeen ei kuitenkaan arvioitu vähenevän. Tämä voi kertoa siitä, että järjestöjen ei ole tarkoituskaan tehdä kunnalle kuuluvia tehtäviä. Taloustieteen käsitteillä ilmiön voi tulkita niin, että järjestötoiminta ja julkisen palvelujärjestelmän palvelut eivät ole toisiaan korvaavia (substituuttihyödykkeitä). Toisaalta järjestötoiminta ja julkiset palvelut eivät ole myöskään ainakaan täydellisesti toisiaan täydentäviä (komplementtihakkeiden kaltaisia), koska niitä voi käyttää erillisinä. Vaikka järjestötoiminta ei korvaa kunnan palveluita, se voi kuitenkin myöhentää tai vähentää palveluntarvetta. Tällöin se tuottaa taloudellista hyötyä kuntatalouden kiristyessä.

3.4 Yhteistyön syntyminen ja yhteistyön edellytykset

3.4.1 Yhteistyön syntyminen

Haastatteluissa kysyttiin järjestöjen välisen yhteistyön haasteita ja edellytyksiä, joiden on täyttyvä, jotta yhteistyötä syntyisi ja se toimisi. Oletuksena oli, että selvityksen kohteena olevilla paikkakunnilla asiat ovat melko hyvin, koska niillä tiedettiin yhteistyötä tehtävän. Haastateltujen käsitykset sekä haasteista että edellytyksistä liittyivät samoihin teemoihin – ovathan haasteet ja edellytykset saman ilmiön eri puolia. Mikäli edellytykset eivät ole kunnossa, ne ovat haasteita yhteistyölle. Kyselyssä pyydettiin arvioimaan haastatteluissa esille tulleita haasteita. Järjestövastaajien käsitys siitä, miten kunkin edellytyksen koetaan täyttyvän ja mitkä koetaan tällä hetkellä haasteellisimmiksi edellytyksiksi järjestöjen välisessä yhteistyössä, on esitetty kuviossa 5. Suuri haaste tarkoittaa, että edellytystä on vaikea saavuttaa tai ylläpitää. Arviot järjestö-kuntayhteistyön haasteista on esitetty kuviossa 6.

Mielenkiintoinen kysymys on, miten yhteistyö syntyy ja mistä se lähtee liikkeelle. Tätä kysyttiin haastatteluissa, mutta monien haastateltavien oli vaikea vastata kysymykseen. Yhteistyö on voinut olla olemassa jo ennen kuin haastateltava on tullut mukaan järjestön toimintaan, joten yhteistyön

alkamisesta haastateltavalla ei välttämättä ollut tietoa tai omakohtaista kokemusta. Vastauksissa esiintyi kuitenkin pääpiirteissään neljänlaisia asioita, joista ensimmäiset liittyivät **yhteistyön historiallisiin lähtökohtiin**. Koettiin, että yhteistyötä oli paikkakunnalla tehty jo pitkään ja yhteistyön tekeminen oli osa paikallista järjestöjen toimintakulttuuria. Haastatteluissa nousi myös esille, että yhteistyötä tehdään samojen kumppaneiden kanssa kuin ennenkin, vaikka nykyisin tehtäisiin erilaisia asioita. Voidaan ajatella, että yhteistyö pohjautuu toimijoiden keskinäiseen luottamukseen, joka helpottaa asioiden hoitamista. Toisaalta ei voida olla aivan varmoja, onko kumppani tavoitteen näkökulmasta paras mahdollinen. Yhteistyön pitkän historian korostamisen voi olettaa liittyvän erityisesti vanhoihin ja paikansa vakiinnuttaneisiin järjestöihin. Avoimeksi kysymykseksi jää, onko yhteistyöhistorian korostamisessa kysymys ainoastaan tietyllä alueella toimivien tiettyjen järjestöjen keskinäisistä suhteista vai seudun koko järjestökenttää ja kulttuurista toimintaympäristöä koskevasta piirteestä. Mikäli kyse ei ole laajemmasta yhteistyön tekemisen toimintakulttuurista, vaan tiettyjen vakiintuneiden järjestöjen suhteista, on tarpeellista kiinnittää huomiota siihen, pääsevätkö uudet järjestöt luontevasti mukaan yhteistyöhön silloin, kun se on tarkoituksenmukaista.

Toiseksi yhteistyö voi haastateltavien mukaan syntyä ikään kuin spontaanisti, kun **yhteistyötä haluavat kentän toimijat** kohtaavat. Yhteistyöhalukkuudessa on kyse pitkälti henkilöiden ominaisuuksista ja ihmisten asenteista, jotka ovat melko vaikeasti määriteltävissä. Tällaisia ovat halu vuoropuheluun, kuunteluun, yhteydenpitoon ja tutustumiseen. Henkilöiden yhteistyöhalukkuuteen perustuva toimintatapa voi sopia joihinkin tilanteisiin, koska se syntyy ja toimii vapaasti. Voi olettaa, että spontaani, vapaasti syntyvä yhteistyö muotoutuu luonnollisesti sellaiseksi, josta molemmat osapuolet hyötyvät. Koska kyse on enemmän henkilöiden kuin organisaatioiden välisestä yhteistyöstä, se on kuitenkin häiriöherkkää siinä mielessä, että avainhenkilöiden vaihtuessa voi yhteistyökin loppua. Yhteistyö kulkee henkilöiden mukana. Ihmisten henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja yhteistyöhalukkuuteen on muiden, esimerkiksi RAY:n hankala vaikuttaa. Yleisesti voi kiinnittää huomiota siihen, että yhteistyö ja yhteistyökontaktit eivät jää tietyn tai tiettyjen henkilöiden varaan, vaan ovat selvästi osa järjestöä ja useamman ihmisen toimintaa järjestössä. Jos yhteistyötä halutaan tehdä, pitäisi yhteistyön olla toimintatapa, joka on

tiedostettu johtotasolta käytännön tasolle ja myös horisontaalisesti samalla tasolla työtä tekevien kesken. Sama koskee järjestö-kuntayhteistyötä, johon palataan myöhemmin.

Kolmanneksi ja toisaalta edelliseen liittyen, myös **rakenteet** ovat tärkeitä yhteistyön syntymiselle ja yhteistyölle. Rakenteilla tarkoitetaan pysyvämpiä yhteenliittymiä, joilla on tehtäviä ja säännöt suhteessa yhteistyöhön. Rakenteisiin on helpompi vaikuttaa kuin historiallisiin lähtökohtiin tai siihen, että löytyykö yhteistyöhaluisia toimijoita. Rakenteiden avulla voidaan saattaa erilaisia toimijoita yhteen, tutustuttaa heitä toisiinsa, ohjata organisaatiot keskustelemaan keskenään sekä löytämään uusia yhteistyökumppaneita ja yhteistyötapoja. Kuitenkaan pelkän rakenteen olemassaolo ei takaa onnistunutta yhteistyötä, vaan lopputulos riippuu myös henkilöiden yhteistyöhalukkuudesta ja siitä, löytyykö aito yhteinen tavoite. Mikäli henkilöt ovat haluavat yhteistyöhön ja yhteinen tavoite on olemassa, saadaan aikaa hyvä yhteistyö, jossa rakenne tukee yhteistyön syntymistä, tekemistä ja jatkuvuutta. Rakenne tuo toimintaan pysyvyyttä, ja yhteistyö ikään kuin virallistuu. Tällöin aiemmin mainittu toimijoiden vaihtumisesta aiheutuva haaste yhteistyölle vähenee. Toisin sanoen rakenne tukee spontaaniin yhteistyöhalukkuuteen perustuvaa yhteistyötä ja mikäli rakennetta ei ole, voi yhteistyö jäädä syntymättä tai loppua henkilöiden vaihtuessa. Siten yhteistyörakenteiden luominen ja tukeminen ovat tekijöitä, joihin on perusteltua vaikuttaa esimerkiksi RAY:n rahoituksella. Yhteistyötä tarvitaan yli toimialarajojen, ja sosiaali- ja terveysalan järjestöt tekevät yhteistyötä myös muiden alojen järjestöjen kanssa. Rakenteiden pitäisi tunnistaa myös tällaisen yhteistyön mahdollisuudet. Rakenteiden ei kuitenkaan pitäisi johtaa sellaiseen yhteistyöhön, jota ei koeta merkitykselliseksi. Henkilöiden yhteistyöhalukkuuden ja yhteistyörakenteiden merkitystä yhteistyölle on kuvattu taulukossa 3.

TAULUKKO 3. Toimijoiden yhteistyöhalukkuus ja -rakenne yhteistyön syntymisessä

<p style="text-align: center;">Yhteistyörakenne</p> <p>Henkilöiden yhteistyöhalukkuus</p>	<p>YHTEISTYÖRAKENNE ON</p>	<p>YHTEISTYÖ- RAKENNETTA EI OLE</p>
<p>YHTEISTYÖ- HALUKKUUTTA ON</p>	<p><i>Suunnitelmallinen, jatkuva yhteistyö</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rakenne tukee yhteistyön syntymistä ja jatkumista - Rakenne vähentää häiriöherkkyyttä <p><i>* Suunnitelmallisuus pitää yhteistyön nettohyödyn positiivisena</i></p>	<p><i>Spontaani, tilapäinen yhteistyö</i></p> <p>Vaihtoehto 1.</p> <p>Yhteistyötä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyötä tehdään, koska molemmat hyötyvät - Herkkää häiriöille: yhteistyö loppuu, jos avainhenkilön yhteistyöhalukkuus hiipuu tai jos avainhenkilö vaihtuu <p><i>* Yhteistyötä vain, kun yhteistyön koettu nettohyöty on positiivinen</i></p> <p>Vaihtoehto 2. Ei yhteistyötä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyötä halutaan tehdä, mutta yhteistyötä mahdollistavien rakenteiden puuttuminen tekee yhteistyöstä vaikeaa tai mahdotonta - Menetetään yhteistyöllä saavutettavissa ollut hyöty <p><i>* Nettohyöty olisi ollut positiivinen, mutta yhteistyötä ei syntynyt</i></p>
<p>YHTEISTYÖ- HALUKKUUTTA EI OLE</p>	<p><i>Keinotekoinen yhteistyö</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rakenteet pitävät yllä yhteistyötä - Ei perustu molemminpuolisen hyödyn kokemukseen <p><i>* Yhteistyön nettohyöty voi olla positiivinen tai negatiivinen</i></p>	<p><i>Ei yhteistyötä</i></p> <p>Yhteistyötä ei synny vaikka siitä olisi hyötyä</p>

3.4.2 Järjestöjen välisen yhteistyön edellytykset

Yhteistyön sekä sen syntymisen edellytyksenä nähtiin haastattelujen perusteella se, että toimijoilla on **yhteinen tavoite ja tarve**. Järjestöillä tavoite muotoutuu jäsenten tarpeiden pohjalta ja järjestöjen täytyy tuntea hyvin oma ydintehtävänsä. Yhteistyötä ei haluta pitää yllä muodon vuoksi tai siksi, että jokin muu taho sitä edellyttää. Haastatteluissa näkyi halu aitoon, tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön. Kyvyttömyys nähdä riittävän laajalajaisesti, heikentää yhteistyön edellytyksiä ja liittyy erityisesti yhteisten tavoitteiden ja yhteistyömahdollisuuksien löytämiseen. Yhteistyön edellytys on, että eri organisaatioiden toimijat kokevat olevansa samalla asialla, jolloin on luonteva tehdä yhteistyötä. Yhteisen tavoitteen löytyminen on siten osittain sidoksissa myös aiemmin mainittuihin yhteistyöhalukkaisiin henkilöihin. Yhteinen tarve ja tavoite yhteistyön edellytyksenä tulivat vahvasti esille haastatteluissa, mutta se ei näyttäytynyt kovin suurena haasteena kyselyvastauksissa (kuviokuva 5). Tämä voidaan tulkita siten, että yhteisiksi koettuja tavoitteita on selvityksen kohteena olevilla paikkakunnilla löydetty. Sitä vastoin heikko sitoutuminen yhteistyöhön arvioitiin haasteeksi. Olisi johdonmukaista ajatella, että jos yhteistyö perustuu yhteisiin tavoitteisiin, siihen myös sitoudutaan. Toisaalta yhteistyötä tehdään sekä sopimuksiin että järjestöjen keskinäiseen luottamukseen ja vastavuoroisuuteen perustuen monenlaisissa tilanteissa. Jos toimijat ovat vapaaehtoisia, heitä on vähän ja he ovat ikäänntyneitä, tilanteet voivat muuttua ja sitoutuminen voi olla monista syistä hankalaa.

Yhteistyön perinne, toimijoiden yhteistyöhalukkuus, yhteistyörakenteet ja yhteiset tavoitteet ovat yhteistyön syntymisen keskeisiä edellytyksiä, eikä yhteistyötä ilman niitä synny. Yhteistyön syntymättömyys ei ole ongelma silloin, jos yhteistyöllä ei saavutettaisi hyötyjä. Kuitenkin syntymättä voi jäädä myös sellaista yhteistyötä, josta olisi hyötyä.

Edellytyksiä, joiden puuttuminen voi estää hyödyllisen yhteistyön, ovat yhteistyön vaatimat **lisäresurssit ja -rahoitus**. Haasteellista on, että panostus yhteistyöhön on tehtävä "nyt", mutta yhteistyön hyvinvointihyöty saadaan myöhemmin. Taloudelliseksi hyödyiksi hyvinvointi konkretisoituu vieläkin pidemmän ajan kuluessa, ja taloudelliset hyödyt tulevat yhteiskunnalle ja sen eri tahoille, ei välttämättä yhteistyöhön investoineille.

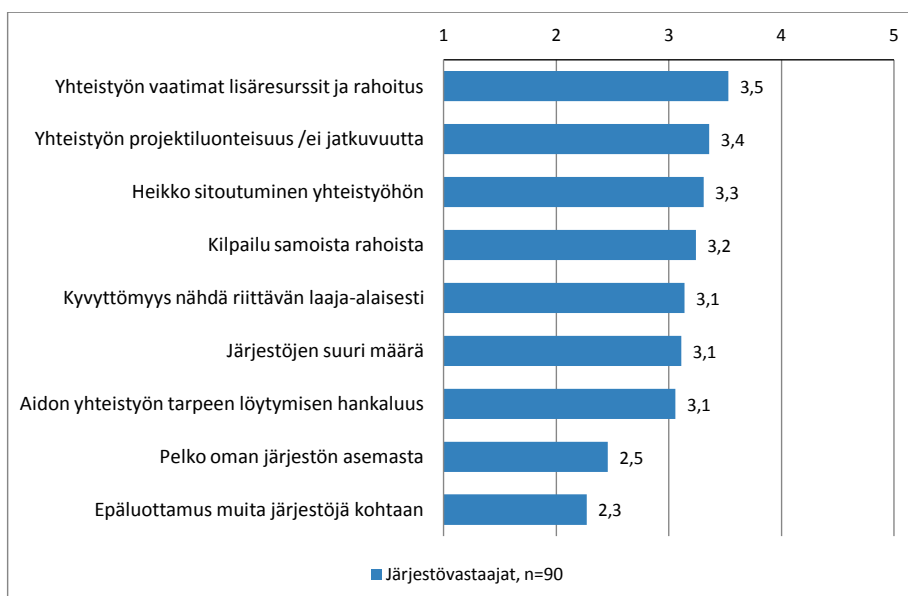
Aineistossa esille nousivat erityisesti pienten järjestöjen niukat resurssit ja mahdollisuus osallistua yhteistyöhön. Pienissä järjestöissä aktiivisia toimijoita on vähän, he ovat vapaaehtoisia ja usein ikääntyneitä eikä palkattuja työntekijöitä ole. Esille nousi muun muassa vapaaehtoistoiminta, jonka ympärillä tehdään yhteistyötä. Haastatteluissa tuotiin esille, että vapaaehtoistyön koordinoiminen laajamittaisemmin vaatii organisaatiota ja palkattua henkilökuntaa. Toisaalta kuitenkin korostettiin, että resurssien pitäisi kohdistua toimintaan ja ihmisiin, ei organisaatioihin. Resurssihin liittyy myös ”kilpailu samoista rahoista” sekä rahoituksen saamisesta että kustannusten jakamisesta esimerkiksi samaan hankkeeseen osallistuvien kesken. Myös tämän tunnistettiin lisäävän yhteistyön haasteellisuutta.

Rahoituksen tiukka ”korvamerkintä” nousi esille haastatteluissa. Tarkkaa korvamerkintää ei toivottu, koska sen koettiin rajoittavan joustavuutta, jota tarvitaan yhteistyön tekemisessä. Selvityksen perusteella ei kuitenkaan voida sanoa, ovatko kyseessä yleisemmät ongelmat vai yksittäistapaukset. Kaikki haastateltavat eivät pitäneet korvamerkintää huonona ja toiminnan seuranta koettiin tarpeelliseksi. Seuranta ja erityisesti RAY:n jalkautumista kentälle toivottiin nykyistä enemmän.

Haastatteluissa ja kyselyssä ei yksilöity nykyistä parempia rahoituksen kohdentamistapoja. Haastateltavat kuitenkin mainitsivat, että rahoitus pitäisi jakaa oikeudenmukaisemmin ja hakijoita olisi kohdeltava tasavertaisemmin. Haastatteluissa tuli esille yksittäisiä tilanteita, jolloin rahoituksen saamisessa oli koettu epäoikeudenmukaisuutta liittyen esimerkiksi järjestön kokoon. Kahdesta samoin tavoittein toimivasta järjestöstä suurempi oli saanut rahoitusta ja pienempi, ilman rahoitusta jäänyt, oli kokenut tilanteen epäoikeudenmukaisena. Tyytymättömyys viittaa siihen, että RAY:n päätöksenteon perusteena olevia arvioita erilaisten ja erikokoisten järjestöjen edellytyksistä toteuttaa suunniteltu toiminta ei ole joko tiedetty tai siitä ei ole oltu samaa mieltä. Toisaalta voidaan ajatella, että juuri tällaisissa tilanteissa, kun järjestöillä on yhteiset tavoitteet, olisi tilausta järjestöjen väliselle yhteistyölle.

Rahoitus ja resurssit liittyvät kiinteästi **jatkuvuuteen**. Pitkäjänteinen yhteistyö edellyttää jatkuvuutta ja se koetaan suurena haasteena. Projektiluonteinen toimintatapa ja rahoitus lisäävät tätä haastetta ja korostavat rahoittajan roolia haasteen hallinnassa.

Järjestöyhteistyö edellyttää myös aktiivisia toimijoita ja vapaaehtoisia, joiden koetaan vähentyneen, toimijoiden ikääntyessä. Väestön ikääntyminen lisää kuitenkin myös toiminnan ja yhteistyön tarvetta vanhusten tarpeiden ja ongelmien lisääntyessä. Myös nuoren vähäinen kiinnostus järjestötoimintaa kohtaan nousi teemaksi erityisesti asiantuntijatyöpajan keskusteluissa. Todettiin, että nuoria ei välttämättä kiinnosta perinteinen järjestötoiminta. He voisivat kuitenkin joskus toimia vapaaehtoisina, jos heidän ei tarvitsisi sitoutua jäseniksi mihinkään järjestöön.

KUVIO 5. Järjestöjen välisen yhteistyön haasteita järjestövastaajien arvioimina⁴

Yhteistyö vaatii myös luottamusta, avoimuutta ja kumppanuutta. Haastatteluissa tuli esille pelko oman järjestön asemasta, mikä saattaa haitata yhteistyötä. Osittain tämä liittyy myös resursseihin, jos järjestöt kilpailevat samoista rahoista. Joillakin järjestöillä on vahva oma identiteetti ja arvo maailma, jonka pohjalta toimitaan. Tällöin voi syntyä ajatus oman reviiirin puolustamisesta. Nämä tekijät eivät kuitenkaan erityisesti painottuneet kyselyssä, mikä kertoo kohdepaikkakuntien hyvästä yhteistyöhengestä.

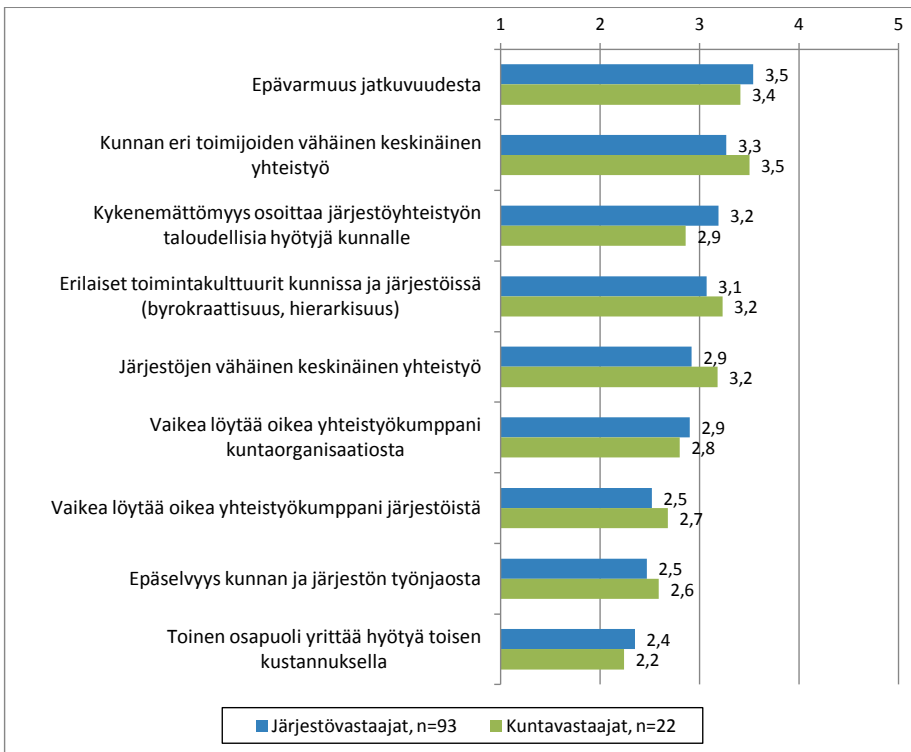
⁴ Kysymys 15. Seuraavassa luetellaan haastatteluissa esille tulleita järjestöjen välisen yhteistyön haasteita. Miten haasteellisia seuraavat asiat ovat, kun ajattelette yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa? Keskiarvot asteikolla 1–5; 1 = Ei ollenkaan haaste, 2 = Melko vähäinen haaste, 3 = Kohtalainen haaste, 4 = Melko suuri haaste, 5 = Erittäin suuri haaste.

Haastatteluissa myös arvioitiin, että järjestöjen välinen kilpailuhenkisyys on viime vuosina vähentynyt. Luottamuksen syntymiseen on hankala vaikuttaa ulkopuolelta. RAY:n toivottiin kuitenkin lisäävän tilaisuuksia, jotka kokoavat eri toimijoita yhteen – tutustuminen on ensimmäinen edellytys luottamuksen syntymiselle. Toisaalta luottamus kehittyy ajan kuluessa, joten pitäisi panostaa myös pitkäjänteisyyteen. Kuitenkin, kuten kuviosta 5 voidaan huomata, pelko oman järjestön asemasta ja epäluottamus muita järjestöjä kohtaan ovat melko vähäisiä haasteita tutkimuspaikkakunnilla. Näillä paikkakunnilla on onnistuttu järjestöjen keskinäisen luottamuksen luomisessa ja ylläpitämisessä.

3.4.3 Järjestö-kuntayhteistyön edellytykset

Haastattelujen perusteella onnistuneen järjestö-kuntayhteistyön tärkein edellytys on yhteinen tavoite ja se, että kaikki yhteistyötahot hyötyvät. Sen lisäksi toimijoilla voi olla omia yhteistyötahoista poikkeavia tavoitteita. Yhteistyötä määrittävän tavoitteen on liityttävä kunnan tehtäviin, mutta vastattava myös järjestön intressejä. Haastatteluissa kävi ilmi, että järjestöjen ja kuntien yhteisenä tavoitteena koettiin olevan kansalaisten hyvinvoinnin lisääminen. Järjestöjen tavoitteet kohdistuvat usein enemmän rajattuihin kohderyhmiin ja lähtevät ihmisten näkökulmasta. Kunnan tavoitteissa otetaan huomioon kaikki kuntalaiset, ne ovat osin laista määräytyviä, ja niissä näkyy poliittis-hallinnollisen järjestelmän tulkinta ihmisten hyvinvointitarpeista suhteutettuna käytettävissä oleviin resursseihin.

Resurssit ja jatkuvuus ovat tärkeitä onnistuneen yhteistyön edellytyksiä myös järjestö-kuntayhteistyössä, ja ne koetaan tällä hetkellä haasteellisiksi. Epävarmuus jatkuvuudesta oli kuntatoimijoiden mielestä suurin järjestö-kuntayhteistyön haaste. Kunnissa joudutaan pohtimaan muun muassa seuraavia asioita: Onko kunnan ikään kuin ostettava kehittämishankkeet rahoituksellaan? Miten suunnitellaan hankkeen jatkuvuus tai hyvien toimintatapojen juurruttaminen? Onko kunnalla resursseja sisällyttää yhteistyöhankkeessa kehitetty toiminta osaksi omaa toimintaansa hankkeen päätyttyä?

KUVIO 6. Järjestö-kuntayhteistyön haasteita järjestö- ja kuntavastaajien arvioimina⁵

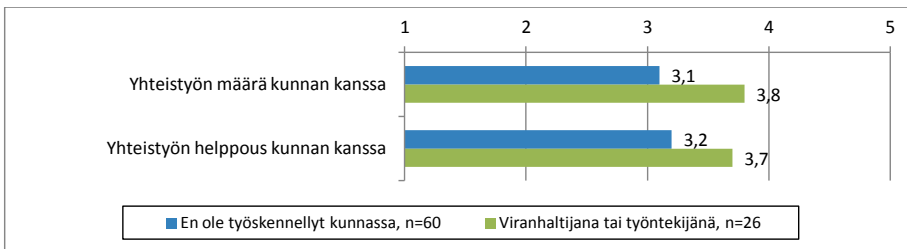
Yhteistyö vaatii hyvää **yhteydenpitoa ja tiedottamista** molempiin suuntiin. Kuntatoimijoiden paljous ja toisaalta hajanaisuus isoissa kunnissa koettiin haasteeksi. Kyselyn mukaan erityisesti kuntatoimijoiden keskinäinen vähäinen yhteistyö oli kuntatoimijoille itselleen haaste. Kuntatoimijoille itselleen. Jos kuntatoimijat eivät tee keskenään yhteistyötä, on yhteistyö muiden, kuten järjestöjen, kanssa hankalaa. Kuntatoimijoiden lokeroituminen omiin tehtäviinsä estää myös järjestömyönteisen asenteen ja linjauksen välittymisen johtotasolta käytännön asiakastyötä tekeville. Haastattelussa huomautettiin, että yhteistyö ei saisi jäädä yksittäisten kunnan työntekijöiden harteille ja yksittäisten henkilöiden yhteistyöhalusta riippuvaksi, vaan sen pitäisi kulkea pitkittäin ja poikittain läpi kuntaorganisaation. Haastateltavien kokemus oli, että liian usein järjestö-kuntayhteistyön arvostus jää juhlapuheiden tasolle, eikä näy käytännössä. Epäiltiin, että

⁵ Kysymys 24. Seuraavassa luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön haasteita. Miten haasteellisia seuraavat asiat ovat, kun ajattelette järjestö-kuntayhteistyötä? Keskiarvot asteikolla 1–5; 1 = Ei ollenkaan haasteellista, 2 = Melko vähäinen haaste, 3 = Kohtalainen haaste, 4 = Melko suuri haaste, 5 = Erittäin suuri haaste.

kuntien hallinnossa ei ymmärretä kansalaistoiminnan merkitystä ja arvoa. Lisäksi arvioitiin, että esimerkiksi kuntien ottamisella mukaan hankesuunnitteluun varhaisessa vaiheessa ja RAY:n jalkautumisella tukemaan yhteistyötä, voitaisiin vaikuttaa myös kuntatoimijoiden asenteisiin järjestötyötä kohtaan.

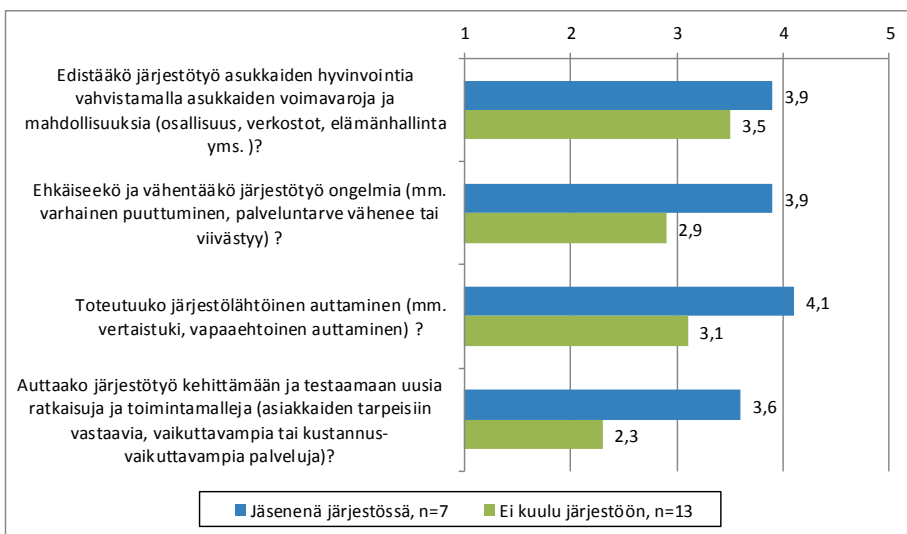
Järjestötkään eivät välttämättä toimi keskenään yhteistyössä, mikä hankaloittaa yhteydenpitoa kunnan suuntaan. Haastattelujen mukaan järjestökenttä koettiin pirstaleisena. Oikean yhteistyökumppanin löytäminen niin kunnista kuin järjestöistäkin koettiin hankalaksi. Tämä liittyy toimijoiden paljouteen ja siihen, että kunta- ja järjestötoimijat eivät tunne toisiaan eivätkä toistensa työtä. Työpajakeskustelussa arvioitiinkin, että yhteistyön kannalta olisi hyödyllistä, jos kunnissa olisi nykyistä enemmän järjestöosaamista ja järjestöissä vastaavasti kuntaosaamista. Arvioitiin, että kuntien työntekijät, jotka ovat aiemmin työskennelleet järjestöissä, ovat yhteistyön kannalta tärkeitä. Vastaavasti tärkeitä ovat järjestöjen työntekijät, joilla on kuntatyön taustaa ja vapaaehtoiset järjestöaktiivit, jotka tekevät "leipätyötään" kunnan palveluksessa. Haastattelujen perusteella on myös henkilöitä, jotka työskentelevät samanaikaisesti järjestössä ja kunnassa. Esimerkiksi hankkeissa toimii henkilöitä, joiden työaika jakautuu järjestön ja kunnan kesken.

Myös kyselytulosten perusteella vaikuttaa siltä, että samanaikaisesti kunnissa ja järjestöissä toimivilla on ymmärrystä, joka helpottaa yhteistyötä. Järjestövastaajat, jotka olivat työskennelleet kunnassa, arvioivat järjestö-kuntayhteistyötä olevan enemmän ja yhteistyön olevan helpompaa kuin sellaiset järjestövastaajat, joilla kuntataustaa ei ollut (kuvio 7). Sama koski kuntatoimijoita, jotka olivat aiemmin toimineet järjestöissä. Lisäksi vastaushetkellä järjestöissä jäsenenä olevat kuntatyöntekijät kokivat järjestölähtöisen auttamisen toteutuvan paremmin kuin muut kuntatyöntekijät (kuvio 8).

KUVIO 7. Järjestö-kuntayhteistyön määrä⁶ ja helppous⁷ järjestövastaajien arvioina

Organisaatorajoja ylittävät "kaksoisagentit" ovat järjestö-kuntayhteistyön avainhenkilöitä. Luottamushenkilöiden merkitys järjestö-kuntayhteistyössä ei noussut esille. Tätä voidaan pitää jossain määrin yllättävänä, ovathan luottamushenkilöt poliittis-hallinnollisessa järjestelmässä, myös kunnallis-hallinnossa, keskeisiä vaikuttajia.

KUVIO 8. Kuntavastaajien näkemyksiä järjestötyön ja palvelujärjestelmän yhdistämisestä paikkakunnalla

Yksi yhteistyön onnistumisen edellytyksistä on se, että tiedostetaan ja kyetään sovittamaan yhteen järjestöjen ja kuntien **toimintakulttuuriennerot**. Näihin tekijöihin on vaikea vaikuttaa, mutta ne täytyy huomioida,

⁶ Kysymys 20: Arvioi yhteistyön määrä kunnan kanssa. Keskiarvot asteikolla 1–5; 1 = Erittäin vähän, 2 = Melko vähän, 3 = Jonkin verran, 4 = Melko paljon, 5 = Erittäin paljon.

⁷ Kysymys 21: Arvioi yhteistyön helppoutta kunnan kanssa. Keskiarvot asteikolla 1-5; asteikolla 1 = Erittäin vaikeaa, 2 = Melko vaikeaa, 3 = Ei helppoa, ei vaikeaa, 4 = Melko helppoa, 5 = Erittäin helppoa.

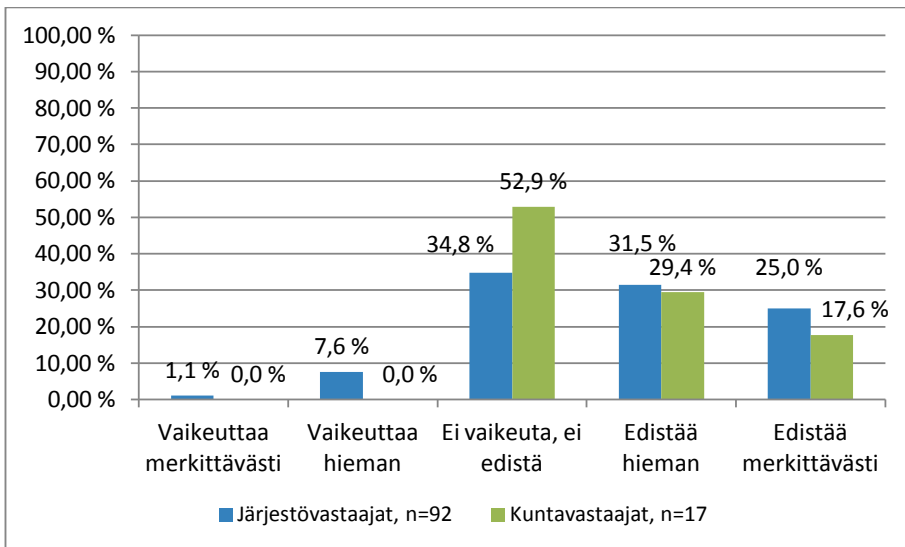
ymmärtää ja hyväksyä. Haastatteluissa luonnehdittiin järjestöjä ideologiseksi, luoviksi, sujuvammiksi ja vapaammiksi, mutta niillä ei ole valta-asemaa. Hierarkkisuus, valta-asema, säännöt ja lait kuvasivat kunnan toimintaa. Näiden yhteensovittaminen voi olla haasteellista. Vaarana on, että kunta ja järjestöt eivät näyttäyty tasavertaisina yhteistyökumppaneina, vaan kunnan koetaan käyttävän valta-asemaansa järjestöjen yli. Tällaisessa tilanteessa voi käydä niin, että järjestö ei koe yhteistyön tai yhteishankkeen tukevan perustehtäväänsä, vaan se jää irralliseksi. Haasteena voi olla myös kuntien ja järjestöjen välisen työnjaon epäselvyydet. Kyselyn mukaan tätä ei kuitenkaan koettu kovinkaan suureksi haasteeksi, ei kunta- eikä järjestötoimijoiden näkökulmasta. Tämä voi olla merkittävä kysymys, jos järjestön toiminta on palveluntuotantoa ja lähellä kunnan järjestämistä vastaavalla olevaa toimintaa.

Ympäriöivän yhteiskunnan muutokset aiheuttavat haasteita järjestöyhteistyölle. Haastattelussa kysyttiin, onko yhteiskunnassa tai sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttavat järjestöyhteistyöhön. Esille nousseista asioista osa liittyi palvelujen tarpeeseen ja osa taloudelliseen ja lainsäädännölliseen toimintaympäristöön sekä resursien niukkenemiseen, joita on käsitelty jo aiemmin tässä luvussa ja toimintaympäristön muutosta kuvattaessa luvussa 3.2.

Haastatteluissa ristiriitaisia ajatuksia herättänyt KASTE-ohjelma näyttäytyi kyselyssä yllättäen hieman yhteistyötä helpottavana tekijänä. KASTE-ohjelmaa kritisoitiin haastatteluissa siitä, että vaikka strategiatasolla yhteistyö ja järjestöt ovat vahvasti esillä, käytännön toteutuksessa ei huomioida järjestöjä. Osa haastateltavista ja kyselyvastaajista (avoimissa vastauksissa) piti KASTE-ohjelmaa pelkästään kuntien asiana eikä kokenut sen liittyvän järjestötyöhön millään tavalla. Toisaalta järjestötoimijoita oli osallistunut KASTE-tilaisuuksiin ja tutustunut sitä kautta alueen muihin toimijoihin.

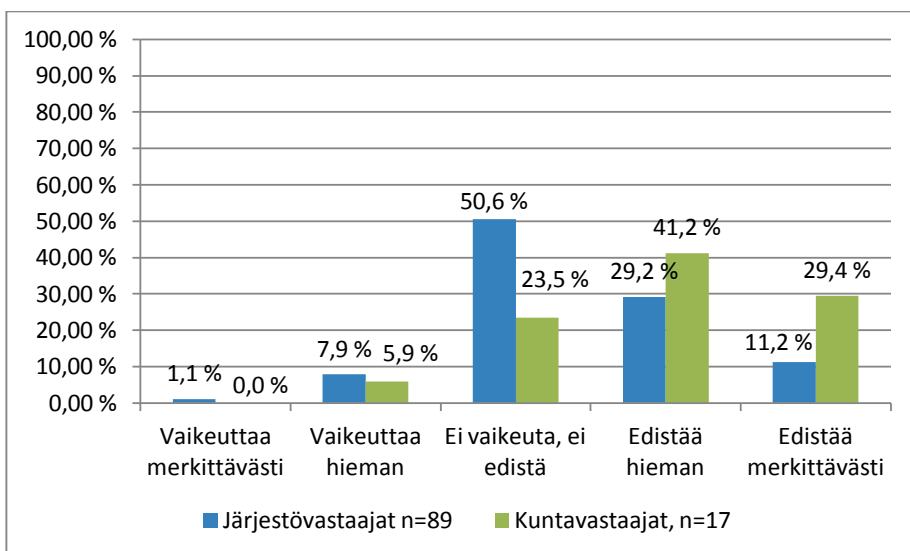
3.5 Raha-automaattiyhdistys järjestöyhteistyön edistäjänä

Raha-automaattiyhdistyksellä on Suomessa merkittävä rooli järjestöjen ja järjestöyhteistyön rahoittajana. RAY myös ohjaa ja kannustaa järjestöjä yhteistyöhön. Tässä luvussa esitellään selvityksen kohteena olevien paikkakuntien järjestö- ja kuntavastaajien näkemyksiä RAY:n merkityksestä ja mahdollisuuksista järjestöyhteistyön edistäjänä.

KUVIO 9. Järjestö- ja kuntavastaajien arviot Raha-automaattiyhdistyksestä järjestöjen välisen yhteistyön edistäjänä

Vajaa puolet järjestö- ja hieman yli puolet kuntavastaajista arvioi, että RAY:n toiminta on edistänyt järjestöjen välistä yhteistyötä (kuvio 9). Kun kysyttiin RAY:n merkitystä järjestö-kuntayhteistyön edistäjänä, järjestövastaajista noin 40 prosenttia mutta kuntavastaajista noin 70 prosenttia arvioi RAY:n edistäneen yhteistyötä (kuvio 10). Vastaajat ehdottivat myös keinoja yhteistyön parantamiseksi, joskin osa ehdotuksista oli keskenään ristiriitaisia. Tämä voi johtua siitä, että järjestöjä on hyvin monentyyppisiä ja kokoisia, jolloin erilaiset järjestöt hyötyvät erilaisista keinoista.

KUVIO 10. Järjestö- ja kuntavastaajien arviot Raha-automaattiyhdistyksestä järjestö-kuntayhteistyön edistäjänä⁸

Koska resurssikysymykset ja jatkuvuus koettiin haasteiksi (ks. luku 4.4), on RAY:llä rahoittajan roolissa mahdollisuus vaikuttaa yhteistyöhön. Sekä järjestö- että kuntavastaajat toivoivatkin RAY:lta rahoitusta, mutta myös tukea ohjeistukseen ja yhteistyön. Järjestöt toivoivat etusijaa yhteistyöhankkeille ja sellaisia rahoitusmahdollisuuksia, jotka eivät sulje pois toista toimijaa: järjestöä, kuntaa tai toista rahoittajaa. RAY:n linjausten tulisi järjestöjen mukaan olla yhteneväisiä ministeriöiden linjausten kanssa. Linjausten tulkittiin liittyvän erityisesti STM:n KASTE-ohjelmaan. Tukea toivottiin myös pienille ja paikallisille järjestöille, joista eräät kokivat epäoikeudenmukaisena sen, että rahoitukset menevät samoin tavoittein toimiville, mutta isommille järjestöille. Edelleen todettiin, että keskusjärjestöjen tukeminen ei välttämättä auta pieniä, paikallisia jäsenjärjestöjä.

Myös rahoituksen pitkäjänteisyyttä toivottiin. Sen, että rahoitusta saadaan järjestöjen perustyöhön ja vapaaehtoisten koordinointiin, arvioitiin tukevan ja mahdollistavan myös pitkäjänteisempää yhteistyötä. Myös kuntavastaajille pitkäjänteisyys oli tärkeä toive, ja kehittämiseen sekä juurruttamiseen pitäisi kiinnittää huomiota jo suunnitteluvaiheessa. Kuntatoimijat

⁸ Kysymys 25: Yhdistyykö kunnassa/paikkakunnalla julkinen palvelujärjestelmä ja järjestötyö asukkaita hyödyttävällä tavalla? Keskiarvot asteikolla 1–5: 1 = Ei lainkaan, 2 = Hieman, 3 = Jonkin verran, 4 = Melko paljon, 5 = Erittäin paljon.

halusivat myös aidompaa yhteistyötä jo suunnitteluvaiheessa eikä vain nimellistä osallistumista. Rahoja ei myöskään saisi korvamerkitä liian tarkasti.

Myös muita kuin resursseihin liittyviä asioita ja ohjausta yhteistyön edistämiseksi toivottiin. Näitä olivat muun muassa yhteisten tilaisuuksien järjestäminen myös yli sektorirajojen. Järjestöt kaipasivat tukea kuntien "houkuttelussa" yhteistyöhön ja RAY:n toimijoiden jalkautumista järjestöihin. Sekä haastatteluissa ja kyselyissä että työpajakeskusteluissa yhteinen toive oli, että olisi enemmän niin sanottua kolmikantakeskustelua RAY:n, järjestöjen ja kuntien välillä. Keskustelua toivottiin käytävän yhteistyön tavoitteista ja erityisesti käytännön toiminnan ja rahoituksen mahdollisuuksista ja ehdoista. Järjestöt toivoivat paikallisia keskustelutilaisuuksia, jotta päästään yleiseltä tasolta käytännön tasolle. Toivottiin, että RAY jalkautuisi kentälle kertomaan "rautalangasta vääntäen" erilaisista yhteistyömahdollisuuksista ja rahoitukseen liittyvistä teemoista, jotta järjestöt ja kunnat tietäisivät, mikä on mahdollista ja mikä ei. Myös keskusjärjestöjen rooli voisi olla nykyistä vahvempi yhteistyön edistämässä ja keskustelussa RAY:n kanssa.

Haastatteluissa ja työpajassa kaivattiin myös järjestöosaamisen vahvistamista. Tämän voisi toteuttaa esimerkiksi oppilaitosyhteistyötä rahoittamalla ja tukemalla järjestö- ja vapaaehtoistyön sisällyttämistä opetussuunnitelmiin. Tämän arvioitiin pitemmällä aikavälillä vaikuttavan sekä järjestötoimijoiden että muiden vapaaehtoistoimijoiden määrään ja aktiivisuuteen. Tarvetta vahvistaa järjestöosaamista lisää nykyisten aktiivitoimijoiden ikääntyminen.

4 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

4.1 Keskeiset tulokset

Yhteistyökumppanit ja yhteistyö

Kohdepaikkakuntien sosiaali- ja terveysjärjestöt pitävät tärkeimpinä yhteistyökumppaneinaan kuntia. Muita tärkeitä yhteistyötahoja ovat muut sosiaali- ja terveysjärjestöt, valtakunnalliset järjestöt ja tiedotusvälineet. Kuntatoimijoille sosiaali- ja terveysjärjestöt olivat tärkeitä yhteistyötahoja, joskin kunnan omat toimialat ja oppilaitokset olivat vielä tärkeämpiä. Yhteistyö sekä järjestöjen välillä että järjestöjen ja kuntien kesken ryhmittyi toisaalta välittömästi ihmisten hyvinvointiin vaikuttavaan ja toisaalta järjestelmätasoiseen yhteistyöhön, jonka hyvinvointivaikutus on välillinen. Ensimmäiseen ryhmään kuuluu yhteistyö erilaisten tapahtumien järjestämisessä, vahvistavan ja ongelmia ehkäisevän tuen ja toiminnan toteuttaminen sekä vapaaehtoisuuteen ja vertaisuuteen perustuva auttaminen. Järjestöt ja kunnat tekevät myös vastavuoroista tiedottamista toistensa toiminnasta ja palveluista jäsenille, asukkaille ja asiakkaille. Järjestelmätasoisessa yhteistyössä painottui toimintaedellytysten vahvistaminen sekä järjestöjen välillä että järjestöjen ja kuntien kesken. Myös hyvinvointia vahvistavan, ongelmia ehkäisevän ja auttamiseen liittyvän toiminnan kehittämisessä järjestöt tekevät yhteistyötä sekä keskenään että kuntien kanssa. Järjestöt tekevät lisäksi vaikuttamiseen liittyvää yhteistyötä ja kuntien kanssa suunnitteluun liittyvää yhteistyötä.

Toimintaympäristön muutokset ja yhteistyö

Muutokset toimintaympäristössä ovat vaikuttaneet yhteistyöhön. Väestön ikääntyminen on vaikuttanut sekä sosiaali- ja terveystalouden järjestötyön että kuntien sosiaali- ja terveystalouden tarpeeseen, toimintaan ja toimijoihin. Ihmisten hyvinvointiin liittyvät ongelmat ovat monimutkaistuneet ja muuttuneet vaativimmiksi. Tarvitaan moninaisempaa osaamista, jota saadaan käyttöön yhteistyöllä. Samalla resurssien koetaan niukentuneen, mikä vaikeuttaa muutoksiin reagoimista ja korostaa yhteistyön tarvetta, mutta tekee sen myös haasteellisemmaksi. Lisäksi järjestöjen palveluntuottajarooli on kilpailu- ja hankintalainsäädännön myötä muuttunut. Tällä on vaikutusta sekä palveluntuottajajärjestöjen resursseihin että yhteistyöhön kuntien järjestämävastuulla olevien palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä. Koska RAY ei voi rahoittaa kuntien järjestämävastuulla olevia palveluja, myös järjestöjen mahdollisuudet tuoda ihmisten ja asiakasryhmien näkökulmaa kuntien järjestämävastuulla olevien palvelujen kehittämiseen ovat samalla vaikeutuneet.

Yhteistyön hyötyjä

Järjestöjen välisen ja järjestö-kuntayhteistyön koetaan olevan tapa tuottaa niukkenevilla resursseilla enemmän ihmisiä ja asukkaita tukevaa toimintaa, palvelua ja hyvinvointia. Yhteistyö järjestöjen kesken tuottaa järjestötoimijoille iloa, vahvistaa (vapaaehtois)toimijoita ja heidän osaamistaan sekä parantaa mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin. Järjestö-kuntayhteistyö ei korvaa julkisia palveluja, mutta täydentää palvelujärjestelmää vahvistamalla hyvinvoinnin edellytyksiä sekä tarjoamalla tiedollista ja vapaaehtoisapua. Hyödyllisenä pidetään myös sitä, että järjestöt toimivat osallistumis- ja vaikuttamiskanavina.

Yhteistyön edellytyksiä ja haasteita

Selvityksen mukaan yhteistyön edellytys on aito ydintehtävään liittyvä yhteinen tavoite. Tätä haasteellisempi edellytys on yhteistyön vaatimat lisäresurssit eli rahoitus, jota tarvitaan yhteistyöhön ja sen jatkuvuuden turvaamiseen. Yhteistyöperinteellä, yhteistyöhaluisilla henkilöillä ja yhteis-

työtä tukevilla rakenteilla on myös merkitystä yhteistyön syntyyn ja jatkuvuuteen. Järjestö-kuntayhteistyö edellyttää lisäksi, että toimijat tuntevat toisensa siten, että oikea yhteistyökumppani löytyy ja että toimintakulttuurien erot ymmärretään ja osataan ottaa huomioon. Avainasemassa ovat henkilöt, joilla on kokemusta sekä järjestö- että kuntatyöstä tai jotka toimivat samanaikaisesti molemmissa.

RAY yhteistyön edistäjänä

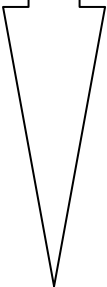
Sekä järjestö- että kuntavastaajat toivoivat RAY:lta rahoitusinstrumentteja, jotka kannustavat yhteistyöhön, mahdollistavat pitkäjänteisyyden ja erilaisen toimijoiden mukanaolon. Järjestöt kaipaavat tukea kuntien yhteistyöhalukkuuden synnyttämisessä sekä mahdollisimman konkreettisia ohjeita yhteistyömahdollisuuksista ja rahoituksen ehdoista.

Selvityksen tekijät jäsenivät järjestöyhteistyötä hyvinvoinnin tuotanto-lähestymistavan avulla. Taulukossa 4 selvityksen tulokset on tiivistetty käyttämällä hyväksi hyvinvoinnin tuotanto-lähestymistavan vaiheita.

TAULUKKO 4. Järjestöyhteistyön onnistumisen edellytykset ja hyödyt hyvinvoinnin tuotanto -lähestymistavan avulla jäsennettynä

HYVINVOINNIN TUOTANTON VAIHEET	EDELLYTYS YHTEISTYÖLLE	HYÖTY ONNISTUNEESTA YHTEISTYÖSTÄ
Hyvinvointiin liittyvät tarpeet	Ihmisten näkökulma – ei järjestelmän	Hyvinvoinnin edellytysten vahvistaminen ja nopea erilaisten ja laaja-alaisten tarpeiden tunnistaminen ehkäisee ongelmien syntymistä ja viivästyttää tai vähentää palvelutarvetta
Tavoitteet	Löydetään yhteiset tavoitteet	Ihmisten ja yhteisöjen hyvinvoinnin kannalta keskeiset tavoitteet korostuvat toimijoille
Panokset/voimavarat	Taloudelliset resurssit (rahoitus) yhteistyön toteuttamiseen ja -jatkuvuuden turvaamiseen Yhteistyöhalukkaat toimijat, ei vain vapaaehtoistoimijoita Osaaminen: kokemusta, asiantuntemusta ja kokemusasiantuntijuutta Rakenteet: suunnitelmallista yhteistyötä tukeva rakenne	Panoksia/voimavaroja pystytään vahvistamaan ja hyödyntämään paremmin ja monipuolisemmin
Hyvinvoinnin tukemisen ja tuottamisen prosessi yhteistyössä	Yhteistyötahot tuntevat toisensa, toistensa työn ja ymmärtävät toistensa toimintakulttuurin Järjestöjen asiantuntemusta hyödynnetään ihmisten kohtaamisessa ja toiminnan sekä palvelujen kehittämisessä	Järjestötyö ja kuntien palvelujärjestelmä täydentävät toisiaan ihmisten hyvinvointia edistävällä tavalla Järjestöt tuovat ihmisten/kuntalaisten näkökulmaa toimintaan
Tuotokset: toiminta, tuki ja palvelut	Ymmärretään hyvinvoinnin edellytyksiä vahvistavan, ehkäisevän ja auttavan toiminnan kokonaisuus, josta osa on järjestölähtöistä ja yhteistyössä järjestöjen kanssa toteutettavaa, osa kuntien järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelua	Tuotetaan enemmän ja paremmin hyvinvoinnin edellytyksiä vahvistavaa, ongelmia ehkäisevää ja auttavaa toimintaa ja palvelua

HYVINVOINNIN TUOTANTO YHTEISTYÖSSÄ

Hyvinvointivaikutukset	Tuki ja palvelut muodostavat kokonaisuuden, jossa ihmisten tilanne ja tarpeet otetaan huomioon siten, että toiminta on vaikuttavaa	Enemmän vaikuttavuutta/hyvinvointia ihmisille/jäsenille/kuntalaisille
Taloudelliset seuraukset/säästöt	Enemmän hyvinvointivaikutuksia kuin toiminnalla ilman yhteistyötä	Ihmisten kyky huolehtia itsestään ja toisistaan lisääntyy Hyvinvoinnin vahvistuminen vähentää tai viivästyttää kuntien järjestämisvastuulla olevien palvelujen tarvetta

4.2 Tulosten pohdinta

Selvitykseen valittiin paikkakuntia, joilla tiedettiin olevan järjestöyhteistyötä ja perinteitä yhteistyön tekemisessä. Selvityspaikkakunnilla haasteisiin on onnistuttu vastaamaan ja yhteistyön edellytyksiä on onnistuttu luomaan. On yhteistyöhaluisia ihmisiä, mutta on myös yhteistyötä tukevia rakenteita. "Hyvät esimerkit" antoivat mahdollisuuden tarkastella järjestöyhteistyötä ilmiönä, yhteistyön luonnetta ja toteutustapoja, mutta tuloksia esimerkiksi haasteista ja niiden suuruudesta ei voida yleistää kuvaamaan tilannetta koko Suomessa. Paikallisilla tekijöillä ja toimintaympäristöllä on suuri merkitys järjestöyhteistyölle, ja haasteet voivat olla erilaisia. Toimintakulttuurit ovat erilaisia, ja esimerkiksi suurissa kaupungeissa ja harvaan-asutuilla maaseutualueilla kohdattavat haasteet eroavat. Paikkakiinnitteisyyden lisäksi toinen yhteistyöhön vaikuttava tekijä on asiakiinnostisuus. Haasteet ovat erilaisia myös eri yhteistyöteemoissa. Sekä paikkakuntien että asioiden erilaisuuden esille tuomiseen tämän selvityksen luonne ei antanut mahdollisuuksia.

Kuntien järjestämisvastuulla olevien palvelujen tuottamiseen liittyvä yhteistyö ei tässä selvityksessä noussut esille. Tämä liittyy sekä valittuihin paikkakuntiin että haastateltaviin, ja oli osittain tilaajan ja selvityksen tekijöiden tietoinen ratkaisu. Suurin osa järjestöistä toimii ja tekee yhteistyötä muilla järjestötoiminnan alueilla, mitä selvityksessä haluttiin kuvata. Tämä ei tarkoita, etteikö järjestöjen palveluntuottaminen olisi merkittävä kysymys palveluntuottajajärjestöille ja heidän yhteistyökunnilleen.

Selvitykseen liittyvistä käsitteistä käytiin vilkasta keskustelua asiantuntijatyöpajassa. Järjestötoimijat kyseenalaistivat järjestöjen tuen ja avun ku-

vaamisen "palvelujärjestelmää täydentävänä" ja jäivät pohtimaan, kuka oikeastaan täydentää ja mitä. Järjestöedustajat kokivat, että "järjestöt eivät ole täydentämässä palvelujärjestelmää, vaan tukevat ja auttavat omista lähtökohdistaan". Kansalaisyhteiskuntaa edustavien järjestöjen näkökulmasta voidaan ajatella, että palvelujärjestelmä täydentää kansalaisyhteiskuntaa hyvinvoinnin tuottamisessa. Myös "asiakaspuhe" katsoo asiaa kunnan näkökulmasta, mikä on vierasta järjestöille – ihmisiä, jäseniä ja toimijoita ei pääsääntöisesti haluta mieltää asiakkaina. Toisaalta "järjestölähtöisyydestä" puhuminen tuntui kuntatoimijoista vieraalta ja liiaksi järjestöjen näkökulmaan kiinnittyvältä. Järjestöjen ja kunnan erilaisissa puhetavoissa on kyse erilaisista näkökulmista. Ratkaisuksi esitettiin, että näkökulman pitäisi olla ihmislähtöinen eikä organisaatiolähtöinen, jota sekä järjestö- että kuntapuhe edustavat.

Lopuksi on syytä huomauttaa, että tämä selvitys ei pyrkinyt tilastolliseen yleistettävyyteen vaan antamaan alustavaa kuvaa yhteistyöstä ja sen erilaisista muodoista. Haastattelut toteutettiin kolmella paikkakunnalla yhteensä 17 henkilölle ja kysely neljällä paikkakunnalla avoimista internetlähteistä saatavaan sähköpostiosoitteistoon perustuvalla otoksella. Kyselyn tulosten tulkintaan vaikutti myös kuntavastaajien vähäinen määrä. Vastaajiksi kunnista valikoituivat oletettavasti ne, jotka ovat kiinnostuneita järjestöyhteistyöstä. Toisaalta kuntatoimijoiden vähäinen vastaushalukkuus kertoo myös alhaisesta kiinnostuksesta.

4.3 Johtopäätökset

Järjestöyhteistyön tarve syntyy resurssien niukkuudesta ja halusta lisätä hyvinvointia. Selvitys vahvisti käsitystä siitä, että yhteistyö koetaan keinoksi hyödyntää sekä taloudelliset että muut resurssit tehokkaammin. Kunnat eivät kuitenkaan olleet niin kiinnostuneita yhteistyöstä järjestöjen kanssa tai yhteistyön kehittämistä kuin virallisesti ja johtotasolla esitetään ja mitä järjestöt toivoisivat.

Selvityksen painopiste oli hyvinvoinnin edellytyksiä vahvistavassa, ongelmia ehkäisevässä ja vertaisuuteen, kokemustietoon sekä vapaaehtoisuuteen liittyvässä auttamisessa. Tällaisessa toiminnassa rajanveto kunnan järjestämisvastuulla olevien palvelujen ja järjestöauttamisen välillä oli pääsääntöisesti selkeä. Kuntien järjestämisvastuulla oleviin palveluihin liittyy omat

haasteensa, joihin tämä selvitys ei erityisesti kohdistunut.

Hyvinvoinnin tuottamis- sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoitus- ja kehittämisjärjestelmien ei koeta tällä hetkellä erityisesti tukevan järjestöjen ja kuntien välistä yhteistyötä. Ristiriitaa on näkyvissä myös strategisen tason yhteistyötä korostavan puheen ja käytännön toiminnan välillä. Kysymys voi olla myös siitä, että järjestelmät antaisivat mahdollisuuksia, jos niitä osattaisiin käyttää. Seuraavia asioita nousi esille selvityksessä:

- Pitkäjänteinen yhteistyö vaatii resursseja, esimerkiksi pysyviä yhteistyörakenteita tai rahoitusta järjestöjen perustoimintaan.
- Tarvitaan tapoja ja ohjeita järjestörahoituksen ja kuntien rahoituksen yhdistämiseen silloin, kun ei ole välttämätöntä soveltaa hankintalainsäädäntöä. Tähän nähtiin olevan nykyistä enemmän mahdollisuuksia yhteistyössä, joka ei liity kuntien järjestämisvastuulla olevien palvelujen tuottamiseen.
- Tarvitaan tapoja ja ohjeita kehittämisyhdistyön ja yhteisten hankkeiden toteuttamiseen.

Selvityksen perusteella huomiota tulisi kiinnittää ainakin seuraaviin mahdollisuuksiin ja haasteisiin:

Mahdollisuus 1. Yhteistyötä tukevien rakenteitten vahvistaminen

- Rakenteet edistävät sekä yhteistyön syntymistä mutta ennen kaikkea yhteistyön suunnitelmallisuutta ja jatkuvuutta.
- Rakenteet vähentävät epävarmuutta, joka liittyy yksittäisten henkilöiden varassa olevaan yhteistyöhön.
- RAY:n odotetaan resurssoivan yhteistyörakenteita.

Mahdollisuus 2. Yhteistyö hyvinvoinnin edellytyksiä vahvistettaessa ja hyvinvointia uhkaavia ongelmia ehkäistäessä sekä järjestölähtöisessä auttamisessa

- Toiminta ei ole kuntien järjestämisvastuulla, jolloin kuntien ei ole välttämätöntä hankkia palvelua hankintalainsäädännön mukaisella tavalla.
- Mahdollisuuksia erilaisiin yhteistyö- ja yhteisrahoitusjärjestelyihin on olemassa, muun muassa avustusten käyttämiseen toiminnan osarahoituksena.
- RAY:n odotetaan kehittävän ja ohjeistavan mahdollisia yhteistyötapoja yhdessä STM:n ja Suomen Kuntaliiton kanssa.

Mahdollisuus 3. Kehittämissyhteistyö: kehitettäessä edellytyksiä hyvinvoinnin vahvistamiseksi, hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäisyä ja järjestölähtöistä auttamista.

- Kehittämissyhteistyö on mahdollista, koska yhteiskehittäminen ei vaikuta kilpailuneutraliteettiin.
- Mahdollisia rahoittajia ovat muun muassa kunnat, RAY, EU:n rahastot, KASTE-ohjelma, joiden yhteensovittamista ja keskinäistä keskustelua tarvitaan.
- RAY:n odotetaan olevan aloitteellinen keskustelun aikaansaamisessa ja kehittävän sekä ohjeistavan mahdollisia yhteistyötapoja.
- Haasteeksi jää kehitettävän toiminnan jatkuvuuden turvaaminen.

Haaste 1. Yhteistyö kunnan järjestämävastuulla olevien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa, joita RAY ei avusta ja joita kunnat ostavat kilpailuttamalla tarjoajia

- Osa järjestöjen tuottamista palveluista on luonteeltaan vaikeasti tuotteistettavia, jolloin laatua on vaikea valvoa ja myös asiakkaat voivat olla heikossa asemassa omien etujensa valvojina.
- On sekä maantieteellisiä alueita että palveluja, joissa ei ole riittävästi tarjontaa, jotta kilpailua syntyisi.
- Nämä palvelut ja alueet tulisi tunnistaa ja käyttää hankinta- ja kilpailulainsäädännön mahdollisuuksia siten, että järjestöjen palvelutuotanto ja asiantuntemus kyseisillä alueilla ja palveluissa ei häviä epäonnistuvien kilpailuttamisprosessien aikana.

Haaste 2. Yhteistyö ja järjestöjen asiantuntemuksen käyttäminen kehitettäessä kunnan järjestämävastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluja, joita RAY ei avusta ja joita kunnat ostavat kilpailuttamalla palveluntuottajia

- Järjestöt eivät saa kehittämisrahoitusta kunnan järjestämävastuulla olevien palvelujen kehittämiseen, sillä se vaikuttaa kilpailuneutraaliteettiin.
- Järjestöt ovat perinteisesti kehittäneet palveluja ja tuoneet käyttäjien/ihmisten/asiakkaiden näkökulman kehittämiseen.
- Miten järjestöjen erityisosaaminen ja kokemusasiantuntijuus saadaan jatkossa käyttöön vaikuttavien palvelujen ja palvelujärjestelmien kehittämisessä?

Yleisenä haasteena sekä järjestöjen välisessä että järjestö-kuntayhteistyössä on kysymys siitä, miten säilyttää järjestöjen erilaisuus ja toiminta kansalaisten aitona yhteenliittymänä ja tarpeiden ja intressien tulkkina. Yhteistyö, muualta tulevat resurssit ja odotukset sekä organisaatiotasojen lisääntyminen voivat etäännyttää järjestöjä kansalaisista ja heidän tavoitteistaan.

4.4 Jatkotutkimustarpeita

Selvitykseen valittiin paikkakuntia, joilla tiedettiin olevan järjestöyhteistyötä. Kaikki paikkakunnat olivat Suomen mittakaavassa suuria tai suurehkoja

kaupunkeja, joskin ne poikkesivat toisistaan maantieteellisesti. Jatkossa on tarpeellista saada tietoa järjestöyhteistyöstä erilaisilla paikkakunnilla sekä yhteistyön syntymisestä, laajuudesta, luonteesta ja haasteista Suomessa yleisemmin. Myös sellaisten paikkakuntien tutkiminen, joissa yhteistyön tiedetään olevan poikkeuksellisen haasteellista, toisi uutta näkökulmaa yhteistyön edellytyksistä.

Selvitys pysyi yleisellä tasolla, koska se on luonteeltaan alustava kartoitus. Yhteistyön kehittämiseksi tietoa tarvitaan sekä syvemmällä että konkreettisemmalla tasolla. Tulevaisuudessa kaivataan sekä paikalliset erityispiirteet että asioiden erityispiirteet huomioon ottavaa tutkimusta.

Yksi järjestö-kuntayhteistyön haaste on, että järjestöyötä ei tunneta kunnissa, jolloin järjestöosaamisen vahvistaminen parantaa yhteistyön edellytyksiä. Järjestöosaamisen vahvistaminen onkin oma alueensa, ja kiinnostus kohdistuu kysymyksiin, mitä järjestöosaaminen on, miten sitä koulutetaan, missä oppilaitoksissa ja kenelle.

Lähtöoletuksena selvityksessä oli, että yhteistyö auttaa hyödyntämään resursseja tehokkaammin, jolloin samoilla resursseilla saadaan enemmän hyvinvointia. Samansuuntaisesti ajattelivat sekä haastateltavat että kyselyyn vastanneet. Järjestöissä toivottiin myös resursseja yhteistyötä tukeviin rakenteisiin. Kuitenkin sitä, että yhteistyön taloudellisia hyötyjä ei pystytä osoittamaan, pidettiin yhtenä yhteistyön haasteista. Yhteistyön taloudellisten hyötyjen näkyväksi tekemiseen on kehitetty ulkomailla menetelmiä, joissa huomioidaan myös yhteistyön vaatimat panostukset. Tällainen tutkimus auttaisi tekemään perusteltuja panostuksia järjestöyhteistyön mahdollistamiseksi myös Suomessa.

Oma merkittävä ja myös tutkimusta kaipaava kysymys on järjestöjen ja järjestö-kuntayhteistyön laajempi sosiaalipoliittinen merkitys. Miten julkisen, kolmannen ja yrityssektorin suhteiden muuttuminen vaikuttaa eri kansalaisryhmien hyvinvointiin edellytyksiin ja palvelujen saantiin. Ovatko suomalaiset yhä vahvemmin hyvinvointiin liittyvien palvelujen ja tuen näkökulmasta jakautumassa erilaisiin ryhmiin? Työssäkäyvät tulevat edelleen saamaan turvaa ansiosidonnaisista etuuksista ja suuri joukko kansalaisia käyttää universaaleja palveluja. Mutta muodostuko näiden lisäksi "parempi- ja huonompiosaisten ryhmät": varakkaimmat ostavat yksityiseltä sektorilta haluamiaan palveluja ja tukea ja huono-osaisimmat turvautuvat muita enemmän kolmannen sektorin, seurakuntien ja vapaaehtoisten apuun.

Myös tähän kehityskulkuun voidaan vaikuttaa sillä, miten yhteistyötä eri sektoreiden kesken ohjataan ja miten sitä tehdään.

Lähdeluettelo

- Aaltonen, Satu; Heinonen, Jarna; Hildén, Jaana & Kovalainen, Anne 2010. Yhteistyöstä voimaa? Sosiaali- ja terveystalvveluyritysten yhteistyö ja verkottuminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 32/2010. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 26.10.2012. http://www.tem.fi/files/26968/TEM_32_2010_netti.pdf.
- Anheier, Helmut K. & Kendall, Jeremy 2000. Trust and voluntary organisations: Three theoretical approaches. Civil Society Working Paper 12. Centre for Civil Society at the London School of Economics. Lontoo: London School of Economics.
- Anheier, Helmut K. 2002. The third sector in Europe: Five thesis. Civil Society Working Paper 12. Centre for Civil Society at the London School of Economics. Lontoo: London School of Economics.
- Anttila, Markus & Juote, Atso 2010. Rajapintakeskustelut järjestöjen ja julkisen eri kentillä. Tapaustutkimus Pasilan asukastalon asemoitumisesta sosiaalipalvelujen kentälle. Kehityspiikki Tutkimus Oy. Viitattu 3.10.2012. http://www.kehityspiikki.fi/julkaisut/Kalliola_rajapinta_raportti_31122010.pdf
- Anttonen, Anneli & Sipilä, Jorma 1992. Julkinen, yhteisöllinen ja yksityinen sosiaalipolitiikka – Sosiaalipalvelujen toimijat ja uudenlaiset yhteensovittamisen strategiat. Teoksessa Olavi Riihinen (toim.) Sosiaalipolitiikka 2017. Näkökulmia suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen ja tulevaisuuteen. Sitra. Helsinki: Wsoy.
- Bauer, Annette & Fernández, José-Luis 2012. Economic analysis of the health champions scheme in Hammersmith and Fulham. Personal Social Service Research Unit (PSSRU), LSE Health and Social Care, London School of Economics and Political Science. London: London School of Economics. Viitattu 4.10.2012. <http://www2.lse.ac.uk/LSEHealthAndSocialCare/pdf/Report-HC-WC-1-6.pdf>.
- Bauer, Annette & Fernández, José-Luis, Knapp, Martin & Anigbogu, Benedict 2010. Economic evaluation of an expert by experience model in the Basildon district. Personal Social Services Research Unit, Lontoo: London School of Economics. Viitattu 4.10.2012. <http://eprints.lse.ac.uk/29956/>.
- Bauer Annette; Knapp, Martin & Perkins, Margaret 2011. Befriending of older adults. Teoksessa M.Knapp, D. McDaid, M. Parsonage (toim.) Mental Health promotion and mental illness prevention: The economic case. Department of Health, Lontoo: London School of Economics. Viitattu 4.10.2012. <http://eprints.lse.ac.uk/32311/>.
- Craig, Gary 2007. Community capacity-building: Something old, something new ...? Critical Social Policy 27, 335–359.
- Estelle, James 1990. Economic Theories of the Nonprofit Sector: A Comparative Perspective. Teoksessa Helmut K. Anheier and Wolfgang Seibel (toim.), The Nonprofit Sector: International and Comparative Perspectives, de Gruyter, Berlin and New York.

- Grönfors Martti 1985. Kvalitatiivisen kenttätömenetelmät. 2 p. Helsinki: Wsoy.
- Harju, Aaro & Niemelä, Jorma 2011. Järjestöjen taloudelliset toimintaedellytykset. Selvityksiä ja ohjeita 2/2011. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Hokkanen, Joni; Kettunen, Aija & Piirainen, Keijo 2005. Järjestöjen toiminnan yhtiöittäminen – syitä ja seurauksia. Julkaisu 2005:13. Helsinki: Oikeusministeriö. Helsinki.
- Helsingin kaupungin sosiaalivirasto 2009. Helsingin sosiaaliviraston palvelustrategia 2009. Suunnittelun ja seurannan raportteja 2009:1. Helsinki: Helsingin sosiaalivirasto. Viitattu 3.10.2012. Saatavissa: <http://www.hel.fi/hki/sosv/fi/Viraston+esittely/palvelustrategia>
- Isaksson, Per-Erik 1997. Den tredje sektorn. En samhällsmodell för framtiden. Vasa: Schildts.
- Jalonen, Harri; Aarva, Kim; Juntunen, Pekka; Laihonon, Harri, Laitinen; Ilpo & Lönnqvist, Antti 2011. Arvoverkkoa kokemassa – saaliina tuottavuutta ja innovaatioita. Kuntaliiton verkkojulkaisu. ACTA nro 226. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Viitattu 3.10.2012. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=2553
- Kattilakoski, Mari; Kilpeläinen, Arja & Peltomäki, Pirja (toim.) 2012. Yhteisöllisyydellä hyvinvointia ja palveluja maaseudulle. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 1/2012. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän Hyvinvointipalvelujen teemaryhmä (YTR).
- Kendall, Jeremy & Knapp, Martin 2000. The third sector and welfare state modernisation: Inputs, activities and comparative performance. Civil Society Working Papers 14. December 2000. Viitattu 5.10.2012. <http://cdj.oxfordjournals.org/content/early/2012/09/26/cdj.bss021.full.pdf+html>
- Kiiveri, T. 2007. Johtaminen julkisissa organisaatioissa: Toimintaympäristö muuttuu, muuttuuko johtaminen. Tampereen yliopisto, johtamisen laitos Pro gradu- työ. Viitattu 9.10.2012. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02139.pdf>
- Knapp, Martin 1984. The Economics of Social Care. Lontoo: Macmillan.
- Knapp, Martin; Bauer, Annette; Perkins, Margaret & Snell, Tom 2010. Building community capacity: making an economic case. PSSRU Discussion Paper 2772. Viitattu 5.10.2012. www.pssru.ac.uk/pdf/dp2772.pdf
- Knapp, Martin; Bauer, Annette; Perkins, Margaret & Snell, Tom 2012. *Building community capital in social care: is there an economic case?* *Community Development Journal* 42(2), 313-331 Viitattu 5.10.2012. <http://cdj.oxfordjournals.org/content/early/2012/09/26/cdj.bss021.full.pdf+html>.
- Knapp, Martin; Robertson, Eileen & Thomason, Corinne 1990. Public money, voluntary action: whose welfare? Teoksessa H. K. Anheier and W. Seibel (toim.), *The Nonprofit Sector: International and Comparative Perspectives*. Berlin and New York: de Gruyter.

- Kuntalaki 1995/365, 17.3.1995. Viitattu 5.10.2012.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>.
- Kuvaja, Sari 2011. "Tehdään yhdessä hyvää." Järjestöjen ja yritysten yhteistyö terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Avustustoiminnan raportteja 25. Raha-automaattiyhdistys. Helsinki: Yliopistopaino..
- Matthies, Aila-Leena; Kattilakoski, Mari & Rantamäki, Niina 2011. Maaseudun hyvinvointipalvelujen kehittäminen kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisyyden pohjalta. KAMPA-hankkeen Tutkimus- ja kehittämisraportti I. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 9/2011.
- Möttönen, Sakari & Niemelä Jorma 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ojala, Marjo 2010. Yleishyödylliset palvelut, valtionavustukset ja kansalaisjärjestöt. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta. selvityksiä ja ohjeita 41/2010. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Okko, Paavo; Björkroth, Tom; Koponen, Aki; Lehtonen, Annina & Pelkonen Eija 2007. Terveyspalveluiden hierarkiat ja markkinat. Helsinki: Kunnallisan kehittämissäätiö.
- Peltosalmi, Juhani; Vuorinen, Marja & Särkelä, Riitta 2009. Järjestöbarometri 2009. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Peltosalmi, Juhani & Särkelä, Riitta 2011. Järjestöbarometri 2011. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Pessi, Anne Birgitta & Oravasaari, Tomi 2010. Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. Avustustoiminnan raportteja 23. Espoo: Raha-automaattiyhdistys.
- Pihlaja, Ritva 2010. Kolmas sektori ja julkinen valta. Helsinki: Kunnallisan kehittämssäätiö.
- Piirainen, Keijo; Kuvaja-Köllner, Virpi; Hokkanen, Joni; Mannelin, Kristina & Kettunen, Aija 2010. Järjestöjen vaikutukset. Arvioinnin kehittämistä kolmessa kuopiolaisessa järjestössä. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B, Raportteja 42. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Raha-automaattiyhdistys 2013. Avustustoiminta. Viitattu 8.11.2013. <https://www.ray.fi/fi/ray/toiminta/avustustoiminta>.
- Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategia 2012–2015. 2011. Espoo: Raha-automaattiyhdistys.
- Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategian 2012–2015 toimeenpanosuunnitelma – vuosi 2012. 2011. Espoo: Raha-automaattiyhdistys.

- Ruuskanen, Petri (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Salmikangas, Anna-Katriina 2011. Aittoa itsehallintoa Kajaanin Nakertaja-Hetteenmäessä? Teoksessa Arto Haveri, Jari Stenvall, Jari & Kaija Majoinen (toim.) Kunnallisen itsehallinnon peruskivet. Acta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto ja Kunnallistieteen yhdistys. 244, 241–258.
- Seibel, Wolfgang & Anheier, Helmut K. 1990. Sociological and Political Science Approach to the Third Sector Teoksessa Helmut K. Anheier and Wolfgang Seibel (toim.) The Nonprofit Sector: International and Comparative Perspectives. Berlin and New York: de Gruyter.
- Selvitys järjestöjen alueellisista yhteistyörakenteista - loppusynthesei. 2012. Raha-automaattiyhdistys. Ramboll Management Consulting Oy. Julkaisematon.
- Siisiäinen, Martti & Kankainen, Tomi 2009. Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuuden näkymät Suomessa. Teoksessa Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisten tilaan ja tutkimukseen. Oikeusministeriön julkaisuja 2009:5, Helsinki Oikeusministeriö. 91–138
- Simmons, Annie; Reynolds, Rebecca C. & Swinburn, Boyd 2011. Defining community capacity building: Is it possible? Preventive Medicine. 52 (2011), 193–199.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2011. Sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöt sosiaali- ja terveysministeriön kumppaneina. Sosiaali- ja terveysministeriön järjestöpoliittiset linjaukset. 2011. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistiota 2011:5. Viitattu 3.10.2012. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=3320152&name=DLFE-15563.pdf
- Särkelä Riitta; Vuorinen Marja & Peltosalmi Juhani 2005. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen mahdollisuudet palveluiden ja tuen tuottamisessa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Tutkimustie 2013. Litterointi tutkijoille ja asianajotoimistoille. Viitattu 8.11.2013. <http://tutkimustie.fi/?q=node/39>
- Virtanen, Matti 2010. Kolmas sektori, markkinatalous ja kilpailu. Teoksessa Riitta Kittilä (toim.) Järjestöt voimana muutoksessa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen vuosikirja 2011. Helsinki: Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry. Viitattu 17.9.2012 http://www.soste.fi/media/pdf/jarjestot_voimavarana_muutoksessa.pdf
- Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2013. Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. Viitattu 8.11.2013. <http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/osa6.html#litterointi>

Liitteet

Liite 1. Haastatellut järjestö- ja kuntatoimijat

Haastatellut järjestötoimijat

Joensuu

Elina Pajula, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry

Marjatta Heikkilä, Kotikartanoyhdistys ry

Marko Haakana, Soroppi ry

Anne-Maria Saaristo, Pelastakaa lapset ry

Rovaniemi

Annika Väihkönen, Lapin Muistiyhdistys ry

Ossi Takkinen, Rovalan Setlementti ry

Terhi Savilahti, Balanssi ry

Piia Ylisuvanto, Erityislasten omaiset ry

Eine Heikkinen, Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry

Espoo

Mika Luukkainen, Espoon Järjestöjen Yhteisö ry

Kaj Järvisalo, Espoon mielenterveysyhdistys EMY ry

Sanna Suvisalmi, Espoon ja Kauniaisten Muistiyhdistys ry

Kristiina Mustakallio, Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry,

Haastatellut kuntatoimijat

Annamari Savela, Joensuun kaupunki

Pertti Hemminki, Rovaniemen kaupunki

Päivi Sutinen, Espoon kaupunki

Kristiina Alppivuori, Espoon kaupunki

Liite 2. Lista asiantuntijatyöpajaan osallistuneista

Asiantuntijat

Marja Vuorinen, Espoon kaupunki
Kristiina Alppivuori, Espoon kaupunki
Sanni Mäkelä, Diak
Päivi Sutinen, Espoon kaupunki
Sari Hellman, Järjestöaktiivi, Porin kaupunginvaltuutettu
Veli-Matti Ahtiainen, SPR
Elina Pajula, Soste ry
Anna-Katriina Salmikangas, Jyväskylän yliopisto
Kristiina Mustakallio, Espoon ja Kauniaisten omaishoitajat ja läheiset ry,
Mika Luukkainen, Espoon Järjestöjen Yhteisö EJY ry
Marjatta Heikkilä, Kotikartanoyhdistys ry
Sakari Kainulainen, Diak
Ellen Vogt, Kuntaliitto
Kaj Järvisalo, Espoon mielenterveysyhdistys EMY ry
Terhi Savilahti, Balanssi ry
Ossi Takkinen, Rovalan Setlementti ry
Liisa Hokkanen, Lapin yliopisto
Raimo Aromaa, Espoon vammaisneuvosto
Anne Maria Saaristo, Pelastakaa lapset ry

Raha-automaattiyhdistys

Janne Jalava, RAY
Pekka Mykrä, RAY
Tuomas Koskela, RAY

Selvityksen tekijät

Anna Karttunen, Diak
Aija Kettunen, Diak

Liite 3. Haastattelurunko järjestötoimijoille

1 JÄRJESTÖ

Esittele itsesi ja järjestösi

- mitkä teemat toiminnassa
- mitkä kohderyhmät
- järjestön toiminta-alue

2 JÄRJESTÖJEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Teettekö yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa?

- Paikalliset/kansallisen tason järjestöt
- Minkä järjestöjen kanssa
- Mitä teette; millaisissa asioissa, miten?
- Yhteistyön pysyvyys/projektiluonteisuus

Millaisiin tarpeisiin järjestö-järjestöyhteistyö vastaa - hyöty?

Miten tavoitteet määrittyvät ja näyttäytyvät? Kenen tavoitteet?

Miksi järjestöt lähtevät/ovat lähteneet erilaiseen yhteistyöhön? Mihin?

Kenen aloitteesta yhteistyö on syntynyt

Toimivan yhteistyön muodot

- Esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä (järjestöt, järjestö-julkinen)
- Esimerkkejä haasteista/haasteellisista (järjestöt, järjestö-julkinen)
- Ongelmia
- Onnistumisen edellytykset
- Mitä resursseja tarvitaan ja mistä ne tulevat?
(vapaaehtoistyö, kustannukset, kuka maksaa)

3 JÄRJESTÖ-KUNTAYHTEISTYÖ

Teettekö yhteistyötä kunnan/kaupungin/julkisen sektorin kanssa?

- Mitä teette; millaisissa asioissa, miten?
- Yhteistyön pysyvyys/projektiluonteisuus

Millaisiin tarpeisiin järjestö-kuntayhteistyö vastaa - hyöty?

Miten tavoitteet määrittyvät ja näyttäytyvät? Kenen tavoitteet?

Miksi julkinen sektori/kunta on lähtenyt erilaiseen yhteistyöhön? Mihin?

Kenen aloitteesta yhteistyö on syntynyt?

Toimivan yhteistyön muodot

- Esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä
- Esimerkkejä haasteista/haasteellisista
- Ongelmakohtia
- Onnistumisen edellytykset
- Mitä resursseja tarvitaan ja mistä ne tulevat?

Kuntien palvelutoiminnan ja järjestötyön rajapinta ja sen hallinta – lakisäätteiset tehtävät?

- mm. mistä asioista on sovittu, sovitaan ja käydään neuvotteluja (miten)
- millaisena haasteena se paikallisesti koetaan

LOPUKSI: Miten eri tahojen välinen yhteistyö eroaa (järjestöjen keskinäinen, järjestö-kunta)?

4 JÄRJESTÖLÄHTÖINEN YHTEISTYÖ JA YHTEISKUNNALLISET MUUTOKSET

Jos ajattelet suomalaisen yhteiskunnan ja sosiaali- ja terveystalouden järjestelmän muutoksia, ovatko jotkut muutokset vaikuttaneet järjestön toimintaan, tarpeeseen ja yhteistyöhön?

Mitkä muutokset – miten?

Entä tällä hetkellä tai tulevaisuudessa?

Ajankohtaiset järjestötoimintaan/yhteistyöhön vaikuttavat tekijät

5 PAIKALLISUUS JA JÄRJESTÖTOIMINTA

Mikä yhteistyössä on espoolaista/joensuulaista/rovanienmäistä – liittyy paikkakunnan luonteeseen?

Mitä ovat olleet järjestölähtöisen yhteistyön saavutukset paikkakunnalla?

Millainen rooli/merkitys yhteistyöllä on espoolaisten/joensuulaisten/rovanienmäisten hyvinvoinnille?

Ymmärretäänkö ko. kunnassa järjestöjen ja järjestöyhteistyön merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille?

6 VERKOSTO

Verkosto, solmukohtat – ketkä ovat tärkeitä ihmisiä ja tahoja yhteistyön kannalta? Järjestöissä, julkisella sektorilla, politiikassa?

Kiitos haastattelusta!

Liite 4. Haastattelurunko kuntatoimijoille

1 OMA TEHTÄVÄ

Esittele itsesi ja tehtäväsi/työsi/toimenkuvasi

2 JÄRJESTÖ-KUNTAYHTEISTYÖ

Teettekö yhteistyötä järjestöjen kanssa?

- Mitä teette; millaisissa asioissa, miten?
- Yhteistyön pysyvyys/projektiluonteisuus

Millaisiin tarpeisiin järjestö-kuntayhteistyö vastaa - hyöty?

Miten tavoitteet määrittyvät ja näyttäytyvät? Kenen tavoitteet?

- Miksi julkinen sektori/kunta on lähtenyt erilaiseen yhteistyöhön? Mihin?
- Miksi arvioitte, että järjestöt ovat lähteneet yhteistyöhön
- Kenen aloitteesta yhteistyö on syntynyt

Toimivan järjestö-kuntayhteistyön muodot

- Esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä
- Esimerkkejä haasteista/haasteellisista
- Ongelmakohtia
- Onnistumisen edellytykset
- Mitä resursseja tarvitaan ja mistä ne tulevat?

Mihin teemoihin ja kohderyhmiin järjestö-kuntayhteistyö kohdistuu?

Mihin teemoihin pitäisi kohdistua?

Kuntien palvelutoiminnan ja järjestötyön rajapinta ja sen hallinta – lakisäätteiset tehtävät?

- mm. mistä asioista on sovittu, sovitaan ja käydään neuvotteluja (miten)
- millaisena haasteena se paikallisesti koetaan

3 JÄRJESTÖJEN KESKINÄINEN YHTEISTYÖ KUNNAN NÄKÖKULMASTA

Toimivan järjestöjen keskinäisen yhteistyön muodot kunnan näkökulmasta

- Esimerkkejä hyvästä yhteistyöstä
- Esimerkkejä haasteista/haasteellisista

- Ongelmia
- Onnistumisen edellytykset
- Mitä resursseja tarvitaan ja mistä ne tulevat?

Järjestöjen keskinäisen yhteistyön hyötyjä kunnan näkökulmasta?

- Miksi järjestöjen pitäisi tehdä keskenään yhteistyötä kunnan näkökulmasta?
- Mitä hyötyä valtakunnan tasoisia yhteistyöorganisaatioita ja projekteista on kunnalle?

Mihin teemoihin järjestöjen keskinäinen yhteistyö kohdistuu?

Mihin pitäisi kohdistua?

4 JÄRJESTÖYHTEISTYÖ JA YHTEISKUNNALLISET MUUTOKSET

Jos ajattelet suomalaisen yhteiskunnan ja sosiaali- ja terveystalouden muutoksia, ovatko jotkut muutokset vaikuttaneet järjestöyhteistyön toimintaan, tarpeeseen ja yhteistyöhön?

Mitkä muutokset – miten?

Entä tällä hetkellä tai tulevaisuudessa?

Ajankohtaiset järjestöyhteistyöhön vaikuttavat tekijät

5 PAIKALLISUUS JA JÄRJESTÖTOIMINTA

Mitä ovat olleet järjestölähtöisen yhteistyön saavutukset paikkakunnalla? (järjestö-kunta ja järjestöjen keskinäinen)

Millainen rooli/merkitys yhteistyöllä on espoolaisten/joensuulaisten/rovanieniemeläisten hyvinvoinnille?

Ymmärretäänkö ko. kunnassa järjestöjen ja järjestöyhteistyön merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille?

6 VERKOSTO

Verkosto, solmukohtat – ketkä ovat (olleet) tärkeitä ihmisiä ja tahoja yhteistyön kannalta?

Järjestöissä, kunnassa, politiikassa

Kiitos haastattelusta!

Liite 5. Kyselylomake järjestötoimijoille

Järjestölähtöinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalan järjestöissä

Joensuu, Espoo, Rovaniemi ja Pori

Kysely koostuu seuraavista osioista:

- 1 Taustatiedot
- 2 Järjestö-järjestö -yhteistyö
- 3 Järjestö-kunta -yhteistyö
- 4 Paikallisuus ja RAY:n rooli

1. Taustatiedot

1. Seutu

- Joensuu
- Espoo
- Rovaniemi
- Pori

2. Mikä on asemasi järjestössä?

Valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto.

- Hallituksen puheenjohtaja (palkaton)
- Hallituksen jäsen
- Vapaaehtoistoimija
- Palkattuna johtotehtävissä, esim. toiminnanjohtaja, puheenjohtaja
- Palkattuna työntekijänä
- Muu, mikä?*

**Rastita ensin kirjoittaaksesi*

3. Oletko tällä hetkellä tai oletko ollut kunnassasi?

Viranhaltijana tai työntekijänä

Luottamustoimessa

En ole ollut

4. Kuinka kauan olet toiminut järjestötyössä? (Nykyisessä tai muissa järjestöissä)

0-5 vuotta

5-10 vuotta

yli 10 vuotta

5. Kuvaaja järjestöä, jossa toimit

Arvioi, jos et tiedä tarkkaa lukua

Jäsenmäärä

Henkilöjäseniä, kpl

Yhteisö- tai säätiöjäseniä, kpl

Palkattuja työntekijöitä

6. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten järjestösi maantieteellistä toiminta-aluetta?

Kaupunginosa/kylä

Kunta/kaupunki

Alue (esim. seutukunta, maakunta, lääni)

Kansallinen/ koko Suomi

Kansainvälinen/maailmanlaajuinen

7. Mitä toimialaa tai kohderyhmää järjestösi edustaa?

Voit valita useampia

- Hyvinvointi/syrjäytymisen ehkäisy yleensä
- Kansanterveystyö, terveyden edistäminen
- Vanhustyö
- Vammaiset
- Mielenterveys
- Päihdeongelmat
- Aikuissosiaalityö
- Maahanmuuttajat
- Perheet
- Nuoriso
- Lapset
- Muu paikallinen kehittäminen yleensä, kuten asukas-/tai kylätoiminta
- Terveysongelma tai sairaus, mikä?*
- Muu, mikä?*

*Rastita ensin kirjottaaksesi

8. Miten tärkeänä pidät järjestösi yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa?

	1Ei ollenkaan tärkeää	2Ei tärkeää	3Kohtalainen	4 Melko tärkeä	5 Erittäin tärkeä
Muut sose-järjestöt	☐	☐	☐	☐	☐
Muut järjestöt, mikä/mitkä?*	☐	☐	☐	☐	☐
Valtakunnan tason järjestöt	☐	☐	☐	☐	☐
Kunta	☐	☐	☐	☐	☐

Oppilaitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedotusvälineet	☐	☐	☐	☐	☐
Seurakunta	☐	☐	☐	☐	☐
Muut uskonnolliset yhteisöt	☐	☐	☐	☐	☐
Yksityiset hyvinvointipalvelujen tuottajat	☐	☐	☐	☐	☐
Muut yksityiset yritykset	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Rastita ensin kirjoittaaksesi					

33% valmiina (Sivu 2 / 6)

2. Järjestöjen välinen yhteistyö

Seuraavat kysymykset koskevat järjestösi tekemää yhteistyötä muiden **järjestöjen** kanssa

9. Kerro esimerkkejä järjestöistä, joiden kanssa teette yhteistyötä?

10. Kerro esimerkkejä asioista, joita teette yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa?

11. Arvioi

	Erittäin vähän	Melko vähän	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
yhteistyön määrä muiden järjestöjen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐

12. Arvioi

	Erittäin vaikeaa	Melko vaikeaa	Ei helppoa, ei vaikeaa	Melko helppoa	Erittäin helppoa
yhteistyön helppoutta muiden järjestöjen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐

13. Teettekö yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa seuraavilla tavoilla?

Yhteistyöverkosto

- Yhteistyöorganisaatio
- Käyttää yhteisiä tiloja
- Yhteisiä tapahtumia ja tilaisuuksia
- Sähköisiä järjestelmiä
- Yhteisiä hankkeita
- Yhteisiä koulutuksia ja osaamisen kehittämistä
- Yhteisiä järjestölähtöisiä palveluita (mm. matalan kynnyksen palveluja, ystävöimintää, vertaistukea, palvelunohjausta, vapaaehtoistyötä)
- Muu, mikä?*

*Rastita ensin kirjoitaaksesi

Seuraavassa luetellaan haastattelussa esille nousseita järjestöjen välisen yhteistyön hyötyjä.

14. Miten paljon arvioit hyötyjä syntyvän yhteistyöstä muiden järjestöjen kanssa?

	1 Erittäin vähän	2 Melko vähän	3 Jonkin verran	4 Melko paljon	5 Erittäin paljon
Enemmän hyvinvointia jäsenille tai kohderyhmälle	☐	☐	☐	☐	☐
Enemmän tapahtumia	☐	☐	☐	☐	☐
Enemmän ennaltaehkäisevää toimintaa (mm. mielekästä tekemistä, matalan kynnyksen- ja ystävöimintää)	☐	☐	☐	☐	☐
Enemmän henkistä ja tiedollista tukea (mm. varhaista- ja vertaistukea, tukihenkilötoimintaa, palvelunohjausta)	☐	☐	☐	☐	☐
Enemmän vapaaehtoistoimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Tehostaa resurssien käyttöä tai tuo lisäresursseja	☐	☐	☐	☐	☐
Vähentää päällekkäistä toimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Vahvistaa osaamista esim. talous- ja hallintoasioissa	☐	☐	☐	☐	☐
Parantaa toimintaedellytyksiä (mm. tilat, välineet)	☐	☐	☐	☐	☐
Tukee kehittämistä ja voimavarojen vahvistamista	☐	☐	☐	☐	☐

Mahdollistaa toisilta järjestöiltä oppimista	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollistaa hyvien käytäntöjen levittämistä	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollistaa järjestöjen vertaistukea	☐	☐	☐	☐	☐
Mahdollistaa yhdessä tekemisen iloa	☐	☐	☐	☐	☐
Lisää medianäkyvyyttä	☐	☐	☐	☐	☐
Parempia vaikuttamismahdollisuuksia	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöorganisaatio vähentää järjestökentän pirstaleisuutta, joka helpottaa yhteistyötä muiden mm.kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöorganisaatio tuo neutraalisuutta, joka helpottaa yhteistyötä muiden mm. kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöorganisaatio tuo neutraalisuutta, joka aktivoi uusia ihmisiä mukaan vapaaehtoistoimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Muita hyötyjä, mitä?*	☐	☐	☐	☐	☐

***Arvioi ensin kirjoittaaksesi**

Seuraavassa luetellaan haastatteluissa esille nousseita järjestöjen välisen yhteistyön haasteita.

15. Miten haasteellisia seuraavat asiat ovat, kun ajattelette yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa?

	1Ei ole haasteellista	2Melko vähäinen haaste	3Kohtalainen haaste	4Melko suuri haaste	5Erittäin suuri haaste
Järjestöjen suuri määrä	☐	☐	☐	☐	☐
Heikko sitoutuminen yhteistyöhön	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyön vaatimat lisäresurssit ja rahoitus	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailu samoista rahoista	☐	☐	☐	☐	☐
Epäluottamus muita järjestöjä kohtaan	☐	☐	☐	☐	☐
Pelko oman järjestön asemasta	☐	☐	☐	☐	☐
Aidon yhteistyön tarpeen löytymisen hankaluus	☐	☐	☐	☐	☐

Kyvyttömyys nähdä riittävän laaja-alaisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyön projektiluonteisuus /ei jatkuvuutta	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

16. Miten paljon seuraavat asiat ovat vaikeuttaneet tai helpottaneet järjestöjen keskinäistä yhteistyötä?

	1 Vaikeuttanut merkittävästi	2 Vaikeuttanut jonkin verran	3 Ei vaikeuttanut, ei helpottanut	4 Helpottanut jonkin verran	5 Helpottanut merkittävästi
Kuntaliitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelujen keskittyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailutus- ja hankintalainsäädäntö	☐	☐	☐	☐	☐
Verottajan linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
RAY:n linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
Ministeriöiden linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
Kaste-ohjelma	☐	☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisuus, maahanmuuttajat, eri kansallisuuksien tulo Suomeen	☐	☐	☐	☐	☐
Elämän hektisyys ja kiireisyys	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailamisen kulttuuri	☐	☐	☐	☐	☐
Muuttuva väestörakenne, väestön ikääntyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Resurssien niukkeneminen yleensä	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

17. Ovatko jotkin (esim. edellä mainituista) tekijöistä **lisänneet** järjestöjen välisen yhteistyön **tarvetta**, mitkä?

18. Ovatko jotkin (esim. edellä mainituista) tekijöistä **vähentäneet** järjestöjen välisen yhteistyön **tarvetta**, mitkä?

3. Järjestö-kunta -yhteistyö

Seuraavat kysymykset koskevat järjestösi ja kunnan välistä yhteistyötä

19. Kun ajattelet yhteistyötä kunnan kanssa...

kenen kanssa teette yhteistyötä (esim. toimiala, työntekijäryhmä)

missä asioissa teette yhteistyötä

20. Arvioi

	Erittäin vähän	Melko vähän	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
yhteistyön määrä kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐

21. Arvioi

	Erittäin vaikeaa	Melko vaikeaa	Ei helppoa, ei vaikeaa	Melko helppoa	Erittäin helppoa
yhteistyön helppoutta kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐

22. Teettekö yhteistyötä kunnan kanssa seuraavilla tavoilla?

Voit valita useita

- Järjestö voi käyttää kunnan toimitiloja
- Kunta antaa järjestölle rahallista tukea
- Järjestöt osallistuvat kuntien toimielimiin (työryhmiin ja suunnitteluun), mihin?*

- Kuntatoimija/työntekijä osallistuu järjestön toimintaan, mihin?*
- Yhteisiä kehittämishankkeita
- Yhteisiä tapahtumia ja tilaisuuksia
- Kunta informoi järjestöjen toiminnasta
- Järjestö informoi kunnan palveluista
- Järjestötyö täydentää palvelujärjestelmää (mm. matalan kynnyksen palveluja, ystävöimintää, vertaistukea, palveluohjausta, vapaaehtoistyötä)
- Muu, mikä?*

*Rastita ensin kirjoittaaksesi.

Seuraavassa luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön hyötyjä.

23. Miten paljon arvioit näitä hyötyjä syntyvän järjestö-kunta -yhteistyöstä?

	1Erittäin vähän	2Melko vähän	3Jonkin verran	4Melko paljon	5Erittäin paljon
Jäsenten/kohderyhmän/kuntalaisten hyvinvointi lisäänty	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää vahvistamalla voimavaroja ja mahdollisuuksia (mm. kohtauspaikat, klubitalot, mielekäs tekeminen, matalan kynnyksen- ja ystävöimintä)	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää henkisesti ja tiedollisella tuella (mm. varhainen- ja vertaistuki, tukihenkilötoiminta, palveluohjaus)	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää vapaaehtoistoiminnalla	☐	☐	☐	☐	☐
Auttaa kehittämään uusia vaikuttavampia palveluja ja toimintatapoja	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoa kohderyhmän tarpeista kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Kokemusasiantuntijuutta kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Nopeaa reagoitua uusiin tarpeisiin ja ryhmiin	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluketjujen täydentäminen on hyödyllistä kuntatalouden kiristyessä	☐	☐	☐	☐	☐
Vähentää julkisten palvelujen tarvetta	☐	☐	☐	☐	☐

- Kuntatoimija/työntekijä osallistuu järjestön toimintaan, mihin?*
- Yhteisiä kehittämishankkeita
- Yhteisiä tapahtumia ja tilaisuuksia
- Kunta informoi järjestöjen toiminnasta
- Järjestö informoi kunnan palveluista
- Järjestötyö täydentää palvelujärjestelmää (mm. matalan kynnyksen palveluja, ystävöimintää, vertaistukea, palveluohjausta, vapaaehtoistyötä)
- Muu, mikä?*

*Rastita ensin kirjoittaaksesi.

Seuraavassa luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön hyötyjä.

23. Miten paljon arvioit näitä hyötyjä syntyvän järjestö-kunta -yhteistyöstä?

	1Erittäin vähän	2Melko vähän	3Jonkin verran	4Melko paljon	5Erittäin paljon
Jäsenten/kohderyhmän/kuntalaisten hyvinvointi lisääntyy	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää vahvistamalla voimavaroja ja mahdollisuuksia (mm. kohtauspaikat, klubitilat, mielekäs tekeminen, matalan kynnyksen- ja ystävöimintä)	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää henkellä ja tiedollisella tuella (mm. varhainen- ja vertaistuki, tukihenkilötoiminta, palveluohjaus)	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää vapaaehtoistoiminnalla	☐	☐	☐	☐	☐
Auttaa kehittämään uusia vaikuttavampia palveluja ja toimintatapoja	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoa kohderyhmän tarpeista kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Kokemusasiantuntijuutta kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Nopeaa reagoitua uusiin tarpeisiin ja ryhmiin	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluketjujen täydentäminen on hyödyllistä kuntatalouden kiristyneessä	☐	☐	☐	☐	☐
Vähentää julkisten palvelujen tarvetta	☐	☐	☐	☐	☐

Tuottaa kunnalle taloudellista hyötyä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöt toimivat osallistumis- ja vaikuttamiskanavina	☐	☐	☐	☐	☐
Muita hyötyjä, mitä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

Seuraavassa on luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön haasteita.

24. Miten haasteellisia seuraavat asiat ovat, kun ajattelet järjestö-kunta -yhteistyötä ?

	1Ei ole haasteellista	2Melko vähäinen haaste	3Kohtalainen haaste	4Melko suuri haaste	5Erittäin suuri haaste
Epäselvyys kunnan ja järjestön työnjaosta	☐	☐	☐	☐	☐
Erilaiset toimintakulttuurit kunnissa ja järjestöissä (byrokraattisuus, hierarkisuus)	☐	☐	☐	☐	☐
Vaikea löytää oikea yhteistyökumppani kuntaorganisaatiosta	☐	☐	☐	☐	☐
Vaikea löytää oikea yhteistyökumppani järjestöistä	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnan eri toimijoiden vähäinen keskinäinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjen vähäinen keskinäinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Epävarmuus jatkuvuudesta	☐	☐	☐	☐	☐
Toinen osapuoli yrittää hyötyä toisen kustannuksella	☐	☐	☐	☐	☐
Kykenemättömyys osoittaa järjestöyhteistyön taloudellisia hyötyjä kunnalle	☐	☐	☐	☐	☐
Muu haaste, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

25. Onko kunnassa tai alueella yhtenäisiä strategiatason linjauksia järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön (järjestöstrategia)?

Kyllä

Ei

En tiedä

26. Onko järjestöt mainittu kunnan palvelustrategiassa?

Kyllä

Ei

Ei ole strategiaa

En tiedä

27. Onko järjestöt huomioitu kunnan toimialastrategioissa?

Kyllä, minkä toimialan/toimialojen?*

Ei ole huomioitu minua kiinnostavalla toimialalla

Minua kiinnostavalla toimialalla ei ole toimialastrategiaa

En tiedä

**Rastita ensin kirjoittaaksesi.*

28. Mitkä ovat tärkeimmät paikallistason järjestöyhteistyötä ohjaavat dokumentit toimialallasi?

29. Miten paljon seuraavat asiat ovat vaikeuttaneet tai helpottaneet järjestön ja kunnan välistä yhteistyötä?

	1 Vaikeuttanut merkittävästi	2 Vaikeuttanut jonkin verran	3 Ei vaikeuttanut, ei helpottanut	4 Helpottanut jonkin verran	5 Helpottanut merkittävästi
Kuntaliitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelujen keskittyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailutus- ja hankintalainsäädäntö	☐	☐	☐	☐	☐
Verottajan linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
RAY:n linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
Ministeriöiden linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
Kaste-ohjelma	☐	☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisuus, maahanmuuttajat, eri	☐	☐	☐	☐	☐

kansallisuksien tulo Suomeen					
Elämän hektisyys ja kiireisyys	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailamisen kulttuuri	☐	☐	☐	☐	☐
Muuttuva väestörakenne, väestön ikääntyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Resurssien niukkeneminen yleensä	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

30. Ovatko jotkin (esim. edellä mainituista) tekijöistä **lisänneet järjestön ja kunnan** välisen yhteistyön **tarvetta**, mitkä?

31. Ovatko jotkin (esim. edellä mainituista) tekijöistä **vähentäneet järjestön ja kunnan** välisen yhteistyön **tarvetta**, mitkä?

4. Paikallisuus ja RAY:n rooli

Seuraavat kysymykset liittyvät järjestöyön merkitykseen paikalliselle hyvinvoinnille

32. Yhdistyykö kunnassa/paikkakunnalla järjestötyö ja julkinen palvelujärjestelmä asukkaita hyödyttävällä tavalla?

	1Ei lainkaan	2Hieman	3Jonkin verran	4Melko paljon	5Erittäin paljon
Edistääkö järjestötyö asukkaiden hyvinvointia vahvistamalla asukkaiden voimavaroja ja mahdollisuuksia (osallisuus, verkostot, erlänhallinta yms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Ehkäiseekö ja vähentääkö järjestötyö ongelmia (mm. varhainen puuttuminen, palveluntarve vähenee tai viivästyy)	☐	☐	☐	☐	☐
Toteutuuko järjestölähtöinen auttaminen (mm. vertaistuki, vapaaehtoinen auttaminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Auttaako järjestötyö kehittämään ja testaamaan uusia ratkaisuja ja toimintamalleja (esim. asikkaiden tarpeita vastaavia, vaikuttavampia tai kustannus.vaikeuttavampia palveluja)	☐	☐	☐	☐	☐
Tekevätkö järjestöt jotain muuta asukkaiden hyvinvointia hyödyttävää, mitä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

33. Onko Sinulla konkreettisia ehdotuksia, jotta järjestötyö ja palvelujärjestelmä tuottaisi yhdessä enemmän hyvinvointia kuntalaisille?

34. Arvioi RAY:n toimintaa yhteistyön edistäjänä

	Vaikeuttaa merkittävästi	Vaikeuttaa hieman	Ei vaikeuta, ei edistä	Edistää hieman	Edistää merkittävästi
Järjestöjen välinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestön ja kunnan välinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐

35. Mikä RAY:n toiminnassa edistää yhteistyötä?

36. Mikä RAY:n toiminnassa vaikeuttaa yhteistyötä?

37. Mitä toivot RAY:ltä yhteistyön edistämiseksi?

38. Mitä muuta järjestöyhteistyöhön liittyvää haluat sanoa? Voit kirjoittaa myös aiheeseen liittyvää palautetta tutkijoille.

Kiitos vastauksesta!

39. Mikäli haluat tietoa tuloksista selvityksen valmistuttua, kirjoita sähköpostiosoitteesi tähän:

(Sähköpostiosoitetta ei yhdistetä vastauksiin)

Sähköposti

Liite 6. Kyselylomake kuntatoimijoille

Kysely kuntatoimijoille yhteistyöstä sosiaali- ja terveysjärjestöjen kanssa

Espoo, Joensuu, Pori ja Rovaniemi

Kysely koostuu seuraavista osioista:

1 Taustatiedot

2 Järjestö-kunta -yhteistyö

3 Järjestö-järjestö -yhteistyö kunnan näkökulmasta

4 Paikallisuus ja RAY:n rooli

1. Taustatiedot

1. Kunta

Espoo

Joensuu

Pori

Rovaniemi

2. Asema kunnassa

Keskusjohto

Toimialajohto

Asiakastyötä tekevä

3. Kuinka kauan olet työskennellyt kunnassa?

0-5 vuotta

5-10 vuotta

yli 10 vuotta

4. Mitä toimialaa tai kohderyhmää edustat?

Voit valita useampia

Hyvinvointi/syrjäytymisen ehkäisy yleensä

Kansanterveystyö, terveyden edistäminen

Vanhustyö

Vammaiset

Mielenveys

Päihdeongelmat

Aikuissosiaalityö

Maahanmuuttajat

Perheet

Nuorisot

Lapset

Terveystongelma tai sairaus, mikä?*

Muu, mikä?*

**Rastita ensin kirjoittaaksesi*

5. Kuulutko johonkin paikalliseen sosiaali- ja terveysalan järjestöön?

En

Kyllä, jäsenenä, mihin?*

Kyllä, toimijana, mihin?*

**Rastita ensin kirjoittaaksesi*

6. Miten tärkeänä pidät edustamasi kunnan toimialan yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa?

	1 Ei ollenkaan tärkeää	2 Ei tärkeää	3 Kohtalaisen tärkeää	4 Melko tärkeä	5 Erittäin tärkeä
Kunnan muut toimialat	☐	☐	☐	☐	☐
Paikalliset sote-järjestöt	☐	☐	☐	☐	☐
Muut paikalliset järjestöt	☐	☐	☐	☐	☐
Valtakunnan tason järjestöt	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedotusvälineet	☐	☐	☐	☐	☐
Seurakunta	☐	☐	☐	☐	☐
Muut uskonnolliset yhteisöt	☐	☐	☐	☐	☐
Yksityiset hyvinvointipalvelujen tuottajat	☐	☐	☐	☐	☐
Muut yksityiset yritykset	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐

***Arvioi ensin kirjoittaaksesi**

2. Kunta-järjestö -yhteistyö

Seuraavat kysymykset koskevat kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä

7. Kun ajattelet toimialasi yhteistyötä sote-järjestöjen kanssa

minkä järjestöjen kanssa teette yhteistyötä?

mitä teette yhteistyössä järjestöjen kanssa?

8. Arvioi

1Erittäin vähän 2Melko vähän 3Kohtalaisesti 4Melko paljon 5Erittäin paljon

yhteistyön määrää työhösi liittyvien sote-järjestöjen kanssa ○ ○ ○ ○ ○

9. Arvioi

1Erittäin vaikeaa 2Melko vaikeaa 3Ei vaikeaa, ei helppoa 4Melko helppoa 5Erittäin helppoa

yhteistyön helppoutta työhösi liittyvien sote-järjestöjen kanssa ○ ○ ○ ○ ○

10. Teettekö yhteistyötä järjestöjen kanssa seuraavilla tavoilla?

- Kunta tarjoaa järjestöille toimitiloja
- Kunta antaa järjestöille rahallista tukea
- Järjestöt osallistuvat kuntien toimielimiin, työryhmiin ja suunnitteluun, mihin?*
- Kuntatoimija/työntekijä osallistuu järjestön toimintaan, mihin?*
- Yhteisiä kehittämishankkeita
- Yhteisiä tapahtumia ja tilaisuuksia
- Kunnan toimijat informoivat järjestöjen toiminnasta
- Järjestöt informoivat kuntien palveluista
- Muu, mikä?*

*Rastita ensin kirjoittaaksesi

Seuraavassa luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön hyötyjä.

11. Miten paljon arvioit hyötyjä syntyvän järjestö-kunta -yhteistyöstä?

	1 Erittäin vähän	2 Melko vähän	3 Jonkin verran	4 Melko paljon	5 Erittäin paljon
Jäsenten/kohderyhmän/kuntalaisten hyvinvointi lisääntyy	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää vahvistamalla voimavaroja ja mahdollisuuksia (mm. kohtaamispaikat, klubitilat, mielekäs tekeminen, matalan kynnyksen- ja ystävätoiminta)	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää henkisellä ja tiedollisella tuella (mm. varhainen- ja vertaistuki, tukihenkilötoiminta, palveluohjaus)	☐	☐	☐	☐	☐
Täydentää palvelujärjestelmää vapaaehtoistoiminnalla	☐	☐	☐	☐	☐
Auttaa kehittämään uusia vaikuttavampia palveluja ja toimintatapoja	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoa kohderyhmän tarpeista kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Kokemusasiantuntijuutta kehittämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Nopeaa reagointia uusiin tarpeisiin ja ryhmiin	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluketjujen täydentäminen on hyödyllistä kuntatalouden kiristyssä	☐	☐	☐	☐	☐
Vähentää julkisten palvelujen tarvetta	☐	☐	☐	☐	☐
Tuottaa kunnalle taloudellista hyötyä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöt toimivat osallistumis- ja vaikuttamiskanavina	☐	☐	☐	☐	☐
Muita hyötyjä, mitä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

Seuraavassa luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen ja kunnan välisen yhteistyön haasteita.

12. Miten haasteellisia seuraavat asiat ovat, kun ajattelet kunta-järjestö -yhteistyötä?

	1 Ei ole haasteellista	2 Melko vähäinen haaste	3 Kohtalainen haaste	4 Melko suuri haaste	5 Erittäin suuri haaste
Epäselvyys kunnan ja järjestöjen työnjaosta	☐	☐	☐	☐	☐
Erilaiset toimintakulttuurit kunnassa ja järjestöissä (byrokraattisuus, hierarkisuus)	☐	☐	☐	☐	☐
Vaikea löytää oikea yhteistyökumppani järjestöistä	☐	☐	☐	☐	☐

Järjestöjen vaikea löytää oikea yhteistyökumppani kuntaorganisaatiosta	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjen vähäinen keskinäinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnan eri toimijoiden vähäinenkeskinäinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Epävarmuus jatkuvuudesta	☐	☐	☐	☐	☐
Toinen osapuoli yrittää hyötyä toisen kustannuksella	☐	☐	☐	☐	☐
Kykenemättömyys osoittaa järjestöyhteistyön taloudellisia hyötyjä kunnalle	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

13. Onko kunnassa tai alueella yhtenäiset strategiatason linjaukset järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön (järjestöstrategia?)

- Kyllä
- Ei
- En tiedä

14. Onko järjestöt mainittu kunnan palvelustrategiassa?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä
- Ei ole palvelustrategiaa

15. Onko järjestöt huomioitu kunnan toimialastrategioissa?

- Kyllä, minkä toimialan?*
- Ei ole huomioitu minun toimialani strategiassa
- Minun toimialallani ei ole toimialastrategiaa

En tiedä

**Rastita ensin kirjoittaaksesi*

16. Mitkä ovat tärkeimmät paikallistason järjestöyhteistyötä ohjaavat dokumentit toimialallasi?

17. Miten paljon seuraavat asiat ovat vaikeuttaneet tai helpottaneet kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä?

	1 Vaikeuttanut merkittävästi	2 Vaikeuttanut hieman	3 Ei vaikeuttanut, ei helpottanut	4 Helpottanut hieman	5 Helpottanut merkittävästi
Kuntaliitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelujen keskittyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailutus- ja hankintalainsäädäntö	☐	☐	☐	☐	☐
Verottajan linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
RAY:n linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
Ministeriöiden linjaukset	☐	☐	☐	☐	☐
Kaste-ohjelma	☐	☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisuus, maahanmuuttajat, eri kansallisuuksien tulo Suomeen	☐	☐	☐	☐	☐
Elämän hektisyys ja kiireisyys	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailamisen kulttuuri	☐	☐	☐	☐	☐
Muuttuva väestörakenne, väestön ikääntyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Resurssien niukkeneminen yleensä	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?*	☐	☐	☐	☐	☐

**Arvioi ensin kirjoittaaksesi*

18. Ovatko jotkin (esim. edellä mainituista) tekijöistä **lisänneet** järjestön ja kunnan välisen yhteistyön **tarvetta**, mitkä?

19. Ovatko jotkin (esim. edellä mainituista) tekijöistä **vähentäneet** kunnan ja järjestöjen välisen yhteistyön **tarvetta**, mitkä?

3. Järjestöjen välinen yhteistyö kunnan näkökulmasta

20. Kun ajattelette järjestöjen välistä yhteistyötä..

Missä asioissa järjestöt tekevät yhteistyötä

Missä asioissa toivoisitte järjestöjen tekevän yhteistyötä

Seuraavassa luetellaan aiemmissa haastatteluissa esille nousseita järjestöjen välisen yhteistyön hyötyjä.

21. Miten paljon arvioitte järjestöjen keskinäisen yhteistyön tuottavan seuraavia hyötyjä?

	1 Erittäin vähän	2 Melko vähän	3 Jonkin verran	4 Melko paljon	5 Erittäin paljon
Vähentää järjestökentän pirstaleisuutta kunnan yhteistyökumppanina	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöyhteistyöorganisaation neutraalisuus helpottaa yhteistyötä kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Vähentää järjestöjen kilpailua samoista rahoista	☐	☐	☐	☐	☐

22. Miten muuten kunta hyötyy järjestöjen välisestä yhteistyöstä?

23. Millaisten asioiden tai muutosten arvioit lisäävän järjestöjen välisen yhteistyön tarvetta?

24. Millaisten asioiden tai muutosten arvioitte vaikeuttavan järjestöjen välistä yhteistyötä?

4. Paikallisuus ja RAY:n rooli

25. Yhdistyykö kunnassa/paikkakunnalla julkinen palvelujärjestelmä ja järjestötyö asukkaita hyödyttävällä tavalla?

	Ei lainkaan	Hieman	Jonkin verran	Melko paljon	Erittäin paljon
Edistääkö järjestötyö asukkaiden hyvinvointia vahvistamalla asukkaiden voimavaroja ja	☐	☐	☐	☐	☐

mahdollisuuksia (osallisuus, verkostot, elämänhallinta yms.)					
Ehkäiseekö ja vähentääkö järjestöyö ongelmia (mm. varhainen puuttuminen, palveluntarve vähenee tai viivästyy)	☐	☐	☐	☐	☐
Toteutuuko järjestölähtöinen auttaminen (mm. vertaistuki, vapaaehtoinen auttaminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Auttaako järjestöyö kehittämään ja testaamaan uusia ratkaisuja ja toimintamalleja (asiakkaiden tarpeisiin vastaavia, vaikuttavampia tai kustannus-vaikuttavampia palveluja)	☐	☐	☐	☐	☐
Tekevätkö järjestöt jotain muuta asukkaiden hyvinvointia hyödyttävää, mitä?*	☐	☐	☐	☐	☐
*Arvioi ensin kirjoittaaksesi					

26. Onko sinulla konkreettisia ehdotuksia, jotta järjestöyhteistyö ja palvelujärjestelmä tuottaisi yhdessä enemmän hyvinvointia kuntalaisille?

27. Arvioi RAY:n toimintaa yhteistyön edistäjänä

	1 Vaikeuttaa merkittävästi	2 Vaikeuttaa hieman	3 Ei vaikeuta, ei edistä	4 Helpottaa hieman	5 Helpottaa merkittävästi
Järjestöjen ja kuntien välinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjen välinen yhteistyö	☐	☐	☐	☐	☐

28. Mikä RAY:n toiminnassa helpottaa yhteistyötä?

29. Mikä RAY:n toiminnassa vaikeuttaa yhteistyötä?

30. Mitä toivot RAY:ltä yhteistyön edistämiseksi?

31. Mitä muuta järjestöyhteistyöhön liittyviä haluat sanoa? Voit myös kirjoittaa aiheeseen liittyvää palautetta tutkijoille.

32. Kiitos vastauksestanne! Mikäli haluatte tietoa selvityksen tuloksista sen valmistuttua, kirjoittakaa sähköpostiosoitteenne alle. Sähköpostiosoitteita ei yhdistetä vastauksiin.

Sähköposti

Kirjoittajat

Anna Karttunen, tutkija, TtK ¹⁾

Aija Kettunen, lehtori, VTT ¹⁾

Keijo Piirainen, lehtori, YTT ¹⁾

¹⁾ Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pieksämäen toimipiste, Sosiaali- ja terveystalouden tutkimus- ja kehittämisspalvelut

Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C

Katsauksia ja aineistoja

Julkaisusarjassa julkaistaan Diakonia-ammattikorkeakoulun toimintaa kuvaavia julkaisuja tai toiminnan tuloksena syntyneitä julkaisuja, kuten oppimateriaaleja, ohjeistuksia, seminaariraportteja, projektiraportteja ja pienimuotoisia tutkimuksia.

C1 Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 1998. Tietopaketti harjoittelusta ja työelämäyhteistyöstä.

C2 Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 1998. Tutkiva ammattikäytäntö.

C1 Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 1999. Diakin harjoittelukäytännöt ja työelämäyhteistyö.

C4 Tolppi, Reijo 1999. Laadun lähteet verkossa, Kokonaisarviointiraportti 1.

C5 Kinttula, Outi 2001. Laadun lähteet verkossa. Kokonaisarviointiraportti 2.

C6 Kalmari, Arja & Wallenius, Tuula (toim.) 2002. Tuutorin tuki. Opintojen ohjaus ja tuutorointi Diakissa.

C7 Kainulainen, Sakari & Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 2002. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten.

C8 Meretmaa, Anne 2002. Supervisor's Handbook.

C9 Kuokkanen, Ritva & Kivirinta, Mervi & Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2005. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten.

C10 Kuokkanen, Ritva & Kivirinta, Mervi & Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. 4. uud.laitos.

C11 Weissenfelt, Kertu & Läksy, Marja-Liisa & Ruotsalainen, Kari & Haapalainen, Paula 2008. Verkosto arjen työtä tekevien voimavaraksi.

C12 Marttila, Marjaana & Häkkinen, Johanna 2008. POLULLA –projekti – Erityistä tukea ammattikorkeakouluopinnoissaan haasteita kohdanneille.

C13 Vähäkangas, Auli 2008. Aimojen kokemuksia ohjauksesta. Aikuisten monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia ohjauksesta kevään 2007 Monikulttuurisuus –opintokokonaisuudessa Diakonia-ammattikorkeakoulun Järvenpään toimipaikassa.

C14 Pesonen, Helena 2008. Omalle yrittäjäuralle maahanmuuttajanainen. Omalle yrittäjäuralle, maahanmuuttajataustaisten naisten yrittäjävalmiuksien kehittämisprojekti 1.8.2006 – 4.4.2008 loppuraportti.

C15 Jolopainen, Anne & Lind, Kimmo & Niemelä, Jorma 2008. Ammattikorkeakoulut kansalaistoiminnassa.

C16 Eriksson, Elina & Markkanen, Arja & Tast, Marianne (toim.) 2009. Hoitotyön ammattikorkeakoulutuksen ja työelämän yhteinen hanketoiminta – kolmen ammattikorkeakoulun näkökulma.

C17 Eerola-Ockenström, Leena & Kalmari, Arja & Kivirinta, Mervi (toim.) 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. 5. uud.laitos.

C18 Eitakari, Liisa (toim.) Monimuotoistuva työelämä 2010. Työyhteisöjen monimuotoistumisprosessi TyöMMe –hankkeen kokemusten perusteella.

C19 Pesonen, Helen & Vihonen, Anu 2010. Maahanmuuttajayrittäjien mentoroinnin käsikirja.

C20 Heusala, Maarit & Kokko, Taina & Marttila, Marjaana. Yhdessä tein –hanke 2009-2011. Opiskelijahyvinvoinnin kehittäminen Uudenmaan alueen ammattikorkeakouluissa.

C21 Ruotsalainen, Kari & Kantele, Liisa 2011. Sairaanhoidosta velkaneuvontaan. Pieksämäellä vuosina 1949-1995 valmistuneiden diakonisojien kertomuksia opiskelusta ja työstä.

C22 Meretmaa, Anne 2012. Adventurous decade and more – Diak's partnership in Asia.

C23 Mäkelä, Sanni & Peltonen, Elina 2012. Nuorten vapaaehtoistoiminnan käsikirja.

C24 Jouppila-Kupiainen, Elina & Kammonen, Sirpa & Kirvesniemi, Tiina & Kuru, Tiina & Mikkonen, Helena & Rautasalo, Eija & Utriainen, Seija (toim.) 2013. Voisimmeko yhdessä olla enemmän? Gerontologinen erityisosaaja mukana ikääntyvien ihmisten arjessa.

C25 Katisko, Marja 2013. Maahanmuuttajataustaisten perheiden kokemuksia lastensuojelujärjestelmästä (vain nettijulkaisuna).

C26 Kuvaja-Köllner, Virpi & Steffansson, Marina & Kettunen, Aija 2013. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö, mahdollisuudet ja haasteet terveyden etäseurannassa ja sairauksien ennaltaehkäisyssä. Tuloksia eKylä-hankkeesta Pieksämäellä 2009-2012

C27 Kuvaja-Köllner, Virpi & Steffansson, Marina & Kettunen, Aija 2013. The use, possibilities, and challenges of information and communication technology in remote health monitoring and prevention of illnesses. Results from the EmotionAAL project in Pieksämäki, Finland in 2009-2012 (vain nettijulkaisuna).

C28 Kauppinen, Kirsti, & Neuvonen, Virpi & Rautasalo, Eija (toim.) 2013. Tuokiokin on tärkeä Näkökulmia teknologian hyödyntämiseen heikkokuntoisten ikääntyneiden vuorovaikutuksessa (vain nettijulkaisuna).

C29 Korhonen, Saira & Soininen, Mali (toim.) 2013. Yksilöllisesti vaan ei yksin – kohtaamisia ja keskusteluja vammaisuudesta.

C30 Korhonen, Ulla & Vanhapiha, Elina & Karjalainen, Jari & Kostilainen, Harri & Ahonen Karoliina & Karinsalo, Ritva 2013. Yhteiskunnallisten yritysten Living lab – tukimallia rakentamassa.

C31 Karttunen, Anna & Kettunen, Aija & Piirainen, Keijo 2013. Yhteistyöllä hyvinvointia. Järjestöjen välinen ja järjestö-kuntayhteistyö hyvinvoinnin lisääjänä

SARJOJEN KRITEERIT

A Tutkimuksia:

Sarjassa julkaistaan uutta ja innovatiivista tietoa tuottavia tieteellisiä tutkimuksia Diakonia-ammattikorkeakoulun opetus-, tutkimus- ja kehittämistoiminnan alueilta. Julkaisut ovat lähinnä väitöskirjoja, korkeatasoisia artikkelikokoelmia sekä lisensiaatintutkimuksia.

B Raportteja

Sarjassa julkaistaan henkilökunnan tutkimuksia (lisansiaatintöitä, pro graduja), ansioituneita Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä sekä niiden Diakin kehittämisprojektien raportteja, jotka ovat tuottaneet innovatiivisia ja merkittäviä työelämää kehittäviä tuloksia.

C Katsauksia ja aineistoja

Sarjassa julkaistaan Diakonia-ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja opetustoiminnan tuloksena syntyneitä julkaisuja, esim. työelämän oppimisympäristöistä ja muista projekteista nousevia opinnäytetöitä, oppimateriaaleja, ohjeistuksia sekä seminaari- ja projektiraportteja.

D Työpapereita

Sarjassa julkaistaan asiantuntijapuheenvuoroja ja kannanottoja ajankohtaisiin asioihin, erilaisia suunnittelutyön tarpeisiin tehtyjä selvityksiä (esim. laaja projektisuunnitelma) ja projektien väliraportteja. Sarja mahdollistaa kokemusten ja asiantuntijatiedon nopean eteenpäin viemisen.

